



EGY ÚJ VÁROS LAKÓI



Id. Frivaldszky János
EGY ÚJ VÁROS LAKÓI

ID. FRIVALDSZKY JÁNOS

EGY ÚJ VÁROS LAKÓI

Közéleti írások
ÚJ Város, 1994-2012

2020

ISBN 978-615-00-6986-9

© Creative Commons: by-nc-nd/4.0

frivaldszkyj@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0893-5981

Hálával
CHIARA LUBICH
századik földi
tizenkettedik mennyei
születésnapja alkalmából

TARTALOM

Chiara Lubich: Az aranyváros	7
ARANYVÁROS	9
Városmajorban	11
Figyelni a Hangra	11
A szeretet párbeszéde	12
Kecskeméten	14
Pesttől Fehérvárig	16
Kelet-Magyarországon	21
Nyugat-Magyarországon	25
Csongrád – Aransziget	30
AZ ÉLET KÖNYVE	35
Öcséd megkerült (Lk 15, 32)	37
Isten a Szeretet (1Jn 4,8)	38
Ahogy én szerettelek (Jn 13,34)	38
Én tebenned (Jn17,22)	39
Szeresd ellenségedet (Mt 5, 44)	40
Először Isten országát (Mt 6,33)	40
Lehess hosszú életű (Kiv 20, 12)	41
Mint a gyermekek (Mt 18,3)	42
Boldog az az ember (Zsolt 83[84],6)	43
KETTEN VAGY HÁRMAN	45
Anyukák	47
Tükör által	49
A kórus	52
Lelkiség közössége	54
A mozdonykürt	56
Alvincen	58
Repülővel Szófiába	61
Női munkaerők	62
Világ Világossága	64
AZ ARANY TÚLÁRAD	67
Nemcsak szó	69
Délszlávok és mások	70
Meg dévaiak	73

A hidak fővárosa – GENFEST 2012	76
Hidak és hálók	77
Iskola de miből	78
Árvíz Kárpátalján	82
Két világ	84
 ÁRAMSZÜNET	 87
Kudarccal egy hajóban	89
Színház az éjszakában	90
Gyógyít-e a szeretet?	91
Miért boldogok a sírók?	92
Megcsókolni a Szörnyet	95
Mária passiója Mel Gibson szerint	95
Az albertfalvi Mária városa	96
 ÉGI VÁROS	 101
Szentek városa	103
Chiara emlékszáma	104
Harc a fényért	104
Vizenjárás	107
A hű kulcsár	108
Az ünnep	110
Új Ég, új Föld	113

CHIARA LUBICH:

Az aranyváros

*Aranyvárosról álmodom,
ahol az isteni kidomborodik,
az emberi pedig a háttérrel adja,
árnyékba szorul,
hogy jobban előtűnjék ez a ragyogás.*

[...]

*És ha Istenbe merülve
kinyitom az Élet Könyvét
és olvasom az örök Igéket,
lelkemben fénylő harmónia zeng,
s érzem, hogy Isten Lelke belém sugározza
adományait.*

[...]

*Ha egymást szerető testvérek házába lépek,
Krisztusban egyesült családok hajlékába,
a Szentháromság Isteni visszatükröződését
látom,
hallom, amint közösségük kimondja
az Élet Igéjét:
Isten.*

[...]

*Ez a város ott van minden városban,
mindenki megláthatja,
csak vesszen bele Istenbe a lelkünk,
önmagát elfeledve,
és gyulladjon ki benne
az isteni szeretet tüze.*

ARANYVÁROS

Városmajorban

(id. Frivaldszky János: Fokoláre mozgalom. In: A 90 éves plébánia 80 éves temploma.
Összeáll.: dr. Grynaeus András. Budapest, 2013. 143-144.)

A Fokoláre mozgalmat, hivatalos nevén Mária Műve pápai rangú lelkeségi és társadalmi megújulási mozgalmat *Chiara Lubich* trentói tanítónő alapította 1943-ban. Csaknem valamennyi országban jelen van, Magyarországon a hatvanas évek óta. Plébániánk területén egy család 1976 óta tartozik a Műhöz, lakásukon ettől kezdve rendszeresen folytak találkozók. A plébánia papjai közül többen tudtak erről és támogatták. Így *Hajnal Róbert* atya is, aki megtudván, hogy ez a lelkeség mindenki számára követhető, több, lelki vezetést kérő gyónóját irányította hozzájuk. Amíg a Mű struktúrái Magyarországon teljesen ki nem alakultak, plébániánk adott teret egyes találkozóinak. Így a kistemplom is, akár egész napra. Ennek első írásos nyomát 1985-ben, majd 1986-ban találjuk. A következő tíz évben rendszeresen igénybe vehették a Mű tagjai a torony valamelyik helyiségét ifjúsági találkozók számára. Majd 2007-ig kislányok jótékonyági süteményárusításra vették igénybe a plébánia által adott lehetőséget.

Figyelni a Hangra

(F. János: Alternatív életmódú szomszédok. (ÚV, 2006. 3. 4.)

Soklakásos épületben lakunk. A házban egyre több lakásban laknak családok helyett változó létszámban, vegyes összetételben együtt élő, alternatív életmódú fiatalok. Életmódjukhoz a hangos éjszakai élet is hozzá tartozik

Fél éve nagy buli volt náluk, éjfél felé átmentem. Nem nagyon ígértek semmit, s azt be is tartották. Három óra felé kihívtam a rendőrséget, mire csend lett, s az is maradt azóta is. Illetve minap megint hallom a dübörgést, s nagy volt a hangoskodás, ajtócsapkodás is. Most nem mentem át, csak kopogtam, mire elhallgatott a dübörgés, de a többi zaj maradt. Gondolkoztam, hogy mit tegyek. Chiara jó ideje rendszeresen arra figyelmeztet, hogy Isten akaratára, az Ő hangjára összpontosítsunk a jelen pillanatban. Most ez a hang határozottan mondta, hogy több lépest ne tegyek. Másnap reggel minden lakó egy szórólapot talált a levélszekrényében – de a kerület minden levélszekrényében is – amiben egy politikus a házi csend megőrzéséről írt, benne részletesen elemezte az ilyen éjszakai lármázások közösség-ellenes voltát. Úgy éreztem, most Isten lépett helyettem ezzel a váratlan szórólappal.

A szeretet párbeszéde

(id. Frivaldszky János: A reménység hídjá Budapesttől Jeruzsálemig. ÚV, 2005. 6. 22-23.)

Keresztények, zsidók, arabok. Mindegyik külön világ. Együtt pedig gyakran robbanó keverék. Ha valami párbeszédet hozhat létre köztük, az a szeretet. S csakis akkor, ha van, aki elkezdi. Találkozás Láng Edittel, aki ugyan fehér bottal jár, de sok mindent jobban lát, mint sokan, akiknek a szemük ép.

Az első javaslata a tegeződés. Ő huszonhét, én hatvankilenc, de végül is ő a hölgy. „De hiszen hívő emberek vagyunk” – emlékeztet.

Nagyszüleivel lakik Dunakeszin. Mosolyogva fogad. Mit mondjak, nem mindennapi dolog mosolygós embert látni ilyen helyzetben. Óriási az ismertségi köre, járt sokfelé, Varsótól Taizéig, Međugorjétől Jeruzsálemig. Elvégezte *Raj Tamás* főrabbi Biblia-tanfolyamát, de a váci katolikus hittudományi főiskolát is. Most adja le szakdolgozatát Jézus első századi zsidó követőiről.

„*De honnan találsz hozzá irodalmat?*” „Forrásokból dolgozom, egyházatyák műveiből, apokrif iratokból. De megtudtam, hogy a Talmud is írt Nikodémusról, egy barátommal lefordítottam ezt a helyet.”

„*Mi az eredete ennek a zsidó-keresztény érdeklődésednek?*” „Megtérésem óta együtt van ez a kettő. Három évesen kerültem el otthonról a vakok óvodájába. Hétvégéken lehettem csak otthon. Nagyon rosszul viseltem. Amit az óvodában tapasztaltam, az sem a szeretetről szólt. Vad lettem és bezárkóztam. Kilenc éves lehettem, amikor a Jézus Krisztus Szupersztár filmet láttuk. Odaálltam lélekben Isten elé és kértem, hogy ne kelljen Jézusnak meghalnia. Akkor elmémben egy hangot hallottam: 'Ezt nem is kell kérned, mert feltámadt!' Ettől kezdve teljesen megváltoztam, kinyíltam az emberek felé. Tíz éves voltam, amikor keresztségre jelentkeztem és megkereszteltek. Nem sokkal később láttuk a Jákob rabbi kalandjai filmet is. Aztán több más eset kapcsán is megtudtam, hogy vannak olyan emberek körülöttünk, akiknek mások a szokásaik, furcsák, mert hosszú szakállt meg pajeszt viselnek, szombaton tartják a munkaszünetet, nem pedig vasárnap. Nagyon megérintett, hogy a többiek nem tudnak velük mit kezdeni.”

„*Mint veletek sem.*” „Pontosan. S elhatároztam, hogy viszem nekik Isten szeretetét. Nyolcadikban megismerkedtem vallásos zsidó fiatalokkal, majd eljutottam Varsóba. Itt nyomasztó volt a zsidóság hiánya.”

„*És miből lehetett ezt észrevenni?*” „Voltam egy egykori zsinagógában. Most katolikus templom. Egyetlen ferences szerzetes énekelte benne a zsoltosmát. Aztán a zsidó múzeumban nem volt senki, aki

magyarázott volna. Pesten a Dohány-utcai múzeumban rögtön az ember mellé szegődik egy idegenvezető. – Itthon is, Izraelben is lassacskán sok zsidó barátom lett. Vallásosak és ateisták egyaránt. Ismerek olyan vallásos zsidókat, akik Jézust elfogadják, de nem keresztények. Meg olyan keresztény közösségeket – mint a Nyolc Boldogság Közösség és a Regina Pacis, ahol keresztényekként zsidó hagyományokat is ápolnak.”

„*Izraelben milyen nyelven boldogulsz?*” „Magyarral vagy angollal. Jeruzsálemben igen sokan tudnak magyarul, de a turistákkal való kapcsolatban nem mindig használják, mert akik negyvenöt után mentek ki, súlyos lelki sebeket hordoznak magukban. Legutoljára két hónapot voltam Jeruzsálemben, Karácsonyt is ott töltöttem. Két fiú voltak az 'örangyalaim'. Egyszer így is álmodtam róluk, hogy szárnyuk az imaköpeny, glóriájuk a kis kerek sapka, a *kipa*. Hát az egyiknek cigi is volt a szájában, persze szombat kivételével, mert akkor tilos dohányozni. A cigi füstje álmomban tömjénfüstté változott és betöltötte a szobámat. A másikat még *Gábiel*nek is hívják. Ő amikor december 24-én meglátogatott, ajándékot hozott, egy ezüst Hanuka-gyertyatartót. Mondta, hogy jövőre, Hanuka ünnepére gyűjtsam meg és emlékezzem barátságunkra. Ez a nap Karácsony tájékára esik. Gondold el, milyen szép lesz, ennek a fénye és Jézus világossága együtt!”

Egy fémborítású ikont mutat: Jézus, kezében az Evangéliummal. „Egy ilyet vettem egy keresztény arab kereskedőnél egy Magyarországon élő zsidó barátomnak. Ő elmondta, hogy amikor Izraelben bevonult, a hadseregben egy Bibliát adtak a kezébe. A bal kezébe, amint az ikon Krisztusa is – aki szintén zsidó – szintén bal kezében tartja, a szív oldalán.” „*És hogyan fogadta?*” „Örült neki. Tudtam, hogy művészetkedvelő fiú. Azt azért nem gondolom, hogy imádkozni fog előtte, de az Örökkévaló felhasználhatja arra, hogy csoda történjen az életében. Olyasféleképp, mint ahogy a rézkigyó is gyógyulást hozott a sivatagi vándorlás idején. Nagyon szeretem a képeket. Az egyik kedvencem egy fotó, amelyen három katona egymást átölelve a jeruzsálemi panaszfalnál imádkozik. Mindegyiken más színű sapka, különböző alakulatokhoz tartoznak. Ez az egység és a barátság jelképe.”

„*De hát ezek katonák, s a katonák végül is lőnek*” „Egyszer egy fiú elmondta, hogy a bevonulása előtt *jesivát*, Talmud-iskolát végzett. Ott szigorúan meghagyták nekik, – egyébként a többi katonának is – hogy csak arra szabad lőni, aki lőtt. Asszonyra, gyerekekre nem. Egyébként ezt a fotót együtt szoktam adni ennek a fotójával” – s a falon egy ikont mutat. Krisztus jobb karjával átkarol egy szentet. „Ez egy kopt szent, Minasz, semmit nem tudni róla. Így tekinthető akárkinek az arab világból.”

„*Vannak arab ismerőseid is?*” „Évekkel ezelőtt a pesti Bethesda kórházban egy ultrahang-vizsgálatot készített rólam *Szelim doktor*. Azt álmodtam, hogy hosszú fehér köpenyben áll, a Szentlélek megnyugodott a

vállán, s Isten szavát hallottam: 'Ez az én szeretett fiam' – mint Jézus megkeresztelkedésekor. Szereztem neki egy arab Bibliát, hogy ez megadja neki azt a méltóságot, amit ez az álom kifejezett. Elmondta, hogy húsz éve lakik itt, és most jutott először arab Bibliához. Mikor Medugorjében, a Mária-kegyhelyen jártam, csak a Križevacra mentem fel a Podgradóra nem, mert közben találkoztam egy libanoni arab csoporttal, s övelük kezdtem beszélgetni, hátha van náluk valami arab nyelvű keresztény könyv Szelim doktor számára..”

„*Szoktál olvasói leveleket írni az Új Városba...*” „Egykori tanárom, Gál Imre felesége olvassa az újságot hangkazettára vakok számára. Egy Máriapolin találkoztam velük sok év után újra.”

„*Volna egy kérdésem. Mit szeretnél a legjobban?*” „Hogy sokat mehessek Izraelbe. Ingázhassak Budapest és Jeruzsálem között. Híd szeretnék lenni. Az öngyilkos merényletek áldozataiért is imádkozom, – találkoztam ilyenekkel Izraelben – meg hogy ne legyenek ilyen merényletek.”

„*És hogy láss... azt nem szeretnéd?*” „Nem. De ezt már mások is kérdezték. Nem, mert nincs rá szükségem. Sőt, a szem sokszor befolyásolja is a szívet.”

Kecskeméten

(id. Frivaldszky János: Egy építész ars poeticája. ÚV, 2006. 2. 22-23. old)

Látogatás Katkics Tamásnál Kecskeméten. Amióta a fiatal építész egyik háza megjelent egy közismert szaklap címlapján, azóta az ország legkülönbözőbb helyeiről kap megbízásokat.

„Talán azzal kezdeném, hogy miért dolgozom otthon.”

„*Tényleg, miért?*” „Amikor tizenhárom éve végeztem, már felbomlóban voltak a régi nagy tervező vállalatok. Ott lehetőségünk nyílt, hogy a kollégáktól sokat tanuljunk, egymás munkáját megbíráljuk. Egy egyfős cégben, amilyenben három év után kikötöttem, nincs meg a megfelelő kontroll. Engem is hívtak negyediknek egy stúdióhoz, s ez nagyon csábított is. Nem volt könnyű helyzet. Végül az döntötte el a dolgot, hogyha otthon dolgozom, közelebb vagyok a családomhoz. Ha otthon dolgozom, gyerekeim nem úgy nőnek fel, hogy csak esténként látnak, s mire lenne lehetőségünk a beszélgetésre, már ki is nőttek abból, hogy ezt igényelnék. Úgy láttam jónak, hogy a karriernek, a szakmai fejlődésnek egyelőre háttérbe kell szorulnia.” Hogy mégsem sínylette meg, ezt utólag lehet megállapítani....

Felesége, Orsi, végzettsége szerint tanár. Amikor gyerekei iskolások lettek, nem ment el tanítani, mert úgy érezte, hogyha gyerekekre menne el egész nap az energiája, estére nem maradna sajátjaira. Kitanulta a sminkelést és ez jól is ment neki. Egyszer azzal bízták meg, hogy maszkírozzon valakit sebesültnek. S mert még soha sem látott olyat, elkísérte hát a mentősöket, – s megtalálta hivatását: segíteni a bajbajutottakon. Férje támogatta, hogy újra iskolapadba üljön és mentőtisztnek tanuljon. A három felső tagozatos gyerek, *Dávid*, *Noémi* és *Levente* kifejezetten büszkék mamájukra. Orsi pedig ragyog, valahányszor bevetésre mennek.

Mint oldalágon szakmabéli, Tamás művészi elveire, *ars poeticájára* vagyok kíváncsi. Segélyt kérően néz rám: „Majd te megfogalmazod.” Ő végül is tervező és nem *beszélő* építész. Annyi rögtön kiderül, hogy fontosnak tartja a természetet. Családi házuk nappalija egy kis belső kertre néz nagy üvegfallal. Felgyújtja a kinti lámpát, s a nappali máris kibővül egy kerttel. „Képzeld el, ha mondjuk hullani kezd a hó.”

Az első házat a rajzasztalon mutatja. Nagyon jómódú ember a megbízója. „Olyat igyekeztem kitalálni, ami kifejezi az illető társadalmi súlyát. Ami már a belépésnél megragadja az érkezőt. Megtudtam azt is, hogy neki a nappali a legfontosabb. Úgy helyeztem el, hogy több irányba legyen kilátás a kertbe, így a különböző napszakokban más és más természetes megvilágítást kapjon. Másnak a dolgozó a legfontosabb, de van, akinek az étkező.”

Munkahelyek tervezésénél rábeszéli a megbízót, hogy ne sajnálja a költséget az ott dolgozók életminőségére, hogy szeressenek bejárni. „Amikor címlapra került egyik lakóházam, mindenki olyat akart rendelni. Akár azon az áron is, hogy dombot hordat össze itt, az Alföld közepén. Az ugyanis domboldalra épült. Lebeszéltem őket. Közösén találjuk ki mindig, hogy arra az adott telekre, az ő anyagi erejének, életmódjának, foglalkozásának megfelelően milyen ház lesz a legjobb.”

Visszatér ismét a munka és az élet egymáshoz való viszonyára. „Volt egy korszak, amikor sok munkám, és sok bevétel is volt. Akikkel egy lelki közösségben vagyok, egyszer csak figyelmeztettek, hogy kezdek egy kicsit elszállni.” „*Milyen értelemben?*” „Hát a közös nyaraláson nem vettem észre, hogy az ellátás iránt olyan igénnyel lépek föl, amit nem mindenki tudott volna megfizetni. Nehezen fogadtam el, amit mondtak, de aztán lejjebb vettem a pörgést, több időt fordítva a közösségre.” Csatlakozott egy barátja javaslatához, hogy Kecskemétet elkezdhetnék felvirágoztatni, hogy valóban „hírös” legyen. Ő az építészet eszközeivel. Több kollégával összefogva életet vittek a helyi Építész Kamarába, ahol az elnökségi tagok közé is beválasztották. Civil szervezetet hoztak létre a város értékeinek megóvására, amit azóta rendszeresen megkeresnek a hatóságok véleményezésre. Mindez elindította a párbeszédet az eddig egymástól

elszigetelt építészek és irodák között. Közös kiállítást rendeztek alkotásaikból, s kölcsönösen elemezték őket.

Házai fényképeit nekem is megmutatja, jó néhánynak számítógépes látványtervét is. Mozgalmas homlokzatok, görcsös erőlködés nélkül. Olykor bizonyos elegancia. A terek átgondolt kapcsolata, tengelyekben való gondolkodás. Egyértelműség, amiben egy lakóház lakóháznak látszik, az iroda irodának, s nem egyik a másiknak. Könnyedén tud egységes kompozíciót létrehozni meglévő, esetlegesen egymás mellé került építményekből egy összefogó, új épülettel. Egyik irodabővítéséről elmondja, hogy a meglévő épület homlokzatán olyan elem volt, amit ő semmi szín alatt nem tervezett volna. Elvben leszedethette volna, de „tisztelettel kívántam lenni a kolléga iránt,” ezért a bővítésre olyan másfajta elemet tett, amely a meglévőt kiegyensúlyozta

Búcsúzóul néhány épületet készen, már használatba véve nézünk meg. Nem is keveset.

Adós már csak én vagyok, az *ars poeticával*. Néhány szó az egész: Építészet mint párbeszéd. Építészet mint szeretet.

Pesttől Fehérvárig

(-fidar-: Kockázat és felelősség. ÚV, 2000, 11. 6-8.)

A pesti Rákóczi úttól nem messze lévő, mutatós kirakatú boltban fogad János, a tulajdonos. S mert éppen elmerülten tárgyalkodásával, szétnézek. Irodabútorok, főleg székek. Mindenfélék, négylábúak, ötkerekűek, karfások és karfátlanok, kicsik és nagyok, tarkák vagy egyszínűek. Itt éppen ezt a kettőt egymás mellett mintha csak az ára különböztetné meg egymástól. De ez aztán nagyon.

„Csak első pillantásra egyformák. A drágább sok minden olyat tud, amit a másik nem. Forgatható, állítható a magassága, az ülőlap és a háttámla szöge, attól függően, hogy a benne ülőnek mennyi a testsúlya, pihenni akar-e, vagy a számítógépen dolgozni. Más székek árkülönbségében pedig a tartóssága jelentkezik.”

Munkatársáról pedig: „Arra törekszünk, hogy ne alárendeltséget, hanem felelősséget érezzenek minden munkafolyamatban.”

„*Van-e létjogosultsága egy kis boltnak a plázák, a multik világában?*”

„A mi előnyünk a vevő és eladó közötti személyes kapcsolat lehetősége. Meg tudjuk beszélni vele, hogy milyen célra akarja, segítünk megtervezni irodája berendezését. A teljes választékot természetben bemutatni ugyan nem tudjuk, de katalógusokban igen. Aztán, mint kis bolt, rövidebb szállítási határidőt is tudunk vállalni.”

Egy óra múlva már a székesfehérvári boltjukban vagyunk. Itt egy fura valami tűnik a szemembe.

„Térdelőszék. Kényelmetlennek látszik, valójában nagyon jó benne ülni. Orvosi kísérletek eredménye hátfájós emberek számára. Egyszer, amikor még nem volt önálló boltunk s egy bútorgyárnak voltam az üzletkötője, felvettem egy autóstoppost, aki elmondta, hogy ilyenre lenne szüksége. A fél országot felhajtottam érte. Ő ugyan nem vásárolt, az én készletem viszont bővült egy termékkel.”

Kérdezem, mekkora a két bolt havi forgalma.

Egy bérből és fizetésből, vagy pláne nyugdíjból élő számára csillagászati összeget mond. Figyelmeztet azonban, hogy csak egy része, ami nekik megmarad, amiből még lejön a bolt és az alkalmazottak bére (6 főnek adnak munkát), az adó, autó, miegymás költsége.

S végül, ahogy elnézem ruháját, kocsiját, később lakását: csak úgy élnek ők is, mint akárki más.

Felesége, Katica, aki otthon fogad, külön is kiemeli:

'Korábban, amikor háztartási cikkek hálózatos kereskedelmével foglalkoztunk, a keresztény lelkiiség már akkor is segített, hogy ne legyen életcélunk a fogyasztás.'

„Vannak, akik szerint, amikor baráti körben forgalmaznak terméket, nem más, mint a személyes kapcsolatok kiárusítása.”

„Attól függ, hogyan tesszük. Akikkel találkozom, azok összekötnek engem Istennel. Ezt a kapcsolatot megengedhetetlen pénzre váltani. Istent eszközül felhasználni, vagy a másik ember szabadságát érdekből korlátozni — nem szabad. Ha ezt azonban szem előtt tartom, akkor bármiről beszélhetek barátommal, akár valami árurol is. Groteszk dolog lenne persze, ha valaki azért vásárolna valami fölöslegeset, vagy nem venne meg valami szükségeset, mert a kereskedő az ismerőse. Épp az a család, akivel szoros baráti kapcsolatban vagyunk itt Fehérváron, nem vásárolt tőlünk semmit, de ez semmi feszültséget nem okozott közöttünk soha. Barátainknak csak akkor kínáltuk e termékeket, ha tudták, hogy ezekkel foglalkozunk, és érdeklődtek utána. Nem azért, mintha az áruk jóságáról nem lettünk volna meggyőződve. A lelki dolgokról is ugyanezt gondoljuk: a kereszténység általunk követett útjáról is csak akkor beszélünk, ha kérdeznak. Viszont a vevőhálózat bővítésekor új ismerősöket szereztünk. Egyszerre építettünk üzleti és emberi kapcsolatokat. Ezzel az üzlettel már nem foglalkozunk, de az akkor szerzett kapcsolatok megmaradtak.”

„Mit jelent elkötelezett kereszténynek lenni az üzleti életben?”

„Hétköznapi ügyeinkben, emberi, üzleti kapcsolatainkban tudatosan keressük Istent, hogy mintegy beszélgessünk Vele, hogy tetteink Ővele kapcsoljanak össze. Konkrétabban — pozitív, lehetőleg baráti kapcsolatot igyekszünk kialakítani mind a beszállítókkal, mind a versenytársakkal. Ami pedig a vevőt illeti, számára csak egyetlen cég

létezik, amelytől vásárol. Az egész háttérpar: gyártó, kárpitos, fröccsöntő, szövetnagyker, szállító, lakatos mind azért van, hogy ő jó áron, minőségi terméket vásárolhasson. Ami beszállítóink termékeit, üzletpolitikáját illeti, találkozunk olykor hibákkal is. Amikor azonban reklamálunk, igyekszünk világosan elmondani, mi volt a hiba, de megfelelő hangon, gyártóinkat partnernek tekintve, megtartva az emberi kapcsolatot, segítve őket saját fejlődésükben. A vevők felé pedig igyekszünk megőrizni és öregbíteni jó hírüket, róluk igazat mondunk, jó oldalukat bemutatva. Ez az üzleti vállalkozás számunkra egy újabb ok lett, ami miatt beszélgetni tudunk Istennel. Van kérni, és megköszönni valónk. Nem «elkérünk Tőle valamit a magunk számára», hanem szeretnénk Istent megtartani abban a tulajdonosi minőségében, ami egyébként is Őt megilleti. Így az Ő birtokrésze növekszik vállalkozásunkban és életünkben. Forgalmunk bizonyos százalékát egyébként rendszeresen a szegények javára és közösségi célokra adjuk.” Az ember azt gondolná, hogy ez a józan üzletember és ez a tűzrőlpattant üzletasszony már így született. Valójában János fejlesztő mérnök volt egy mára tönkrement szocialista mamut-vállalatnál. Katica pedig éneket és karvezetést tanult, így lett kántor, majd sekrestyés, s ma is az. 'A női kántorok iránti fenntartásokkal, — hogy ugye kántornak természetesen csak férfi való, öblös, nagy hangú férfi, — itt nem találkoztam, bár ideérkezésemkor 22 éves voltam, ráadásul még kevesebbnek is látszottam. Már az első kóruspróbán sikerült eloszlatnom minden aggodalmat.' Ez annyira sikerült, hogy férje, aki szintén először volt tanúja karvezetői tevékenységének, feleségének a kórusról leszűrődő pattogó szavait és kerekperec mondatait hallva, azt kívánta magában, hogy a kórusról a próba után «csak Katicám jöjjön le, az a karvezetőnő ne.» 'A kórusban nem lehet vita tárgya, hogy hol van a szünetjel, hogy melyik szólamnak mikor kell belépnie. Ha ott nem dirigálnék, nem tenném a kötelességemet, rosszul értelmezett alázatból. A kóruson kívül azonban nem viselkedhetek dirigensként. Részt veszek a hitoktatásban is, az óvodásoktól az ifjúsági csoportig. Már 15 éve vagyunk itt, sokan vesznek körül minket.' Megszerették a kántorékat. Mikor már a harmadik gyerekük is jelentkezett, a képviselő testület összedugta a fejét, rajtuk ne múljon, hogy egy keresztény nagycsalád itt tudjon lakni, és jócskán hozzá töldottak az eredetileg egy személynek készült kántorlakáshoz. 'Hogy megélhessünk, kell, hogy szabad időmben én is részt vegyek a vállalkozásban: könyvelek, adminisztrálok, helyettesítek. Sőt, hobbim is van. Három éve engedtem a hívásnak a városi énekkarba. Fontosnak tartom, hogy úgy viselkedjem a kórusban, ahogy az én kórustagjaimtól is szeretném. Tavaly a Vörösmarty Színházban a Bob-herceget játszották, hívtak egy kisebb énekes szerepre. Nagy élmény volt a színház belső világát megismerni.'

„Lámpaláz?”

'Egy csepp sem. Élveztem a játszás örömét, a közönséggel való kapcsolatot.' Jánost kérdezem, hogy viszonyul felesége kántorságához. „Szívesen lakom a templommal egy fedél alatt. Segítek feleségemnek a hitoktatásban, a színdarabok, körmenetek lebonyolításában. Elvégeztem a lelkipásztori kisegítői képzést, sőt mondták, hogy diakónus is lehetnék. A diakónus és a lelkipásztori kisegítő közt azonban van egy jelentős különbség, hogy az előbbi felszentelt személy, köti az engedelmesség. Ez engem ugyan vonzana, de nem felel meg a helyzetemnek. A vállalkozásom miatt például adott esetben nem költözhetnék el akárhová. Ugyanezért azt is érzem, hogy nem tarthat el az egyház. Könnyebbnek tűnhetne ugyan, ha valaki mindig megmondaná, hogy mit tegyek, mi számomra Isten akarata, most viszont a környezetemmel — feleségemmel, gyerekeimmel, a plébános atyával — való párbeszédből tudom meg ezt. Ez pedig pillanatról pillanatra változhat. Ennek megvan az egészséges bizonytalansága, de a felelőssége is. Maradok önkéntes kisegítő, hiszen mindig készen állok, ha szükség van rám. Persze másnak más lehet az útja. A püspök atya kívánságára részt veszünk más házaspárokkal együtt az egyházmegyei családprogramok szervezésében is.”

„És ti, hogy jöttök ki egymással?”

Katica — bár egyáltalán nem hallgatag természet — itt ismét átengedi a szót férjének: „Mindig kimondjuk, amire gondolunk, mert ha össze is kapunk, nem vagyunk haragtartók. Ha elmondom a magam véleményét, azért teszem, hogy jobban megismerje gondolataimat, hogy ő is elmondhassa a sajátját, hogy közös véleményt alakíthassunk ki.”

Katicának itt felcsillan a szeme:

'Olykor még veszekedni is szoktunk! Csak mire már jól belejönne, János elkezd udvarolni.'

„Ha látom, hogy nem tudunk most megegyezni, rögtön eszembe jut, hogy ez az egész milyen apróság ahhoz képest, hogy mennyire fontos kölcsönös szeretetünk és az egységünk... Ha tovább vitáznék, mintha egy szövegből indokolatlanul kinagyítanék egyetlen betűt, ami nem egyenértékű az egész szöveggel.”

Hogy mit jelent Katicának az egység lelkiiségében elkötelezettnek lenni:

'Mindig mást. Ma azt, hogy a boltban szolgáltam a vevőket. Máskor, hogy meglátogatok egy beteget vagy meghallgatok valakit. Időbeosztásunk miatt ritkábban tudunk részt venni lelkiiségünk programjain, mint szeretnénk, pedig innen merítjük az erőt. Nekem különösen fontos, hogy néhány társammal rendszeresen találkozunk. Őszinte, mély légkör van a beszélgetéseknek, sokat tudunk egymásnak segíteni.'

János szerint:

„Az életünkben, a nap során ezerféle dolgot tehetünk együtt Istennel, ez lehet a templom, a vállalkozás, a család, a közösség. Az egység

lelkisége ennek a folytonos kapcsolatnak a lehetőségét jelenti számomra Istennel és a felebaráttal.”

„A gyerekek?”

„Jó gyerekeink vannak. Eszter 13, Mihály 12, Kinga 11 éves. Kiállításainkon szenvedélyesen osztogatják a prospektusokat. Volt rá példa, hogy amikor Eszter éppen ott volt a boltban, a vevő azt a széket választotta, amit ő lelkesen bemutatott, s rám csak a számla megírása maradt. Jót tesz a gyerekeknek, ha büszkék lehetnek a szüleikre, bármi is a foglalkozásuk. Reggelente autóval visszük őket iskolába, ez a nap rendszeres, közös indítása. Ezt használjuk ki arra, hogy közösen Isten segítségét kérjük. Ha gyerekeink úgy látják, hogy a szülők már túl sokat foglalkoztak a napi teendők megbeszélésével, zendítenek rá a kocsiban a reggeli imára.”

A gyerekek közül a legnagyobb a szóvivő, de miközben beszél, állandóan figyel a két kisebbet, hogy vajon ők is úgy gondolják-e:

«Szabadidőnkben nem unatkozunk. Kártyázunk, társasozunk, vagy kint labdázunk, kerékpározunk hármasan vagy barátainkkal. Van egy kuckónk is, a tiszafa tetején építettük ki. Mihály egy biciklikereket alakított ki csigának, ezzel húzzuk fel, amit kell. Ő asztalos szeretne lenni, de szereti az elektrotechnikát is. Ha jön a barátja, a fürdőszobában szerelnek, ilyenkor a lányoknak nem lehet bemenni. Mindhárman más-más hangszeren tanulunk. Hangversenyen és a templomban is gyakran muzsikálunk együtt. Itthon is sokat énekelünk az egész családdal.»

A bizalom, az otthonosság, a szabadság légköre szinte fizikailag érezhető.

„Ki a szigorúbb a szülők közül?”

«Attól függ. Apának a legfontosabb a rendrakás, Anyának a pontosság. Segítünk nekik takarítani, főzni, szerelni, füvet nyírni, sok mindent. A mosogatásért jó pont jár, tíz jó pontért egy csoki.»

„A rosszaságért van-e jó pont levonás?” — *kérdezem Jánost.*

„Nincs. Amiért megdolgoztak, azt nem lehet elvenni.”

„A barátaitokkal mindig könnyű?”

«Igyekszünk szeretetet adni a többieknek. Ha összeveszünk, igyekszünk mielőbb kibékülni, és barátok maradni. Meg kell mondani egymásnak, hogy mit szeretnénk, de fontos, hogy utána béke legyen, mert az a legjobb dolog. Egyszer a Kingával veszekedtem, aztán hirtelen kimondtam, hogy szeretlek Kinga. De nem is mindig én kezdek újra.»

János mintegy utószóként:

„Igyekszünk úgy nevelni, hogy gyerekeink ismerjék az értékeket. Még ha nem is mindig követik őket, mint ahogy mi sem mindig. Fontos, hogy mindig világosan tudják, mit lehet tenni, és mit nem. Hogy ez örömet okozzon nekik, s hogy kiegyensúlyozottak legyenek.”

Búcsúzom. A gyerekszobát a meghittség lengi át, miközben a két kisebb egy könyvből papírhajtogatást gyakorol mélyen elmerülve egy

barátnőjükkal. Eszter a mamával emel a templomban egy nagy gladióluszcokrot az oltárra.

Kelet-Magyarországon

(id. Frivaldszky János: Kelet-magyarországi képek ÚV, 1998, 10. sz. 7-9.old)

ELSŐ ÁLLOMÁSUNK: ÚJFEHÉRTÓ

Jóska és Marika idén lesznek 25 éves házasok. Jóska vállalkozó, az idén eladta az autót, s vett egy használt szovjet traktort, amivel ősszel és tavasszal, a talajmunkák idején vállal szántást, vetést, tárcsázást. Nyáron 8 hold földjük foglalja le őket. A felébe búzát vetettek, amivel nincs sok gond, annál többet kell kapálni a másik felét, amibe dohány, paradicsom és uborka került. A dohány többé-kevésbé biztos jövedelem — Marikának a családja is már dohányos volt. Ami viszont a másik kettőt illeti tavaly a paradicsomvész 24 óra alatt elvitte az egész paradicsomtermést, másik évben meg a konzervgyár csak az első osztályú uborkát vette át, 20 zsákból 5-öt, a többit ki lehetett borítani a fasorba.

„Mikor havonta rendszeresen kaptunk fizetést a téesztől, egyszerű volt a megélhetés. Most teljesen a gondviselésre bizzuk magunkat.” Csak egy valami biztos havonta: a tb-járulék befizetés. Öt gyerekük van, Marika, Jócó, Mónika, Klári és Bernadett. Marika férjnél van Attilánál, itt laknak közelben a kisfiukkal. Ma este ő készíti a vacsorát a vendégeknek szakácskönyvből: rántott karfiolt majonézzel. A hagyományos magyaros konyhához szokott családnak ez újítás, de együtt örülnek az asszonylányuk sikerének. A fiatal pár nem akar a saját szerelmébe bezárkózni, keresik a kapcsolatot új szomszédaikkal. Köves út mellett laknak, a kerítésig tartó út elején mindig felgereblyézik a homokos földet. Ám bosszússágukra észrevették, hogy egy kerékpárnyom ezt újra és újra keresztbe szántja. Valamennyit segít a dolgon, amikor megtudják, hogy egy öreg nénié a bicikli, akinek arra kell járnia a nyomókúthoz és fél a köves út forgalmától, de a döntő gondolat Mónikától jön: „Ne magadért, gereblyézd fel a néninek!”

Mindenki biciklivel közlekedik. A múltkor hirtelen szelepgumira lett volna szükségük, de nem volt. Attila már ment volna egyik testvéréhez, de Marika megállította: „Menjünk át a szomszédhoz, kérjünk tőle, a kapcsolatért!”

A segítséget a szomszédnak azzal a piskótával köszönték meg, ami Attila kedvence volt, mégsem maradtak sütemény híján, mert még aznap kaptak másikat a rokonságtól, sőt később a szomszédától is.

Attila a nyíregyházi gumigyárban nemrég óta a gépek karbantartó villanyszerelője. Örömmel beszél róla, mert ez a tanult szakmája, ezt megelőzően csak más munkában tudott elhelyezkedni. A rengeteg és sokféle

gépet megismerni egyelőre nagy kihívásnak látszik, de segítségére vannak idősebb munkatársai. Igazi, érett felnőtt, aki nehézségeiről és korlátairól is elfogulatlanul tud beszélni.

Éppen náluk van Imre atya, a fiatal káplán. Nagyon jó kapcsolatuk van, most is néhány biztató szót mond Mónikának, aki az érettségén a legfontosabb tárgyból nem a szerinte megérdemelt osztályzatot kapta. Egy igazságosságban felnőtt ember számára a külvilág olykor igazságtalan volta nehezen feldolgozható. Azzal a gondolattal is meg kell küzdeni, hogy hátha a tanítónői pálya, ahová készül, nem is az ő hivatása.

Nemrég szerelt le a katonaságtól Jocó, aki, hasonló válságot élt át. „Nem volt nagy 'szívátás', de nekem azt is nehéz volt elfogadni, hogy hiába adtak a tisztek eltávozást, az öreg katonák elvették a katonakönyvem és nem mehettem haza. Ez teljesen törvénytelen dolog, de nem tehettem semmit. Ezeket a hónapokat felajánlottam Istennek, nagyon megerősödött a Vele való kapcsolatom.”

Völegény — e sorok írása idején nemsokára lagzi, vagy 150 résztvevővel, mert legalább a rokonságot meg kell hívni. Menyasszonya gyógypedagógus, középsúlyos értelmi fogyatékosokat gondoz egy nyíregyházi katolikus otthonban. Nagy tisztelettel van iránta, még ezért a hivatásáért is, bár ő még nem vette magának azt a bátorságot, hogy elmenjen a menyasszonya munkahelyére. Mikor elkezdett menyasszonyáékhoz járni, ennek szülei tapintatosan visszahúzódtak, de Jocó visszaemlékezett arra, hogy az ő szülei annak idején Attilának bemutatkoztak, beszéltek magukról és így befogadták a családba, ezért ő maga kezdeményezte a szorosabb kapcsolatot leendő apósáékkal.

A nagy beszélgetés közben kiürül a süteményestál. Klári és mamája egyszerre veszik észre. Klári kapja a tálat, és tele hozza vissza. Lassan azonban ez a tál is kiürül és már nagyon késő este lesz, különösen egy olyan házban, ahol mindenki igen korán kel. De hát az ember nagyon jól érzi magát Marika és Jóska otthonában.

VENDÉGSÉGBEN A PARÓKIÁN: LÉTAVÉRTES ÉS POCSAJ

A román határ mentén fekszik mindkettő. Környezetszennyezéstől érintetlen vidék, gólyafészkek egyre-másra. A lakosság túlnyomórészt református, görög katolikus kisebbséggel. Pocsajon néhány éve Laci atya a görög katolikus parókus. Megmutatja szép nagy templomát, örömmel beszél a görög liturgia mélységeiről a latin szertartáshoz tartozó vendégeinek. Templomának volt korábban ikonosztáza is, de latin hatásra egyik elődje lebontotta, amikor renoválást igényelt volna, és helyette két szentszobrot szerzett be, ami viszont a görög szemlélettől idegen.

„Én nem akarom mindezt erőszakkal megváltoztatni, mert végül is most már hozzátartozik a mi speciális hagyományainkhoz.”

Egy püspöknek mindig sok fejtörést okoz, ha egy megürült parókiára új papot kell kineveznie. Vannak jó és kevésbé jó közösségek, gazdagabbak, szegényebbek. Egy görög katolikus püspöknek többszörösen nehéz a dolga, mert papjának gyerekei vannak, s felesége, akinek munkahelyre van szüksége az új helyen.

„Megértettem azt, hogy püspököm amikor ide helyezett, Isten akaratát fejezte ki számomra. Úgy éreztem, a Szentlélek vezette, mert felelősséget vállalt értem.” Felesége, Edit mosolyogva teszi hozzá: 'Mióta itt vagyunk, soha semmink sem hiányzott. Mindennel ellátnak a hívek, gyümölcssel, tojással, zöldséggel, ami éppen van. Most sok csirkét kapunk, ennek az ideje van.'

Laci atyának alapvető a felelősségvállalás és a közösségépítés.

„A célom egy igazi közösség felépítése, amely a felelősségvállalásra épül. Egyik a másikért kölcsönösen, mindenki a közösségért és viszont. Az egyházi támogatást nem hajtom be, felelősségérzetükre építek. Harangozónk nincs, a templomi portörlést, virágozást, templom körüli gyomlálást a hívek végzik el. Nem volt okom megbánni ezt a rendszert. Meggyőződésem, hogy közösség nélkül nem élhetünk. Közösséget pedig úgy építhetünk, ha magunk is egy közösségből táplálkozunk.”

Pocsaj a szomszédos Létavértes esperesi kerületéhez tartozik, ahol 22 éve Pista bácsi az esperes, azt megelőzően ugyanennyi időt töltöttek Nyírgelsén. Szívesen fordítja úgy a szót, hogy a szeretet legyen annak a tárgya, mint annak idején János apostol is tette:

„Csak egyetlen parancsolat van: a szeretet. Az már a mi gyarlóságunk miatt van, hogy meg kell magyarázni, hogy az Istenre és a felebarátra is vonatkozik. Az meg különösen, hogy tíz parancsolatban kell felsorolni.”

Marika néni, a felesége mindezt így látja:

'Nem várhatom meg, hogy más kezdjen szeretni, nekem kell kezdenem. Mindenkit szeretnem kell, mind a négy menyemet, minden embert itt körülöttünk.' Ezt is teszi, a parókia mindenkinek nyitva áll, mindenkit képesek befogadni szeretetükbe, ha kéri, tanáccsal, imával. Ügyel mások gondjaira, az asszonyok közt imacsoportot szervez. Öt gyereke közül hol ettől, hol attól veszi magához az unokáit, hogy szüleik pihenni tudjanak, vagy egyszerűen csak hogy az unokák nagymamai szeretetben fürödhessenek. Ott van körülötte saját édesanyja és keresztanyja is.

'Lánykoromban sokat gondolkoztam magamban, hogy hogyan adhatnám magamat leginkább Istennek és ezt az utat mutatta meg nekem. Nem is gondoltam, hogy öt gyereket tudok majd szülni, felnevelni komoly anyagi nélkülözések közepette.'

Az ember itt eltűnődik, az Istennek adottság számtalan, emberenként változó, megismételhetetlen módjain, amint az itt kirajzolódik egy papné csöndes hivatásában.

EGY CSALÁDNÁL NYÍREGYHÁZÁN

A víztoronyhoz közel egy ötlakásos vadonatúj, szép társasházban van Tamás és Marika lakása. A négy gyerekük, akik közt az első három fiú, szinte robbanóelegyet alkot együtt dinamizmusával. Ehhez kell egy olyan fokú nyugalom, ami Tamás megfontolt szavaiból és fekete szakállában bujkáló mosolyából árad, és olyan szakszerűség, ami a hivatása szerint is tanár Marikáé, akinek a diplomája valamelyik fiók mélyén várja a nem tudni mikori jövőt, amikor ismét előveszi. Egyelőre otthon van a négy gyerekkel, amihez az anyagi háttérrel Tamás biztosítja egy nagy elkötelezettséget kívánó munkahelyen, ahol azt is elvárják, hogy diplomája mellé még egy-két szakképesítést is megszerezzen. Hívó emberek, habár lelki áhítatra kevés lehetőségük van. Még a misén is többet kell figyelniük az izgó-mozgó gyerekekre, mint a papra. De úgy tűnik, mindez nem fogja vissza őket Istenhez való közeledésükben, sőt éppen ellenkezőleg. Nem magukért, hanem a másikért élnek. Képesek arra is, hogy a nagy család gravitációs teréből kibontakozva más családokkal is kapcsolatokat építsenek. Nappaljukban a kanapé kinyitható vendégágy. Hol valamelyik rokon, nagyszülő foglalja el, hol valamelyik barátjuk mint szállóvendég. S ha valamelyik gyerek netalán éjjel rablókka álmodik és a gyerekszobában nem érzi magát biztonságban, előfordul, hogy nem a szülőknél keres menedéket, hanem a vendégágyon alvó szállóvendéghez vezetnek az ijedt lábacsák.

Az ember azt gondolná, hogy a négy gyerek nyilván családi hagyomány itt, Szabolcsban. Arra a kérdésre, hogy hányan voltak testvérek, ő és Marikáék, Tamás ezt válaszolja: — Négyen —, s közben a szakállába mosolyog. — Úgy érte, hogy együtt. Ugyanis egy-egy testvérünk van.

KÖZÖSSÉG KISVÁRDÁN

Géza és felesége, Marika a lelkei annak a kis körnek, amely havonta találkozik a plébános úr szívességéből a hittanteremben.

„Miközben mindenki bebújik a maga kis csigaházába, úgy érezzük, mi ezt nem tehetjük meg. Bárkinek bármi gondja van, azonnal segítünk. Ha valaki felhív, hogy ballagás lesz vagy férjhez megy a lánya, ha nem is vagyunk hivatalosak az ünnepségre, részt veszünk a megrendezésben, takarításban, tortasütésben. Volt, hogy letörtük a kukoricáját, aki gyengélkedett, valaki házépítéséhez adtunk egy-két fuvart szívességből. Aztán elfogadjuk egymást olyannak, amilyen, pedig ez olykor kemény dolog. Például kölcsön adni valamit huszadszor is olyannak, aki esetleg magától nem adja vissza. Aztán segítünk permetezni és metszeni egy néninek, aki mindenkit 'cimborának' szólított, és rajta ragadt ez a név.

Jártunk hozzá a kórházba, amikor beteg volt. Azt mondta, hogy mi vagyunk a családja. Onnan fel is épült, nálunk volt karácsonykor, húsvétkor ebéden, de nemrég végleg elköltözött közülünk a Cimbora.

Tavaly nyáron a püspökség kezdeményezésére 25-30 lengyel árvízkárosult gyerek jött hosszabb időre a Szent László Gimnáziumba. Sokan siettek segítségükre élelemmel, ruhával, köztük a mi kis csapatunk is, de szerettünk volna adni valami többet is. Egy közös összejövetelünkön született meg az ötlet: egy délutánra és estére átvesszük őket a napköziből, mi adunk nekik vacsorát és délután mi szórakoztatjuk őket. Nem értettük egymás nyelvét, ezért ügyességi versenyeket találtunk ki nekik, saját gyerekeink is részt vettek benne. Mindegyik játékot bemutattuk előbb, hogy mindenki megértse. A nevelők, akik bár szabad délutánhoz jutottak — nem mentek el, hanem ők is nézték. A végén a díjakat úgy sorsoltuk ki, hogy mindenkinek jutott. Sok mindenféle holmit gyűjtöttünk össze erre a célra. Végül énekeltünk nekik magyarul, ők meg válaszoltak lengyelül. Mindebben nemcsak mi, de még templomba nem járó hozzátartozóink is részt vettek. A végén az egyik lengyel tanár ezt mondta: 'Itt valami olyat kaptak a gyerekek, ami megmarad, ami nem fér sem pénztárcába, sem adománygyűjtő kosárba.'

Az idő nagyon szép volt, a plébánia hársfaillatú udvarán ültünk körbe őszinte és nagy örömben. Egy elmélkedéssel tágitottuk ki lelkünket: „gyűjtsd össze barátaidat... köss velük szövetséget... fordulj azután a legelesettebbek felé...” Miután ki-ki beszélt arról, hogy mi történt vele, mióta nem látták egymást, már a süteménykínálgatás is a vége felé járt, de az „elesett” szó még mindig ott visszhangzott közöttünk.

Egyszer csak Géza halkan szól: „Nézd csak, itt van!” s az idős, tarka ruhás cigány asszony felé pillantott, aki a plébános úrtól adományt szokott kapni, de most ő nem volt otthon. Még volt a vendégségből, Géza felvette és odavitte hozzá. Mint amikor az i-re felkerül a pont.

Nyugat-Magyarországon

(-fidar -: Nyugat-magyarországi képek (ÚV, 2000. 6. 6-8.)

EGY CSALÁD

Ha az ember a cipész közmondásos rossz cipőjében hinne, aggodalommal tekintene a szombathelyi óvónő Livia és a családgondozó szociális munkás Gyuszi családjával való találkozás elé. Ám a féléves Zsófi mosolygós bizalommal, a három, 7, 10 és 13 éves bátyja is nyílt természetességgel tekintenek a vendégre. Húgukról úgy nyilatkozott karácsonykor bátyja, a 7 éves Tamás, hogy „megváltoztatta életüket.” Az esemény az addigi homogén kis fiú-közösség tagjaiban új dolgokat értelt: Lám, amint a cumi kiesik a kicsi szájából a földre, felkapja az egyik és viszi

megmosni, hogy visszaadhassa. Amint pedig egy kis sírásba kezd később, mert úgy érzi, hogy nem foglalkoznak vele eleget, máris felveszi a másikat, és átölelve le-föl cipelgeti „saját” kishúgát.

„Most kezdődik a tévében *A farm*, megnézhetem?” 'A lecke kész?' „Igen.” Sajnos, eléggé kevés a nézhető műsor. A számítógép világa viszont még a szülőknek is új, de nem akarják behunyni szemüket a XXI. század előtt: a gyerekek bizonyos időt ezzel is eltölthetnek a szülők ellenőrzése mellett.

A harmincas éveiben járó házaspár még „hősi korszakát” éli: ugyan már vadonatúj, szép lakásban, de még pelenkás babával, ráadásul Gysuzi most áll az államvizsgája előtt. Amikor együtt a család, az olyan, mint közlekedésben a csúcsforgalom. A KRESZ, a táblák és jelzőlámpák: ott vannak a szülőkben, főleg Liviben, akinek állandóan éberem kell figyelnie, hogy mikor van annak a pillanata, hogy a gázpedálra lépjen és hogy mikor a fékre; mikor kell áradó vidámságát ajándékozni és mikor teret adnia gyerekeinek vagy férjének — aki ha szól, nagyon megérdemli a figyelmet.

„Egyre gyakrabban sikerül elébe helyezni minden tennivalónak azt, hogy egymásra figyelünk, nehogy azok elborítsanak minket. Azt fedeztük fel, hogy így akár sétálhatunk is, pihenhetünk is, együtt is lehetünk lelkifurdalás nélkül” — mondják.

Csengetnek, Imre és Jancsi jön Gysuziért, Livi mosolyogva búcsúztat, és a kis csapat elindul a 60 kilométerre fekvő Salomvárra egy másik Imréékhez.

SALOMVÁR

Jancsiék 10 éve települtek át Erdélyből, néhány személyes holmival. Aki ott sehonnai magyar „bozgorok” voltak, itt megérték, hogy „románoknak” kezdték nevezni őket. „Megértettem, hogy nem is gondolják át, hogy mit mondanak ránk, s így már nem is fáj” — mondja. Igen, a magunkénak elfogadott fájdalom elolvad, mintha valaki elvette volna. Benne Ővele találkozom. Minden út Rómába vezet... Minden fájdalom pedig a Golgotára... S a szeretet pedig Átala feltámadásra itt és mindörökké... E titok visszhangzott bennünk az autóban, és aztán Salomváron.

Salomvár? Hatszáz lakosú festői kisközség a Zalában, az ott rendszeresen találkozó öt férfiember számára pedig havonta egyszer az egymást kölcsönösen elfogadó szeretet műhelye. Műhely, — vagy inkább család? — amelynek szeretetét hazatérve az otthoniak is megkapják, de főként az a társadalom, amely minden inkább csak nem szeretet.

A házigazda Imre patológus orvos, felesége, Ica asszisztensnő, de most „csak” a négy, még iskolás kort sem elért vidám csemete mamája. Az elárvult, ódon parókián laknak ideiglenesen, — a kertben hatalmas, évszázados fenyők és egy védett tiszafa — de már épül a faluban kellően

nagy lakásuk. Ica visszavonul a gyerekekkel, magukra hagyja a férfiakat, bátorítóan egy sütőből kivett, különleges finomra készített, hatalmas tál krumplis tésztával.

Elnézve a vacsorának derekasan nekilátó öt, élményeit, örömeit, problémáit egymással megosztó 35 és 45 közti férfit, az ember eltűnődik azon, hogy kettő közülük már családosként lett hívő keresztény, a szombathelyi közösség szeretetének gyümölcseként. Meg azon is, hogy szintén kettő pedig közalkalmazotti fizetésből, a bárki számára elérhető állami támogatásból hozott-hoz össze lakást négy gyerekes családja számára. Harmadikuk, az erdélyi áttelepülő, alkalmazotti fizetésből két gyerekes családjának. Elkötelezettség? Bátorság? Felelősségvállalás? Mindez, s még ennél is több.

Az ötödik résztvevő, Tibor 120 kilométert autózott a találkozásért Balatonyörökről. Tudós, a szó legteljesebb értelmében. Egy katolikus folyóirat olvasó-szerkesztője, a Keszthelyi Kastélymúzeum muzeológusa, egy egész világra kiterjedő szociológiai vizsgálat egyik kutatója. Szabadidejében — ami nem sok van — gyümölcsfáit metszi, kertjét ápolgatja.

Az elfogadott fájdalom... A szombathelyi Imre, — aki altatóorvos — erről elmondja, hogy hogyan érezte magát, amikor megtudta, hogy főnöke egy megbeszélte megegyezést semmibe véve járt el, — ám benne az emiatt érzett düh, meg a méltatlankodás egyszerre csak fogyni kezdett, amíg aztán elfogulatlanul tudott főnökével kommunikálni. Tibor gondterheltségén átvilágít ez a mondat: „Nekem, aminek elfogadása napról-napra kihívást jelent, hogy feladataim mindig nagyobbak annál a mértéknél, amit a kellő alaposággal teljesíteni képes volnék.”

Öreg este van már, sorban csapódnak a kocsiajtók. Tibor még hozzáfűzi: „Szinte létfontosságúnak érzem ezeket a találkozásokat. Ez segít abban, hogy ne süllyedjek el a napi gondokban.”

A szombathelyi Imre mintegy pontot téve az estére: „A köztünk egyre erősödő kapcsolat egészen más, mint egy hagyományos barátság. Az ezzel járó fáradtság vállalása mintegy válasz egy hívásra.”

S búcsúzóul: „S akikkel majd még holnap találkozol...”

EGY AMBULANCIA

Éva főorvosnő ambulanciáján a váróteremben ülő betegre is gondolnak. A kitett olvasnivaló lehetőleg pozitív tartalmú sajtótermék, így ott az Új Város is. Ha ezekből a beteg magával is viszi egyikét-másikát — a főorvosnő kifejezetten örül. Ezt az ambulanciát nemcsak Szombathelyszerte ismerik, de fél Dunántúlon, és pedig arról, hogy nemcsak a főorvosnő az, aki a beteget megnyugtató mosolyával fogadja, de az asszisztensek is. Mintha valami családba került volna...

Család... „*Mi mindennek a titka?*”

„25 évvel ezelőtt ez a munka számomra robot volt. Meghallgattam a beteg panaszait, felírtam a gyógyszert, vagy bevették, vagy nem. Türelmetlenül láttam legközelebb, hogy nem javul állapotuk. Ki lehetett borulni ettől. Aztán egy lelkigyakorlaton voltam. Egy személyes beszélgetés után Isten hívását éreztem. Igent mondtam rá, és kinyílt előttem egy új út, a szeretet útja. Most mielőtt meghallgatok valakit, igyekszem elfelejteni érzéseimet, véleményemet. Érdekel minden, amit mond. Igyekszem megérteni, befogadni, átlátni, hogy hogyan él, mi a története, mit jelent neki a betegség, hogyan befolyásolja életét, kapcsolatait. Megtudni, mit vár, mitől fél, el tudja-e fogadni a helyzetét, mellette áll-e a családja. Igyekszem úgy feltenni a kérdéseket, hogy ne legyen kínos válaszolnia rá; hogy azt is elmondhassa, hogy börtönben volt, vagy volt több abortusza, vagy hogy iszik. És hogy ne én legyek a huszadik, aki megmondja neki, hogy elitta a máját. Vagy ha éppen értelmi fogyatékos beteget hoznak, úgy bánni vele, hogy hozzátartozójának is jól essen. Gyakran fordul elő, hogy azt mondja a beteg: »ezt mondta már múltkor egy másik doktor is, csak akkor nem értettem meg.« Ha az látszik szükségesnek, legépelem egy-két egyszerű szóval, hogy melyik gyógyszer mire való, s melyik az, amit feltétlenül be kell vennie. Ha továbbküldöm, felhívom a kollégát, és teljes dokumentációt is küldök vele.” „*Ez így szokás?*”

„Nem.” Mindehhez rengeteg idő kell... „Naponta 30-40 beteg fordul meg nálunk, egy betegre 5-6 perc jut.” Nem lehet valami könnyű... „Az asszisztensnők szinte észrevétlenül kapcsolódnak be. Ők segítenek, hogy a dolgok olajozottan menjenek.”

EGY KÉKKERESZTES CSOPORT

A kékkeresztesek svájci alapítású szervezet alkoholisták megmentésére, az evangélium erejével. A szervezet tagjai fogadalmat tesznek, hogy egy csepp alkoholt sem isznak. Panni néni tíz éve vezet ilyen csoportot, benne szenvedélytől megszabadultak és megszabadulni akarók.

Mennyi idő absztinencia után tekinthető valaki szabadultnak? „Nem függ időtől. Mindenkin világosan látni lehet, ha megszabadult. Van, akiért évekig küzdünk, van, aki első alkalommal megszabadul, mint a Károly bácsi is.” „*S akkor már nem lesz többé alkoholista?*” „De, mindig az marad, megszabadult, büszke és boldog alkoholista. Megszabadul annak a révén, hogy sikerült elfogadnia a helyzetéből adódó fájdalmat.” „*Sok a kudarc?*” „A siker nem az én sikerem, a kudarc sem az én kudarcom. Átadom Istennek, s Ő nem vall kudarcot.” „*Mitől másabb ez a csoport, mint a többi?*” „A köztünk lévő családi szeretet miatt, ami kisugárzik... Olykor jönnek hozzám ismert személyiségek is, hogy kezeljem őket egyedül, mert szégyellnek beülni a csoportba. Világosan megmondom nekik, hogy én nem tudom őket megszabadítani, csak Jézus. Jöjjenek el a csoportba.” „*Szóval a kölcsönös szeretet...*” „A szeretetet gyakran félreértik, azt gondolják, csakis

simogatás. Persze, az is kell, főleg az alkoholistáknál, akiket rengeteget megaláznak. Ám — ugyancsak kevés, tárgyilagos szóval olykor azt is meg kell mondani, ha valamit helytelenül tesznek.”

„A szervezet a magyar református egyházhoz tartozik, te meg katolikus vagy...” „Valóban, de a megszabadulni vágyóknak nem kérdezik a hitvallását, később sem akarják őket reformátusokká tenni... Ez szép gyakorló pályája az ökumenének. A csoportokban imádkozunk, Bibliát olvasunk. Az Ige köt össze minket, különböző felekezetű keresztényeket. Hosszas gyakorlással sikerült kialakítanunk azt a magatartást, hogy elfogadjuk egymást olyannak, amilyen. Tőlünk nem várják el, hogy velük úrvacsorázzunk, mi sem tőlük, hogy az úrangyalát este a csoportban velünk együtt mondják. De egyikünknek sem kell elrejtienie saját, eltérő hagyományát valami egyformaság kedvéért. A párbeszédhez önzonosság kell. Előbb otthon kell lennem, hogy vendéget fogadhassak.”

AKIHEZ A NYOMOK VEZETNEK

Akik e beszámolóban megjelennek, mind közös ismerősei egymásnak, s közösségként bizonyos rendszerességgel találkoznak is. Sőt, Imre és felesége, Zsuzsó, irányjelzőként e „családok családjában” felhívják a figyelmet arra is, hogy történeteik elején ugyanazon egy név szerepel: Edith nénié, aki nélkül ez a szombathelyi közösség nem is létezne. Az ő elfogadó, korlátozás és feltétel nélküli szeretete nélkül.

S ő beszél is saját történetéről, amely előtt azonban ismét mások története áll. Olyanoké, akiknek nyitottsága, egymás közt megélt kölcsönös szeretetének tanúsága meghatározó volt további életére.

„Az a velük való találkozás... Ahogy ott ránk mosolyogtak e nagyon különféle emberek... Mintha öröktől fogva ismertek volna minket. Ez levett a lábamról. Ez döntötte el, hogy hol a helyem.

A legelső dolog pedig, amit a szeretetről megértettem, az egy kulcshoz fűződik. Ezért ezt a történetet úgy is hívom: a szeretet kulcsa. Elveszítettem ugyanis nővérem egyik kulcsát, amit ő nagyon rossz néven vett. Akkor mintha valami fal lett volna köztünk. Magyaráztam neki a szeretetről, hogy felül kellene emelkednie ezen az egészen. Aztán kicsit később megértettem, hogy nem beszélnem kellene a szeretetről, hanem szeretnem. A nővéremet. Mikor idáig eljutottam, ő is szeretett engem. Végül a kulcs is meglett.”

Mond néhány szót az egyházmegyei Karitásról is, ahol sok év hitoktatás után most dolgozik:

„Segélyezettjeink többnyire öntörvényű lények, akik csak egyféle megoldást ismernek. Nemrég egy cigány asszony eltávoztában valami nem helyénvalót tett, azt hitte, nem látja senki. Utána szóltam, eléggé keményen. Nagy indulattal, nyers kifakadással válaszolt. Megértettem, hogy nem így kellett volna. Elhatároztam, hogyha legközelebb találkozunk, bocsánatot

kérek. Valóban, egy nap meglátom az utcán, odamentem hozzá, de ő előzött meg a bocsánatkéréssel.”

BEFEJEZÉS?

Jó lett volna találkozni másokkal is. Például a domonkos apácákkal. Ők legalább két dologról nevezetesek: Nyitottak, és igen sok náluk a jelentkező, a novícia. Hírlik, hogy a novícmesternő, Jolánta nővér és a többiek családias légkört hoztak létre maguk körül. Sajnos, a találkozás nem jött létre, de talán így még jobb is. Így semmiképpen nem esünk abba az illúzióba — sem író, sem Olvasó — hogy Nyugat-Magyarországról valamelyest is átfogó képet kaptunk.

Csongrád – Aranysziget

(-fidar- :Aranysziget. ÚV, 2001. 2. 6-8.)

Az idősek csongrádi Aranysziget Otthona 183 férőhelyes, a kilencvenes évek elején épült, növendékfás Parkban, közel a Holt-Tiszához. Amikor ott jártam, a november végi napfény ragyogta be, mintha megmagyarázná a nevét.

Vezetője, *Derdákné Harmatos Ibolya* nagy szakmai tapasztalattal és hivatásszeretettel rendelkezik. Az intézmény vezetését kezdettől fogva annak az elvnek az alapján alakította ki kollégáival, hogy az emberi lényben test és lélek elválaszthatatlan, s ennek a munkában is tükröződnie kell. A gondozás és a foglalkoztatás egymást kiegészítik. Az idős embereknek azzal segítenek, hogy az erre a korra jellemző terheiken könnyítenek, szebbé teszik napjaikat.

Száma nemcsak, hogy első az otthon lakóinak szempontja, de a lakót partnernek is tekinti, akivel közösen kell kialakítani mindent, ami az ő ápolására és gondozására vonatkozik. Ezért pl. a foglalkozások teljesen önkéntesek, ezért vannak egyebek közt rendszeres lakógyűlések is, vagy akár étlaptanács, amelyen bármelyik lakó részt vehet. Az igazgató asszony nagy súlyt helyez arra, hogy munkatársai — több mint százan vannak — hozzá hasonlóan lelkiismeretesek, hivatástudattal rendelkezők legyenek és szeressék az időseket. Sőt, miután az intézmény, módszertani kérdésekben irányadó a megyében, mindezt még nem tekinti elegendőnek: Aki ott dolgozik, nyitottnak kell lennie minden újdonság, fejlesztés iránt. A módszertani csoport komoly szakmai feladatot lát el a munkatársak képzésében.

Az otthon barátságos, építészetileg jól megalkotott együttes. Területén egy 46 férőhelyes, egy- ill. kétszobás apartmanház található, a többi egy hagyományos többágyas elhelyezést nyújtó épület földszintjén-emeletén oszlik meg. Az utóbbihoz napozók, társalgók, teakonyhák, hobbi-,

kézimunkaszobák, könyvtár, kápolna, ebédlő, fodrászüzlet tartozik, a lakásokhoz fürdőszoba, előszoba, főzőrész kapcsolódik.

Az emeleti osztály vezetője *Fodor Irén* megmutatja osztályát, ahol többnyire a mozgásukban korlátozott lakókat helyezték el. Elmondja, hogy még a mozgásképteleneket is felöltöztetik, és kiültetik tolókokcsikba, „hogy ne a mennyezetet kelljen egész nap nézniük, hanem együtt lehessenek a többiekkel”. Sőt, részesévé teszik a programoknak, kirándulásnak, bográcsolásnak, színházlátogatásnak, hogy ne érezzék magukat kirekesztve. A szobák két- vagy ötágyasak, barátságosak, sehol vetett ág, semmi nem emlékeztet kórházra. A heverők még csak nem is egyforma színűek. A lakók tárgyai adják meg a személyes jelleget. Ezek között szerepelnek azok az apró munkák is, amelyeket maguk készítenek. Ha szükséges, a gondozók segítenek rendet tartani, mert az egy idősödő ember számára egyre nehezebb feladat. Irénke ragyogó arccal beszél arról, mennyire fontos a lakók egészségének, képességeinek a fejlesztése: Mindenkiről állapotfelmérést, majd ennek alapján tervet készít, hogy mennyi idő alatt milyen szintre szeretne velük eljutni. Utána értékeli az eredményt, ennek alapján készíti el a helyesbített következő tervet. Jól tudja, mekkora nehézséget jelent a környezetváltozás egy idős ember életében: ha új lakót várnak, előre bemutatja a leendő szobatársaknak, akik örömmel fogadják be maguk közé.

Horváth Varga Zsuzsanna, — idegenvezetőm itt az otthonban — azzal a huncut mosollyal néz össze Irénkével, amilyennel a szülők szoktak, amikor már megvették a karácsonyi ajándékot. Ez esetben azért, mert kimondatlan, de őszinte, mély szeretetük célja az, hogy örömet szerezzenek a lakóknak. Ismerték egymást már azelőtt, hogy itt dolgoztak volna: önkéntes szociális munka során kerültek kapcsolatba, és kötöttek barátságot. Vezetőm, aki az apartmanosztály foglalkoztatás-vezetője, korábban 19 évig gyógypedagógusként dolgozott sérült gyermekek között, s ott számtalan tapasztalatot szerzett arról, hogy képességfejlesztő munkával milyen nagy eredményeket lehet elérni. „Mikor ide kerültem az Otthonba, nagyon izgalmas kérdésnek éreztem, hogy egy idős emberből mit is lehet 'kihozni'. Tervemet egy létesítendő 'kreatív műhelyről' elmondtam az igazgatónőnek, aki még mielőtt alaposabban végiggondolhattam volna a dolgot, máris kiürítettett egy helyiséget erre a célra. Ez a műhely három éve működik: van ott virágkötészet, csuhézés, ékszerkészítés, mézeskalács-készítés, festés, textiljáték-készítés. Akik részt vesznek ebben átélhetik a felfedezés és alkotás örömét, fejlődik kitartásuk, ügyességük, igényességük, igényük lesz a tevékenységre. Átélik, hogy hasznosak. Az itt készült munkák mind gazdára találnak, és szépségükkel valódi örömet okoznak másoknak. Az igazi szépség belülről fakad. Egy-egy munkadarab megszületése sokszor nehézséggel, küzdelemmel jár, de öröm látni, amikor egy-egy idős ember rácsodálkozik a Szépre, amely túlmutat rajtunk. Én igazából ezt szeretném velük és mindenkivel felfedeztetni, mert ez a legnagyobb felfedezés a

magam számára is. A közösségben végzett munka mindenkit átformál, az idős embert is segíti abban, hogy a másokban felfedezze az alkotó-teremtő erőt és szépséget.”

Valóban sokféle szép dolog kerül ki ebből a műhelyből, kis házi kiállításuk is van. Sok lakónak ad ez elfoglaltságot. Jelenleg hárman vannak ott éppen. *Őrlősné Etelka* varrógépen dolgozik. Közben elmeséli, hogy többször esett már át súlyos betegségen, de most is hálát ad azért, hogy mindig felépült. Szeret itt dolgozni, megtudom, hogy nem ismer lehetetlent, amire megkérlik, hűséggel és szeretettel elkészíti. Amikor elárulom, hogy otthon én is szoktam főzni, de feleségem edényfogó kesztyűi nem mennek fel a kezemre, gyorsan varr nekem egy másfajta edényfogót. *Pusztai Mária* 16 éven át volt ágyban fekvésre kárhoztatva, most tolótkocsiban ülve vagdalja megfelelő nagyságúra a műanyagszivacsot hallatlan kitartással és lelki derűvel, tudva, hogy ezek nélkül nem készülhetnek el a párnák. *Jekkelné Sári* néni sokrétű alkotó, a szárazvirág-képek, horgolt virágok, festett képeretek mestere. „Nem gondoltam volna, hogy 70 éves koromban azt fogom csinálni, amire fiatal koromban nem volt módom. Ez számomra valódi terápia!” Most már néhány lakótársával együtt önállóan is tevékenykedik. Miközben Zsuzsa irodájába tartunk, *Tóth Feri* bácsi emlékezteti, hogy holnap fél tízkor együtt mennek ki ladikkal a Holt-Tiszára gyékényt vágni alapanyagának.

Az apartman-osztályon *Bárány Istvánné Julikával* találkozunk, az osztályvezetővel, majd két gondozóval. *Sőrés Istvánné Editke* elmondja, hogy ma sajnos nem volt 'eléggé megértő' egyes esetekben a lakókkal, mire *Fúri Lajosné Irénke* hozzászól, hogy tegnap viszont ő járt így, „annyi idegeskedése volt”, még mielőtt beért volna munkahelyére.

Csak ámultam, mert már az is ritka dolog, hogy valaki belássa, ha hibázott. Hát még kolléga, mi több: főnök előtt. De hogy egy idegen előtt... Mikor hatszemközt maradtunk, Julika magyarázatul hozzászól, hogy naponta kétszer van váltás, ilyenkor átadják az osztályt. A gondozók mind személyes ügyüknek tekintik a lakókét, a nyílt napokra, közös rendezvényekre otthon sült pogácsákkal, süteményekkel jönnek, elhozzák gyerekeiket is, a lakóknak pedig eljönnek hozzátartozóik. A gondozók részt vesznek a foglalkoztatásokon is, egyéni érdeklődésüknek megfelelően aktívan kapcsolódnak be egy-egy programba, amit az idősök nagyon szeretnek. Sok-sok nevetés, vidámság kíséri egy-egy társasjátékot (pl. Activity), kártyázást. A sokszínű foglalkozásban ki-ki megtalálhatja a neki megfelelőt. Naponta van foglalkozás, igen sokféle, pl. „mocorgó” azaz torna, „dúdoló” azaz kedvenc dalok éneklése, „olvasókör”, azaz valami rövid, elgondolkodtató szöveg felolvasása, majd megbeszélése. Van egy olyan csoport is, amely már egy éve működik: az Új Város egy-egy írását olvassák fel a „Négyszemközt” rovatból Julikával együtt, majd beszélgetnek róla, a játék szerepéről, a boldogságról, a humorról, az irigységről... Ezt

mindenki nagyon szereti, építők és segíti a lakókat, valamint a velük foglalkozókat egyaránt abban, hogy meg tudjanak nyílni az egymás közti kapcsolatokban, vállalják érzéseiket, véleményüket, fájdalmukat.

Hogy mennyi tulajdonsága, színe van a szeretetnek... Az előbb, mikor végigkísért az épületen és mindenkit vidáman üdvözölt, egy-két szó kíséretében, azt a szeretetet láttam, amely kisugárzik. A műhelyben azt, amelyik gyógyít. Itt azt, amelyik otthont terem.

Azt tudtam, hogy Zsuzsa több mint húsz éve törekszik keresztény voltának közösségi megélésére. Most talán lehetőség nyílik megtudni ennek hogyanját...

„Amikor idejöttem, az apartmanház hullámvölgyben volt. Az otthon három évvel azelőtt nyílt. A lakók már túl voltak az új otthon megteremtésének örömén, kezdtek előtérbe kerülni a nehézségek, a különbözőségek. A lelkiileg elégedetlen emberek diszharmóniájukat vetítették a környezetükre, lelki fertőző gócot képezve, és befolyásolható társaikat is elégedetlenné tették. A szomszédok hibái kezdtek egyre elviselhetetlenebbnek tűnni, a légkör egyre rosszabb lett. Ez minden közösségben előfordulhat, idős embereknél azonban különös figyelmet igényel.

A legelső és legfontosabb az volt, hogy Julikával együtt találjuk meg a kivezető utat, a gondok, problémák orvoslására, enyhítésére. Visszaemlékezve úgy érzem, nagyon gyorsan azonos hullámhosszra kerültünk egymással. Hamar felfedeztem értékeit, szerető gondoskodását a lakók és a kollégák irányában. Természetesen láthatók voltak egymás előtt különbözőségeink, eltérő adottságaink is, de mindig azt éreztem, hogy nem az a fontos, hogy én mit gondolok, meg hogy milyenek az ő tulajdonságai, hanem, hogy úgy vegyem őt, mint önmagam. Hogy tudjak hallgatni, amikor ez a fontos, hogy befogadjam azt, ami a másiktól jön. Most ott tartunk, hogy egymásra feltétlenül számíthatunk. Ha ő van nehezebb helyzetben, én erősítek bele, ha én vagyok, akkor ő, mint legutóbb is, amikor édesanyám volt beteg. Tudunk egymástól bocsánatot kérni, megtanultuk egymást figyelmeztetni is, ha valamit másképp látunk helyesnek. Ennek kialakítása nem volt könnyű. Korábban napokig feszültség volt bennem, mire megtaláltam a megfelelő kifejezési formát, hogy ne legyen bántó. Ha lelkiileg nem vagyunk teljesen rendben, inkább félretesszük egy időre a munkát — akár két órára is — hogy kibeszéljük magunkat, s amikor minden rendben van, akkor vágunk bele.

A munkánk során aztán mindig együtt készültünk fel a nővérértekezletekre, együtt dolgoztuk ki a munkatervet, egy-egy programot a lakók részére. Ugyanezt tartjuk fontosnak a gondozókkal való kapcsolatban is. Egyszer az egyik gondozó nagyon megbántott. Kikértem magamnak, mert én nem beszéltem vele ilyen hangon, utána azonban nem mutattam haragot, bár a dolog nagyon bántott. Egyszer egy váratlan

helyzetben könnyes szemmel kért bocsánatot, én is sírva mondtam, hogy nem haragszom. Mindennek mások is tanúi voltak, általános volt az öröm. Most olyan család lettünk, ahol vannak ugyan összetűzések, villanások, de főként örömek, örömek... És ha néha egy-egy fájdalmas esemény elhomályosítja az örömet, akkor segít a másik ereje, mosolya vagy bátorítása. Így tudunk kimondatlanul is újrakezdeni.

Sok időt fordítottunk arra, hogy beszélgessünk a lakókkal, közvetítsünk közöttük, hogy segítsünk abban, hogy egymást jobban elfogadják. Mindezt nem szóbeli érveléssel, hanem magatartásunkkal, azzal hogy mindenkire egyforma szeretettel fordultunk. Ez nem volt mindig könnyű, sokszor kellett újrakezdenem, de bátorítottuk egymást, küzdöttünk. Még a takarítók is benne vannak a lakókért való szövetkezésben, sőt az udvaros is: jelezve, ha valahol olyat észlelt, hogy segítségre volna szükség. Rengeteg fájdalmat, keserűséget vettünk magunkra.”

A fájdalmat átváltoztatták önmagukban szeretetté, ezt adták vissza a lakóknak. Egy közösségben megjelenő problémára közösségi megoldást adtak: Kettőjük között harmonikus, a másikra figyelő, önzetlen kapcsolatot alakítottak ki, amelybe befogadták a többi munkatársat, s a lakókat. Egyfajta sejtet, amely egészséges szövetté alakította egész környezetét. Ami most látható, az ennek a következménye. Az apartmanház légköre megváltozott. Ezért nevezi az igazgató asszony kettejük összműködését „példaértékűnek”, ezért kapott Julika és Zsuzsa kiemelt elismerést.

Az intézményben naphosszat járva-kelve Zsuzsa sokaknak bemutatott. Az egyik lakó — az életkorom alapján arra gondolva, hogy talán terepszemlét tartok ideköltözés előtt — megkérdezte, hogy itt akarok-e lakni. A kérdés teljesen váratlanul ért, de úgy éreztem, nem kell tisztáznom a félreértést, így azt válaszoltam: „Igen!” Adott esetben... szívesen.

AZ ÉLET KÖNYVE

Öcséd megkerült (Lk 15, 32)

(F. J. Budapest: Sose add fel. ÚV, 2001. 4. 4.)

Egy régi ismerőssel beszélgettem tegnap, akivel egy időben gyakran és különböző helyzetekben találkoztam, amikor többször is hallott tapasztalatokat a megélt Igével. Most visszaemlékezve erre ezt mondta: „Itt hallottam először arról, hogy az igét élni is lehet. Nem gondoltál akkor arra, hogy megpróbáljál valami útmutatást is adni arra, hogy ennek mi a gyakorlata?”

Még órákkal később sem tudtam, mit válaszolhatnék erre a kérdésre. Aztán arra az eredményre jutottam, hogy még intenzívebben kell az igét élnem. Amint hozzájutottam, figyelmesen elolvastam a havi életige kommentárját: „öcséd elveszett, de megkerült.” (Lk 15, 32), s benne azt, hogy Istent kevésbé érdeklik teljesítményeink, sikereink, hiszen ezekben az ő részesedése lényegesen nagyobb a mienkénél, őt az érdekli, hogy Neki adjuk-e szívünket. Meg azt is, hogy ne olyan kényszeredetten engedelmeskedjem Isten akaratának, mint a Tékozló fiú bátyja, a Jófiú.

Nem sokkal később egy másik régi ismerőssel találkoztam össze. Régen nem láttam, de közvetve tudtunk egymás családi életéről. Mégis megkérdeztem, hogy hogyan vannak. Beszélt küszködéseiről, problémáiról, amelyek folyton összecsaptak a feje felett, tanulni nem akaró gyerekekről, felserdültekről, akik dolgozni nem akarnak és hol ezzel, hol azzal élnek, a szűk lakásban ki-kirobbanó indulatokról. Meg hogy mindenki mindenért őt okolja. „Ha ezt elfogadnám nyugodtan ki is ugorhatnék a negyedik emeletről.” Aztán azt is elmondta, hogy egy imacsoportban, ahová jár, arról beszélgettek, hogy hogyan lehet az ember Istennek engedelmes. Meg, hogyha most hazaér, törekedni fog arra, hogy mindenkit valamiért megdicsérhessen. Végül az után érdeklődött, hogy vagyunk. Őszinte jóakarát és érdeklődés volt a szemében. Talán fel is üdítette volna, ha egy kicsit mást is hall, mint amit nap-mint-nap átél.

Mindegyikünk élete sikerek és kudarcok sorozata, ezért nem lett volna nehéz olyan tényeket összeválogatnom a magunk világából, amelyeket ellentétbe lehetett volna állítani az ő világából való tényekkel. Ám – s utólag itt tudtam tetten érni az Ige működését – figyelmem egészen más irányba fordult: Egyfelől igazak a kudarcok és valódi a romhalmaz, amiről beszélt, másfelől az is igaz, hogy Istennek akar engedelmeskedni és szeretni törekszik felebarátait. Úgy éreztem, szavaiból Isten tanít engem engedelmességre, s kimondtam, amit én is úgy hallottam: „Nem érdekes, hogy ki miért felelős. Add át mindezt Istennek. A fontos, hogy dicsérni akarsz otthon, még ha nem is lesz belőle semmi, csak a szokásos veszekedés. Lehet, hogy holnap majd sikerül, vagy holnapután.....”

Arca egyre reménytelibb lett. Még egy-két szót váltottunk, aztán el kellett búcsúznunk. Én nagyon sokat kaptam tőle.

Isten a Szeretet (1Jn 4,8)

(F. János: Isten a Szeretet. ÚV, 1999. 8-9. 10.)

Mindez első tapasztalataim közé tartozik. Akkor még csak éppen három hónapja volt, hogy találkoztam ezzel a lelkeséggel, és rögtön ezt hallattam, hogy Isten a Szeretet. Szerettem volna elindulni ezen úton, de nem tudtam, hogyan. Valaki azt tanácsolta, hogy kezdjem el élni ezt, és gyűjtsek tapasztalatokat.

Elkezdtem. Minden reggel ezzel ébredtem: „Isten a Szeretet!”, este ezzel feküdtem: „Isten a Szeretet!”, ezzel jártam az utcán: „Isten a Szeretet!”

Egyik reggel munkába menet ülök a villamoson. A megállónál látom, hogy felszállásra vár egy ismerősöm, akivel nem nagyon szerettem beszélgetni, mert mondanivalóját terjengősen adta mindig elő, kitérőkkel, számomra ismeretlen dolgokra való folytonos jelentőségteljes célzásokkal, és közben mindig az arcomba hajolt. Első reflex; úgy ülök, hogy ne lásson. A második; „Isten a Szeretet!”. Kopogtam neki az ablakon, hogy észrevegyen. Hirtelen előtött az öröm: „Isten a Szeretet!”.

Ahogy én szerettelek (Jn 13,34)

F. János: Csak egy szék. (ÚV, 2005. március, 5.)

Lakásunknak egy közösségi helyisége van, ebben hajnalban szoktam dolgozni az íróasztalnál, mert napközben a fiaim lakják be a szobát. Egyik fiam többször megjegyezte, hogy az íróasztal-szék recsegését két ajtón át is hallja. Arra gondoltam, hogy amikor én alszom, ő csapkodja az ajtókat és hangosan beszél. Eszembe jutott, hogy nem úgy kell szeretnem, ahogy ő szeret, hanem ahogy Jézus. Azóta hajnalban más székot teszek az íróasztalhoz. Ezt fiam is észrevette, és megköszönte. Tudta, hogy pont egy kritikus közgyűlésre készülök, és a vizsgadrukkját felajánlotta ezért.

Én tebenned (Jn17,22)

(-fidar- : István zöld köpenyben. ÚV, 2002. 5. 31.)

Istvánt több éve ismerem. Korábban hosszú ideig egy vidéki szociális gyermekotthonban volt ápoló. Négy évvel ezelőtt Budapesten, egy kórházban lett műtős. Felnőtt fejjel vágott neki a gimnáziumnak, most éppen az érettségi előtt áll.

Látva munkáját, egy nap az intézetvezető főnővér megkérdezte, hogy nem akarna az egyik, újszerű feladattal induló osztályon dolgozni.

„Régebben gyakran megkértek arra is, hogy házon kívül intézzek el ezt meg azt. Most a tanár úrral viszonylag közeli kapcsolatba kerültem. Nagyon igyekszem vigyázni arra, hogy mindenkihez a megfelelő hangon szóljak. Ha a főnököm üzeni valakinek, hogy keressék ki egy beteg anyagát, a nővérhez úgy szólok, hogy ne essék neki rosszul.

Ha főnököm a műtőben van, nem lehet onnan kihívni. Gyakran keresik a betegek ilyenkor is. Nem tehetek mást, mint hogy megkérem őket, hogy várjanak. Elnézem őket, amint olykor másfél, két órát is várnak az orvosra. Nagyon nehéz lehet az ilyen várakozás. A legutóbbi ilyen alkalommal a főorvos úr éppen fáradtan egy fotelban ülve itta kávéját a műtét után, amikor érte mentem. Úgy kellett szólnom hozzá, nehogy úgy vegye ki magát, mintha én dirigálnám saját főnökömet, hogy mit csináljon.

A munkának nem mindig van a kiszabott időpontban vége. Nem egyszer előfordul, hogy két óra felé, mikor az ember már arra gondol, hogy milyen jó lesz majd hazamenni, egyszerre beállít egy rohamkocsi. Ilyenkor mindenkinek az arca elváltozik egy rövid időre, mert mindenki erre gondol, de aztán lassan kiderülnek az arcok, mert mindenki tudja, – akármit is gondol a vallásról, – hogy ez a beteg nem várhat holnapig.”

„*A műtét alatt bent vagy a műtőben?*”

„Nem. A beavatkozás alatt végig röntgenezés van, és jó ha az embert minél kevesebb sugár éri. A rohamkocsiban behozott beteg többnyire nem tudja, hogy mire számíthat. Velem találkozik elsőként a kórháziak közül. Mikor föléje hajlok a zöld köpenyemben, többnyire azt szeretnék tudni, hogy mi fog történni velük. Ha én ezt elkezdeném részletezni, megrémülnének, ezért csak annyit mondok, hogy egy tűszúrást fognak érezni, nem többet.”

„*És valóban csak azt érzik?*”

„Igen. Nyugodtan viselik el, hogy a műtét helyén megborotválom őket. Mikorra kihozom őket a műtőből, addigra ők is annyira kimerültek, hogy gyakran, mire elérek velük addig, hogy belekerülnek az ágyukba, már alszanak is. Nekem mindig nagy élmény látni őket másnap, amint már ülnek és sokkal jobban vannak.”

„Persze, olykor más a történet vége.”

„Tudod, egyszer munkaidőm vége felé eszembe jutott, hogy napközben egy beteg megkért, hogy borotváljam meg, ha lesz rá időm. Nagyon mentem volna már haza, de mégis megkerestem a bácsit. El is beszélgettünk. Másnap megtudom, hogy éjszaka exitált, meghalt. Én voltam az utolsó, akivel beszélgetett itt a földön. Képzeld, ha ezt elmulasztottam volna...”

Istvánt, – mint mondtam – sok éve ismerem S nem is tudom mi tudna jobban egyenlővé tenni két embert, mint ha az egyik elkezd a másik szívével látni, idegeivel gondolkozni?

Szeresd ellenségedet (Mt 5, 44)

(fidar: Lakásszövetkezet. ÚV, 2009. március-április 2.)

Nagy költségvetési erőfeszítéssel elkészült a házunkban a folyosókorlátok felújítása. Rögtön jelentkeztek bírálók is. Az egyikük becsengetett és elkezdte sorolni észrevételeit. Végre egy ellenség, akit szeretni lehet! Bejönni nem akart, ezért én léptem ki hozzá a folyosóra. Mikor kifogyott az észrevételekből, amelyekre megpróbáltam érthető válaszokat adni, megkérdezte, hogy én mit szeretnék mondani, hiszen kijöttem a folyosóra. Mondtam, hogy semmit, csak őt akartam hallgatni.

Az egyik lakó azóta ellenségesen viselkedik, mióta elkezdődött a korlátfelújítás. Az ő lakása előtt ugyanis nincs korlát. Hogy a házban lakó nagyon sok idős embernek örömet okozzon, a bejárati három lépcső mellé egy füst alatt tettünk egy fogódzót is. Egyik nap jövök kifelé a házból, és hallom, hogy ez az engesztelhetetlen lakó megdicséri a takarítónak a fogódzót. Nem látta, hogy én jövök, és tanúja vagyok a jelenetnek. Mikor kiléptem a házból, szokásom szerint kedvesen köszöntem, hiszen „ellenségről” van szó. Ő csak éppen elfogadta, szintén szokása szerint. Végül is a haragtartás igen fontos dolog, nem lehet megalkudni...

Először Isten országát (Mt 6,33)

(-fidar-: A szerelő. ÚV, 2005, 10. 5.)

Kihívtam a szerelőt. Számítógépemhez valami kiegészítés (CD-író, pen-drive) kellene, mert a fekete-lemezek kapacitása olykor kicsi azokhoz az anyagokhoz, amelyeket ki kell mentenem belőle.

A szerelő mindent hoz, mint mondja: tíz perc alatt végez, s megy megbeszélte következő helyre. Ám amikor kinyitja a gépet, látja, hogy az

operációs rendszerem olyan ósdi, hogy nem tud hozzá csatlakozni. Felajánlja, hogy elviszi a gépet és tesz rá egy modernebbet. Mondom, hogy nincs annyi pénzem, amennyi egy jogtisztá programhoz kell. Szerinte nem kell jogtisztá, nem kell félnem, mert senki nem jön rá, hiszen nem céges a gépem. Hogyan magyarázzam el neki, hogy én csak az evangéliumot akarom élni?... Abból ítélve, amilyen szalonképtelen kifejezéseket használ, a dolgot még érthetlenebbé tenném. Ezért csak annyit mondok, hogy szeretem a rendben lévő dolgokat. Így például számlát is szoktam kérni. Mivel mindez számára csak „szép gondolat” volt, konkrétabb lettem. Elmondtam, hogy a feleségem az egészségügyből ment nyugdíjba, ahol azért nincs pénz, mert az emberek adófizető kedve nem valami nagy. Ezt már elfogadta, s elkezdtek törni közösen a fejünket, – de valami nagyon vidám hangulatban – számba véve a lehetőségeket. A megoldás pedig az lett, hogy egy régebbi masinából átszereli azt a berendezést, amivel kivehetővé válik a gépem „agya”, vagyis elvihetem az összes fájljaimat. Probléma csak annyi maradt, hogy ehhez nincs elég ideje. Ebben a pillanatban csengett a mobilja, s a következő ügyfél ezer elnézést kért, hogy csak fél órával később ér rá.

Lehess hosszú életű (Kiv 20, 12)

(F. János, Budapest: Szeretet és egészség. ÚV, 2004. 4. 2.)

Kopp Máriával, a SOTE Magatartás-tudományi Intézetének Szent-Györgyi-Albert-díjas igazgatójával készült interjú a Népszabadság február 26-i számában. Kutatócsoportja nemrég fejezte be az emberek egészségi állapota lelki,társadalmi hátterének vizsgálatát. Ebből – más hasonló külföldi kutatásokkal összhangban – az derül ki, hogy számottevően befolyásolja az élethosszt, hogy „egy közösség sikeresnek tekint-e vagy sem, hogy tudom-e hol a helyem, mit várnak tőlem, számíthatok-e másokra, ha bajba kerülnék, vagy egyszerűen van-e olyan ember, akinek elmondhatom, ha bánat vagy öröm ér.” Hiába javult az egészségügyi ellátás az elmúlt 30 évben Magyarországon, az átlagos életkor csökkent. A kemény versenyhelyzet, a társadalom szétszakadása hat az egészségre rombolóan. A versenyhelyzetben csökken a társadalmi kohézió, nő a bizalmatlanság. Aki a másokban ellenséget lát, abban keringési és daganatos betegségek kialakulása könnyebben következik be, s ez jelentősebb tényező mint bármilyen egyéb ok. A férfiak azért veszélyeztetettebbek, mert eleve „versenyre szocializáltak,” az alacsonyabb iskolai végzettségűek pedig azért, mert kevésbé van alkalmuk megtanulni bizonyos „konfliktuskezelő, stresszoldó technikákat.” Melyek ezek? Olyan helyzetek, „amikor beleélem magam a másik helyzetébe.” A kutató világosan kimondja, hogy „egészségvédő faktor” a „kisközösségi szolidaritás, a kohézió s a

vallásosság.” „Alapvetően a családban sajátítjuk el őket. Az iskolának fontos szerepe lenne abban, hogy ezeket továbbfejlessze, megtanítsa kulturáltan elmondani, ha valami nem tetszik.”

Szeretet mint élethosszabbító, családban elsajátítható magatartás Mit is mondott Isten már Mózesnek? Tanuld meg tisztelni, szeretni felebarátodat, a szüleidre kezdve, rajtuk begyakorolva – „hogy hosszú életű lehess a földön.”

Mint a gyermekek (Mt 18,3)

(-fidar- : Rókaszelidítés. (ÚV, 2002. 12. 5.)

Ugye ismerős a Kis Herceg története – a szelidítőé – a rózsával és a rókával?

A National Geographic ismeretterjesztő csatorna a minap bemutatta, hogy milyen fontos volt az ember számára a kutya háziállattá válása. Így a védelem, vadászat és szállítás terhének egy részét ráhárítva jobban fejlődhetett az ember intelligenciája. Úgy képzelik el, hogy a vadkutya elejtett kölykeit az asszonyok vették gondjukba, gyerekeik pedig elkezdtek velük játszani, amíg ez a vadállat lassan háziassá, társadalmiassá nem vált.

A százezer évig eltartó spontán folyamatot megpróbálták kísérletileg is utánozni.

Egy szibériai farmon elkezdtek szelidíteni a kutya *unokatestvérét*, a szürke rókát. A gondozók nemcsak etették a ketrecekben tartott állatokat, de rendszeresen foglalkoztak is velük. A kis kölykök ezt szívesen is vették, de ahogy nőttek, elkezdtek a közeledésre félelemmel vagy haraggal – azaz felnőtt módra – válaszolni, előbb vagy *utóbb*. A továbbtenyésztésre ezen *utóbbiakat* választották ki egészen addig, amíg 40 generáció után kitenyésztették a szelíd rókát. Ez az ember mellett szívesen tartózkodott, megmaradt *gyermeki* módon tanulékonynak és játékosnak. A gondozás hatása olyan mély volt, hogy nemcsak az agyában következtek be változások, de még a bundája színében is. –

A tudományos feltevés tehát beigazolódott. Most már csak egy kérdés maradt megválaszolatlan: Hogy hogyan háziassíthatjuk a *bennünk* lévő rókát? Hogyan érhetjük el, hogy a másik ember közeledésére ne haraggal-félelemmel reagáljunk, hanem örömmel, játékosan, tanulékonyan? Hogyan válhatunk társadalmiasabbá?

Nem ismerős ez a mondat: „Ha nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem juttok be a mennyek országába?”

Valaki ugyanis már felhívta a figyelmünket arra, hogy van egy Atyánk, aki mellett nyugodtan lehetünk gondtalan gyerekek. Elmondta a *jó*

hírt, hogy nem kell többé *felnőtt* módra aggódnunk élelemért és ruházatért, hanem megmaradhatunk vidámnak. Életté válthatjuk szavait és így gyermekekké válhatunk. S ha gyermekek vagyunk, kapu nyílik a Mennysországba.

De előbb ennek még az előszobájába is, egy szeretetben megújított földi társadalomba....

Boldog az az ember (Zsolt 83[84],6)

(-fidar-: Rászántam a délelőttöt. ÚV, 2007. 7. 5.)

Tegnap azt próbáltam élni, hogy „Boldog az az ember...” Egész délelőtt egyik rendelőlőből ki, másikba be. Zsúfoltság, ideges betegek. Az orvosok küzdenek a megnövekedett adminisztrációval. Én kerültem be mindenhol legutoljára, de végül is rászántam eleve a délelőttöt. A lábamon érzékelési vizsgálatot végeztek. Egy hangvillával nézték, érzem-e a rezgést. Mondtam, hogy igen, de nem tudom, hogy a normál A-hang volt-e. Nevettek. Aztán az egyik orvos, amikor látta, hogy kész vagyok meghallgatni, kiöntötte a szívét. A végén annyira felhúzta magát, hogy megkérdeztem, megmérjem-e a vérnyomását. Nevetett. A végén többször köszönték a türelmemet.

*

(-fidar-: Orvosnál. ÚV, 2007. 6. 4.)

Egy ideje asztmával kezelnek. A multkori kontrollon, miután az orvos meghallgatta a tüdőmet, a gyógyszeradagot a duplájára emelte. Most is a sztetoszkópot járátja a hátamon. Egy idő után gondterhelve leül és maga elé réved. Érdeklődve hajolok hozzá: „Mit hallott, főorvos asszony?” Aggódom válaszol: 'Ma reggel megint bement a TV az egészségügy átalakításáról...'

Nevetnem kellett: „A tüdőmben mit hallott, főorvos asszony?” Erre már ő is elmosolyodott: 'Sokat javult.' Aztán megállapítottuk, hogy használ a gyógyításnak, ha az orvosnak csak a betegre kell figyelnie...

KETTEN VAGY HÁRMAN

Anyukák

(id. Frivaldszky János: A diákotthon „anyukái”. ÚV, 2004. szeptember. 14-15.)

Jánoshalmán, a Szent Anna Katolikus Általános Iskola diákotthonának két nevelője elhatározza, hogy többé nem külön utakon próbálnak járni – legyenek ezek bármilyen jók is –, hanem a kölcsönös szeretet olyan párbeszédét kezdik el, amelyben kollégáikat és a diákokat önmagukkal egyenlő értékűnek tekintik.

Szeptemberben a 30 diákunkból 12 új volt – mondja *Czellerné Marcsi*. Az új életforma rendszerére, a nagyobb önállóságra rávezetéssel, dicsérettel el tudtuk juttatni őket, de a veszekedés, a durvaság, a csúnya beszéd terén nemigen látszott javulás. A Fokoláre Mozgalom őszi találkozóján kolléganőmmel, *Jacsóné Marikával* új lehetőséget fedeztünk fel: Jézus nevelésére bízhatjuk a gyerekeket, aki ígérete szerint ott van a kölcsönös szeretetben. Nagyon éreztem, hogyha köztünk, munkatársak között tapasztalható lesz a tisztelet, a figyelmesség, a bizalom, akkor ezeket a gyerekek szívesebben elfogadják. S kezdtem jobban figyelni minden apró alkalomra, ahol *Marikával* közelebb kerülhetünk egymáshoz.”

Kezdték egymásnak házi süteményt, betegségben gyógyteát, a gyerekek kisruhát hozni ajándékba, helyettesítést felajánlani, ha kellett szerelőt felkutatni. Aztán elkezdték kollégájuk, *Nagy László* ötletét támogatni, hogy lefotózza a gyerekeket. Majd ő is ajánlkozott, amikor egy pályázatot kellett megírni. Így tapasztalták meg együtt, hogy nem az a gondolat fontos, ami az „enyém” vagy a „tiéd”, hanem a „harmadik”.

Ebben a párbeszédben a felmerülő problémákat együtt igyekeztek megoldani. Amint *Marika* elmondja: „Múltak a hetek, és az együttgondolkodás mind gyakoribbá vált közöttünk. Megosztottuk napi lelki élményeinket, ami újabb lendületet adott. Nyitottunk a szaktanárok felé is. Velük ugyan keveset találkozunk, de jobban kihasználtuk a leckeüzeteket. Nem annyira beszéltünk a szeretetről, hanem inkább azon igyekeztünk, hogy – amennyire csak tőlünk telik – lényünket átadjuk Jézusnak, és így az ő szeretetét sugározzuk mind a tanárokra, mind a diákotthon lakóira, kezdve a legproblémásabbakon.”

Ennek gyümölcseiről már a saját szemmel is meg kellett győződni. A diákotthont igazgatója, *Kiss Györgyné* mutatta be. Jánoshalmán 192 diákjával az övéké a második iskola, a négyszer népesebb állami iskola mellett. Az emeleten, a diákotthonosok nagy része térítésmentesen lakik. Munkanélküli szülők, igen rossz lakásviszonyok, felbomlott családok adják a háttérrel. A fegyelmet igen fontosnak tartja, s hogy a gyerekek bent

találjanak elfoglaltságot. Családiassággal és tartalommal e kereteket a nevelők töltik meg.

Heffner Istvánné a gyermekvédelmi felelős. A nevelők vele látogatták meg a hátrányos helyzetű családokat. Környezetüket látva, könnyebb volt a gyerekek viselkedését megérteni, elfogadni őket. Az ötödikes, mozgássérült *Réka* családjának az ő segítségével sikerült megkapnia az emelt családi pótlékot; eddig azt mondták: „normál iskolába jár”.

Rékával külön is találkozom. Több műtéten esett már át. A nyáron esedékes egy újabb, de nem vár sokat tőle. Nehéz beletalálnia a diákotthonosdiba. Hol nem veszi tekintetbe korlátait és úgy próbál mozogni, mint ikertestvére, *Reni* meg a többiek, s akkor ezt megsínyli, – hol pedig alulbecsüli képességeit. A közösség elfogadó légköre azonban megkönnyíti, hogy közölje, ha valamiben, pl. a lépcsőzésben segítségre szorul. „A többiek számára is kincs az ő jelenléte, mert megtanítja őket figyelmesnek lenni” – mondja *Marika*. „Az esetek többségében mielőtt kérné, már van is, aki rendelkezésére áll.”

Az iskola szerencséjére van fejlesztő-pedagógusa, *Szarvas Ágnes*. Így derült ki, hogy mi is áll a túlkoros hetedikes *fekete bárány*, *István* viselkedése hátterében. Aki *csak azért sem* tanul, be sem megy az órákra. *Ágnes* elmondja, hogy diszlexiás. A szaktanároknak így tudták jelezni, hogy mely feladatok azok, amelyeket teljesíteni képes: ezekben aztán lehetett is rá számítani, lekötötték energiáit. „Sajnos, most vették ki a diákotthonból, amikor komoly lépéseket kezdett már tenni előre” – teszi hozzá *Marika*. „Sajnálom, hogy elment. Bár volt úgy, hogy annyira kihozott a sodromból, hogy már én kértem tőle bocsánatot. Jelenléte folytonos kihívás volt a jóra, s ezt a többi gyerek is így fogta fel. Pedig ők is mit szenvedtek tőle!”

István bukkan fel – bicegve – a folyosón. Mióta nincs köztük, súlyos lábtörés érte. A két *Marika (néni)* akkor levelet írt neki a kórházba, amit mindenki aláírt: „Hiányzol.” A kollégisták most éppen azt mérlegelik, hogy a felkínált három kirándulás közül melyiknek lesz több támogatója a titkos szavazásnál. Természetesnek veszik, hogy *István* is velük jön. Előbb szabadkozik, de mikor már harmadszor kéri kórusban, megadja magát.

A tanítás végeztével a kollégisták *Marika (néni)* köré gyűlnek. Ki-ki újságolja a kapott osztályzatokat. A nem jókat is. Elgondolkozom. Volt-e nekem ilyen kapcsolatom annak idején saját gyerekeimmel? Előfordul, hogy egyikük-másikuk a nagy lendületben *anyukának* szólítja.

„Úgy érzem, az az őszi találkozó mérföldkő volt – mondja *Marika*. A munkába imádkozva jövök, s haza is úgy megyek. Itt igyekszem elfelejteni az otthon rám váró problémákat, otthon meg az iskolaiakat.” A tanítási napok éjszakáin egy nevelő mindig van a gyerekekkel. Ő olykor magával hozza a saját másodikos *Ibi* lányát. Máskor, amikor a nyolcadikos, kollégista *Erikát* a hétvégén otthon nem tudták fogadni, ő vette magukhoz.

Háromtól hatig tart a tanulás. Három nevelő teljes erőbedobással dolgozik. Hat osztály, ki tudja hány tantárgy, amiben segíteni kell. *Jacsóéknál* öt, *Czelleréknél* négy saját gyerek van: edzésben vannak. Körülnézek. Néhányan 3-4 testvérükkel együtt vannak itt. Van bennük egyfajta összetartás, helyes önértékelés és öntudatosság. A többgyerekes család – mint háttér – nem hátrány, inkább előny. *István* ötödikes *Kati* húga kitűnő tanuló. Mint a géppuska mondja fel a leckét. Az egyik osztályban most tanulják az '56-ot. Miután én magam is részt vettem benne, némi saját élménnyel egészítem ki azt, ami nekik *tananyag*.

Hatkor fél óra *esti beszélgetés*. Most kihúznak néhány nevet, akit a többieknek jellemezniük kell, de szabály, hogy csak a jót szabad mondani. Meglepő, hogy milyen jó szemük van, főleg a lányoknak. *Rékát* is kihúzták. Teljesen megrendíti a szavakból feléje sugárzó szeretet.

Vacsora és fürdés után *áhitat* a kápolnában, az Eucharisztia is jelen van. Esti ima és ének. A végén odajönnek hozzám (is). Keresztet rajzolnak a homlokomra, s én is az övékre. „Az Úr legyen veled! Jó éjszakát!”

Czelleréknél szállok meg. „Hogy érezted magad?” „*Hát, ha nem lenne egyéb dolgom, meg az igazgató is beleegyezne, akár itt is maradhatnék önkéntes nevelőnek.*”

Tükör által

(id. Frivaldszky János: Tükör által, de nem homályosan. ÚV, 1998, 7. sz. 8-9.)

Péter, a halk szavú, ősz férfi, egy fővárosi kórház szemészeti osztályának főorvosa. Az ő útítársául szegődtem egy délutánra. Figyelmesen vezeti a kocsit a pesti csúcsforgalomban, iparkodva, hogy pontosan érjünk a Hermina útra, de óvatosan, hogy valóban oda is érjünk. Mindez nem akadályozza abban, hogy időről-időre rám mosolyogjon, miközben néhány szóval elmondja, hogy hová is megyünk:

„Ez a kis közösség ott, mind Imre ismerősei, látássérültek, egy részük születése óta vak. Imre történelem-orosz-német szakos tanár, egész életét vakok tanításával töltötte, mint felesége, Margit is, aki látó, és a szomszéd általános iskolában volt tanítónő.”

Imrét több évvel ezelőtt Mária Műve egyik találkozásán láttam először. Odaléptem hozzá és elkezdtünk beszélgetni. Elmondta, hogy ide azért hívták meg, mert nagyon megragadta a Duna Tv-ben közvetített Familyfest '94 felhívása, amely a délszláv háborúban árvává lett gyerekek támogatására szólított fel. Összebarátkoztunk, és egy idő után felmerült annak a gondolata, hogy jó lenne összeismerkedni Imre és Margit további ismerőseivel. Azóta havonta találkozunk, beszélgetünk, elolvassuk az

Életigét. Margit felolvassa hangkazettára az Uj Város számait is, amit a csoportnak minden látássérült tagja meg is kap postán.

Időközben felvesszük Kálmánt, a mai magyar zene egyik nagyra becsült komponistáját. A Hermina út környékére a látássérültek jelenléte a jellemző, egymáshoz közel több intézményük is található. Itt a közlekedési jelzőlámpák nemcsak fénnel, de hanggal is jelzik, hogy melyik irányba szabad az út. A barátságos kis teremben, ahol helyet foglalunk a körberakott székeken, nincs jelen a csoport minden tagja. Hárman betegek, egy külföldön van, egy érettségizik. Akik itt vannak, a legkülönbözőbb életkorúak, foglalkozásúak, műveltségűek, de mind érzékenyek a kölcsönös szeretetre. Az idősebb urak persze tartózkodóbbak, de a társaság legfiatalabb tagja, Erzsike, aki nem rég volt első választó, időnként fel is kacag.

Miközben körbenézek figyelmesen, arcról-arcra, hirtelen ráébredek arra, hogy most nem szabad látásommal visszaélni, hanem tisztelettel kell rájuk néznem, tekintetbe véve a másik ember méltóságát.

Mint „új fiú” bemutatkozom, most a szokásos adatok mellé bemondom magasságomat, életkoromat, súlyomat is, azt is, hogy kopasz vagyok és szemüveges. Itt van köztünk a szintén orvos Bernadett, Péter felesége, István nyugdíjas matematika-fizika tanár, reformátusként a sok katolikus közt, továbbá a korelnök 82 éves Erzsike, Zoli, a szakmunkás, egy másik Imre Pestszentlőrincről, Marika, Gábor és felesége, aki szintén Erzsike, és akit nemrég operáltak a klinikán, Attila, és Rozi nővér, meg egy negyedik Erzsike, aki fiatalasszony és telefonközpont-kezelő, végül Laci. Péter elolvassa a májusi Életigét: „Juhaim majd hallgatnak szavamra”. Majd – beavatván a jelenlévőket kórházi hétköznapijaiba — így folytatja:

„Korábban munkatársaimmal rendszeresen tartottunk megbeszéléseket reggelente, s csak ezután mentünk a kórtermekbe, a betegekhez. Egy idő óta — időnyerés céljából — ezeket ritkítottam, és csak az ágynál beszéltük meg az esetet. Most valami azt mondta nekem: ismét be kellene vezetni a régi rendszert, mert ez volna a szeretet. Hiszen ott a szobámban reggelente mindig egy kis közösség születik meg újra, egymást személyesen is jobban megismeri a hét orvos, és olyan kolléga véleményét is megismerhetem, aki nem kezelőorvosa a betegnek. Így is tettem, a kollégáim pedig megjegyezték, hogy örülnek ennek.”

Én egy olyan esetet meséltem el, amikor valakivel szövetséget kötöttünk, hogy szeretni fogjuk a többieket. Ki-ki mesél valamit az életéből. Lassan ébredek rá, mennyivel kiszolgáltatottabb egy látássérült a rosszakarátú, az emberi kapcsolatokkal visszaélő embereknek. Kálmán a szeretet értékéről beszél. Bernadett, aki kórházban volt, elmondja: megértette, hogy ott, azon a helyen, ahol nem mindenki szeretett, neki kellett szeretetnek lennie. Laci, aki kitűnően tud németül, egy svájci könyvtárban felfedezte Chiara Lubich egy könyvét vakírásos kiadásban. A könyvet, melynek címe „Minden pillanat ajándék”, megszerezte, és az

egészet mesterien lefordította. A könyvből minden alkalommal felolvas egy rövid elmélkedést. A most operált Erzsike leírhatatlan örömmel meséli, mennyire tele van a szíve hálával Isten iránt, hogy újra jobban lát. A műtét előtt azért imádkozott, hogy orvosa örülhessen a sikeres beavatkozásnak. Imája meghallgatást talált. Most az egész kis közösség együtt örült vele, azok is, akik sohasem láttak. A legfiatalabb Erzsike pedig ragyogó arccal újságolja, hogy hosszú idő után megfogja őt látogatni bátyja és sógornője, és hogy naponta imádkozik ezért a találkozásért.

Hirtelen megszólal a telefonközpont-kezelő Erzsike: „Nemrég megkérdeztem a főnőknőt, hogy mit jelentek én a számára. Nem tudott válaszolni, ezért én mondtam el, hogy ő mit jelent nekem. Maga az én nővérem! Ezt válaszolta: Ne mondjon ilyet nekem Erzsike. Igen, férjemnek, Bandinak is megmondtam többször, hogy ő nekem bátyám is egyúttal, s ő is csak nehezen fogadta el.” Aztán a végén hozzáteszi: „Mindenki számára a szeretet a gyógyszer. Nekem mindenki számára van egy-egy kapszulám, ha kéri, odaadom neki.”

Itt átvillan rajtam, hogy ez a fiatalasszony valóban hallgat a Jó Pásztor szavára, és kimondja azt, amit ki kell mondania, még ha megdöbbenő is. Én viszont, amikor ma Péterhez menve a villamoson egy idős férfi megszólított és elpanaszolta bajait, nem mertem neki kimondani — pedig többször a nyelvem hegyén volt — hogy őt Isten végtelenül szereti. Aztán azt is megértettem, hogy Erzsi a felebarátot valóban úgy tekinti, mint aminek tekinteni kell, férjéről pedig, aki egyúttal bátyja is, az Énekek Éneke kellett hogy az eszembe jusson, ahol a menyasszonyt a Völegény a húgának szólítja. Nehéz az elválás, mindenki szívesen van olyan környezetben, ahol szeretet van. Mikor búcsúzásnál a telefonközpontos Erzsikéhez lépek, ezt mondja: „Kössünk szövetséget!” Teljesen megdöbbenett ez a villámgyorsan elkapott és visszadobott labda. Itt úgy látom, több dolgot újra kell értékelnem 62 éves fejjel. Igen, itt csak „tükör által homályosan” (1 Kor 13,12) látjuk Istent. De létezhet olyan vak, aki nem is homályosan.

Zoli csupa konkrét segítőkészség. A plébániáján a misén szeretné meghonosítani a gitáros énekeket. Most, a találkozó végén nagy zacskó illatos pogácsával jár körbe.

Néhány információ következik, majd Margit elolvassa a júniusi Életigét. A találkozó, amilyen pontosan kezdődött 6 órakor, olyan pontosan fejeződik be nyolckor, hiszen a pontosság is hozzátartozik a szeretethez. Péter még megkérdezi, hogy kinek mi tetszett a legutóbbi Új Városban. Most is a telefonközpontos Erzsike szólal meg: „Minden, ahol a szeretetről van szó. Az tetszik, hogy minden történetnek jó a vége.”

Itt eszembe jut, hogy valakitől azt tanultam, hogy a kereszténység lényegéhez tartozik, hogy az emberi élet tragédiáját örömteli történetté alakítja át.

A kórus

(id. Frivaldszky János: A szegedi dóm karnagya. ÚV, 2005, 9. 22-23.)

Varjasi Gyula a Szegedi Tudományegyetem Tanárképző főiskolai Karának tanára, az Országos Magyar Cecília Egyesület és a Szeged Városi Kórus Egyesület vezetőségi tagja, sőt, maga is énekkari tag a szegedi Vaszy Viktor Kórusban.

Olyan lelkesen és szeretettel beszélt a szegedi dómkórusról, amelyet vezet, hogy elhatároztam, meglátogatom egy próbán. 1989. végén kapott megbízást a karvezetésre a vasárnapi miséken. Eleinte minden jól ment, de tíz év elteltével a kórus lelkesedése kezdett alábbhagyni, létszáma is csökkenni, s szólamarányai is kezdtek eltorzulni. „Úgy éreztem, munkámnak semmi eredménye. A legegyszerűbb lett volna lemondani a kórusról valami sikeresebért. Ám éreztem, hogy felelős vagyok értük. Ekkor került az énekkarba egy olyan énekkari tag, aki nagyon jó érzékkel tudott segíteni abban, hogy egyre jobb hangulatban teljenek a próbák még hiányos szólamok esetén is. Ő is az egység lelkeségét éli, s törekszünk arra, hogy Jézust legyen közöttünk.” Ebben többen együttműködnek vele. Többek között édesapja, nagybátyja, nővére és sógora, de mindenekelőtt felesége, Zsófi.

„Három évvel ezelőtt egy világhírű magyar karmesterrel, a salzburgi dóm zeneigazgatójával ismerkedtem meg. Arról beszélgettünk, hogy miként lehetne több zenei és lelki élményhez juttatni az énekkari tagokat. Címet cseréltünk és kölcsönösen meghívtuk egymás kórusait. Ez az összefogás meghozta a gyümölcsét. Az énekkari tagok egyre nagyobb kedvvel jöttek a próbákra. Először mi láttuk vendégül őket. A vendégfogadást mindenki komolyan vette és az osztrákok is jól érezték magukat. A tavaly pedig éppen Az EU csatlakozás körüli napokon fogadtak Salzburgban minket. Egy olyan barokk művet adtunk elő, amelyet még nálunk Magyarországon nem énekeltek.”

Életemben már volt kotta a kezemben, beálltam a basszus szólamba. Ők már tudták a művet, jobban tudtak figyelni a karmesterre és egymásra. Én is ezt igyekeztem tenni, ezért olyan hangerőt választottam, hogy ne keltsek botrányt. Rögtön a bőrömön tapasztalom, hogy egy kórus nemcsak többszólamú hangszer, hanem emberi közösség is, amelynek zenén kívüli törvényei is vannak. Közel a fellépés az osztrákokkal, a kórustagok nagy számmal vannak jelen. A próbaterem szűkös, szellőztetni kell. Mindenki másképp reagál. Van akit a huzat bánt jobban, van akit a rossz levegő. Az egyéni szempontok kifejezésre juttatása is eltérő erővel történik. A karmester azonban nem ítélőbíró. Látom, hogy olyan lelki légkört

igyekszik teremteni, amelyben az érdekeiket nagyon féltők megnyugodhatnak és így nem lesznek a közösség kárára.. Később elmondja, hogy ebben fejlődnie kellett: „Korábban szigorúan fegyelmezni próbáltam, de rájöttem, hogy ez rossz hatással van az énekkarra.”

A kórustagokat eltérő szempontok motiválják – zeneszeretet, vallásos érzület, emberi kapcsolatok keresése, külföldi szereplés – s ezek többnyire nem egymás ellen hatnak.

Rögtön el is mond két esetet. Egy párban igény támadt házasságuk rendezésére, megtették. Egy másik valakit pedig a kórusba járás a hitre juttatta el. Hát igen, aki énekel, kétszeresen imádkozik. Meg hát a közösség légköre sem közömbös.

A próba után vendégül látnak. Érdeklődöm a főiskola után, ahol több dolgot is tanít, magánéneket, karvezetést, elektronikus kottaszerkesztést. „Hát nem is tudom, mit mondjak.” Nem feltétlenül a szavak embere. Zsófi oldja meg a helyzetet: 'Többnyire nem a legtehetségesebb hallgatók jutnak neki. De nem sajnál semmi fáradságot, hogy kihozza belőlük, amit lehet. Nem osztályozni akarja őket, hanem megtanítani.' Férje története többé-kevésbé ismerős: hívő négy-gyerekes családban a legfiatalabbként nőtt fel, az egység lelkiségével zágrábi főiskolai tanulmányai idején került igen közeli kapcsolatba. Zsófit azonban nem ismerem.

'Szüleim pedagógusok voltak, így nem járhattak templomba. Meg voltam ugyan keresztelve, de az iskolában azt tanultam, hogy Isten nincs, a vallás elmaradott gondolkozásra vall. Végzős orvostanhallgató voltam, amikor édesapámnak lehetősége lett templomba-járásra. Hívott engem is, de hasztalan. Egészen addig, amíg egészsége meg nem romlott, annyira, hogy ahová tudtam, oda én is elkísértem féltve őt egy következő rosszullettől. A templomban először az egyházi zene hatott rám, majd amiket a káplán, *Kiss Imre* mondott. Kezdtém átértékelni addigi felfogásomat. Sajnos édesapám utolsó államvizsgám előtt meghalt. A gyászmisén a pap azt mondta: «Istennél senki nem szeretheti jobban édesapámat.» Ez a mondat megnyugtatót, s ezután minden vasárnap elmentem misére. Később Imre atya meghívott az ifjúsági csoportba. Az egység lelkiségét élték. Köztük otthon éreztem magamat, első áldozó lettem. Kaptam olvasnivalókat is, nagyon tetszettek. Egy mondatot kivéve, amit nem értettem. Jézus így kiáltott fel a kereszten: «Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?!» Ezt mindig átugrottam.

1984 nyarán Esztergomban voltam először lelkigyakorlaton, Máriapolin. Új ismerőseim ott akkora szeretettel fogadtak, hogy ez az élmény döntő volt a számomra. Még azt is figyelembe véve, hogy a teremben éppen az a bizonyos mondat volt kiírva nagy betűkkel – a találkozó fő témájaként. Amikor pedig először megláttam, első reflexem az volt, hogy csomagolok és megyek haza.'

És ti hogyan ismerkedtetek meg? „Abban az ifjúsági csoportban. Az én édesapám akkor már nem élt. Ott állt a lakásban némán a zongorája. S ez a fiú meg tudta szólaltatni.”

Egyikük sem nyolc órát dolgozik, hogy a két kamaszodó fiút is fel tudják nevelni. Zsófinak két állása van. A kórusba járás egyik szempontja az, hogy akkor is együtt lehet a férjével. Ami a terveiket illeti: A főiskola megkívánja, hogy Gyula doktori fokozatot (DLA) szerezzen. Ez csomó elméleti feladatot jelent majd, ami ugyan a zenéről szól, de nem zene. Ez komoly kihívást jelent. Meg költségei is lesznek. „*Hogyan lesz mindehhez napi 25-26 órád?*” „Le kell adnom egyes kedvelt feladataimat és keresetként zongorahangolást kell vállalnom.” Nem lesz könnyű lépés, de Zsófi bízik a férjében.

Jó látni az egységüket. Hát igen, ha házások szeretik egymást, rendben van. Itt azonban valami többről, tudatosabbról van szó. Amint Zsófi mondja: 'Korábban azt hittem, hogy az egység az, ha amit én gondolok, érzek, azt gondolja, érzi ő is. Ez több annál: forrása az, hogy mindketten szeretjük Istent, és Benne szeretjük egymást, és akkor Isten szeretet, egyetértés, béke formájában eljön közénk. Ez a szeretet növekszik közöttünk mindennap egyre jobban.'

Lelkiség közössége

(-fidar-: Ami vagyok, kaptam... ÚV, 2001. 3. 22-23.)

Amikor megemlítettem, hogy meglátogatnám egy hétköznapi Egerben, nem garantálta, hogy tud alkalmas napot találni; viszont felajánlotta, hogy szombaton a pedagógus továbbképzőről haza utaztában Budapesten lesz valamennyi ideje. Luca Enikő a Angolkisasszonyok fiatal földrajz-angol szakos tanára nemrég igazgatóhelyettesi megbízást kapott. „Teljesen váratlanul ért. Azt mondták, ahogy nyolc év alatt megismertek, a képességeim megvannak hozzá, a kérdés csak az, hogy fizikailag bírom-e és akarom-e.”

„Egy egyedülálló pedagógus - úgy mondják — többet tud teljesíteni, mert másra nincs gondja.”

„Én nem így élem meg. Egy családosnak is bizonyára megvannak a maga nehézségei, az enyém az, hogy otthon nem tudok váltani. Már a megbízatás előtt is túlterheltnék éreztem magam. Az első gondolatom az volt: Miért? Végül jobban átgondolva a helyzetet, nyilvánvalóvá vált, hogy Isten akaratának kell tekintenem ezt a bizalmat. Ha Isten akaratát teszem, akkor Ő rendezi a dolgokat, hogy minden jó legyen.”

„Jó, ha az ember így tudja látni.”

„Ami vagyok, azt magam is úgy kaptam. Még középiskolás voltam Brassóban, amikor találkoztam a fokolárok közösségi lelkiségével.

Nagynéném, akinél rengeteg magyarországi látogató megfordult, megismerte Jávorka Lajos atyát és Rácz Icát. Az ragadott meg leginkább, hogy a Ceausescu-diktatúrában ők mennyire figyeltek arra, hogy nehogy bajba kerüljünk látogatásuk miatt, meg hogy mennyire törekedtek arra, hogy ne rekesszenek ki senkit, a románokat sem.”

„Sejthető, hogy miért jöttél át, mint annyan...”

„Nem azért. Vegyes lakosságú vidéken laktam, jól tudok románul, soha nem volt bajom velük. Bukarestben végeztem felsőfokú tanulmányaimat. Két román lánnyal voltam egy kollégiumi szobában, nagyon jól megvoltunk egymással. Persze, azóta megtudtam, hogy milyen nehézségeik vannak azoknak, akik olyan vidékeken laknak, ahol egy tömbben él a magyarság és senki nem beszéli az államnyelvet. A brassói iskolában, ahol tanítottam, — ahová helyeztek, mint frissen végzett pedagógust, egyszerűen csak rossz volt a légkör, s abban az időben még nem volt szabad munkahely-változtatás. S akkor valaki váratlanul Magyarországon ajánlott fel egy állást. Nehéz volt dönteni. Igazából nem állt szándékomban kimenni Erdélyből. Már azért sem, mert szüleim egyetlen gyereke vagyok. De úgy látszott, nincs más módja, hogy munkahelyet változtassak. Szüleim nem akartak befolyásolni, mint ahogy máskor is mindig meghagytak szabadnak. Megkérdeztem barátnőimet is, hogy jól látom-e a helyzetemet. S aztán úgy láttuk együtt, hogy jöjjenek át.”

„Szóval fontos számodra a közösség...”

„Az erőt és a fényt innen kapom, a közösségi lelkiség az életem. Öten-hatan nők rendszeresen találkozunk Egerben is kéthetente.”

„Gyakorlatoztok a lelki élet közös megélésében.”

„Ha tudjuk önmagunkat teljes nyíltsággal adnunk, minden alakoskodás nélkül — amire mint nők talán hajlamosabbak vagyunk, nem tudom, talán a férfiak is — akkor Jézus, ígérete szerint jelen tud lenni köztünk, s természetfelettil való találkozás lehetővé válik. Mint említettem, szüleim, vallásosan a szabadságra neveltek. Az ilyen kör, ahol kölcsönösen elfogadjuk egymást, az olyan, amelyben igazán ki tud teljesedni a szabadságom. Aztán amit itt kapok, azt adom tovább. Egyszer találkoztam valakivel, akit meghallgattam. Súlyos gondjairól beszélt. Végig nyugtatnom kellett, hogy nem rabolja az időmet. Láttam, hogy ő még soha sem tapasztalta meg — mint én az említett körökben igen —, hogy a másik ember ajándék, még ha terhes, fájdalmas dolgokat is közöl, hiszen lehetőséget ad számomra a szeretetre. Azt mondtam neki a végén, hogy ne maga próbálja megoldani problémáit, hanem adja át Istennek. Látszott, hogy számára ez új esélyt adott.”

„Milyen az élet a tantestületben? Lehet-e ott közösségien élni? Alig hiszem, hogy egy tanáriban igazi közösség tudna kialakulni, hiszen a tízpercek ahhoz sem elégségesek, hogy az ember a másik órára össze tudja szedni magát és a taneszközöket.”

„Így is van, de keresni kell a kapcsolatot a kollégákkal, pl. értekezleteken, mert bizonyos problémáknak csak közösen tudunk nekivágni. Ha sikerül, közös a siker, ha nem, a kudarc sem olyan lesújtó.”

„*És a szülőkkel?*”

„Egyházi iskolában a külső megjelenés is fontos, hisz meggyőződésünknek öltözködésünkben is meg kell jelennie. Nemrég a szülőkkel kerestünk kapcsolatot ebben az ügyben. A meglepetés az volt, hogy többen visszajelezték hasonló gondolkozásukat, s csak megerősítésre vártak.”

„*Hogy vagy a gyerekekkel?*”

„Tőlük mindig nagyon sokat kapok. Általában nem tudnak szerepet játszani, mint mi felnőttek. Ezért ha valamit nem fogadnak el, rögtön meg kell ebből a szempontból is vizsgálni, hogy hátha valami bennünk nincsen rendben. Bennük jobban megvan a spontánság is, az istengyermekséget is tanulom tőlük, meg hogy jobban benne éljek a jelen pillanatban. Így én is jobban tudom ezt tenni, teljesen jelen lenni a számukra.”

Búcsúzunk. Elgondolkozom. Közösség... Közösségi lelkiség a mindennapokban. Tanár, aki jelen van a tanulók számára. Tanár és szülők a gyerekek számára. Emberek egymás számára.

A mozdonykürt

(Frivaldszky János: A mozdony kürtje. ÚV, 2000. 3. 9.)

A legtöbben kétféle InterCity kocsit ismerünk: természet és fülkészet. Pedig nem: Az egyforma szép világos kékre festett MAV-kocsik a legkülönbébb rendszerűek. Van kétféle magyar, kétféle német, aztán spanyol és jugoszláv is. És igen magas műszaki színvonalúak. Szabadkai Sándor villanyszerelő kinyitja az egyik kocsi kapcsolószekrényét, amely akkora, mint egy kétajtós ruhásszekrény tömve kapcsolókkal, relékkel, kijelzőkkel. Ez itt a fűtés automatikája, ez a légkondicionálásé, de erre télen nincs szükség. Ez a hangosítás, minden állomást előre bemondanak. Az ajtókat is elektronikusan nyitják, a vízellátás is így történik. Itt alul van a csúszásgátló: fékezésnél kis fokozatokban fogja meg a kereket, nehogy valahol megcsússzon, egyik oldalán megkopjon, s emiatt később dőcögjön.

„*S ez az ötjegyű piros számos kijelző?*”

„Ez mutatja, hogy mi a kocsiban a hiba. Minden kocsitípushoz egy kódszótár tartozik, hogy milyen szám milyen hibát jelent és hogy kell elhárítani. Most azt mutatja, hogy nincs sűrített levegő, és két relé nem működik.”

A kocsik elektromos doktora a „betegeivel” számjegy-nyelvükön kommunikál. Naponta — ami tizenkét órát jelent — több tucat kocsit kell

átvizsgálnia és kijavítania, mielőtt a Bartók Bélába, vagy mondjuk a Hungáriába ezeket besorolnák. Tizenkét órás nappali fordá után huszonnégy óra pihenő jön, majd egy éjszakás.

„Hogyan választottad ezt a szakmát?”

„Édesapám, amikor kirándulni vitt, mindig megmutatta a mozdonyokat, így lettem később villamos-járműszerelő szakmunkás. Mindig szerettem a munkámat, viszont nem szerettem a felesleges beszédet, ezért másodmagammal kiléptem a KISZ-ből. Nagy botrány lett belőle, de nem tehettek semmit, mert jól melóztunk. Templomba is jártam, így neveltek. Aztán itt kapcsolatba kerültem olyan fiatalokkal, akik az evangéliumi kölcsönös szeretet szerint éltek. Itt ismertem meg feleségemet, Katit, aki védőnő. Később átjöttem ide a Keletre. Eleinte itt nagyon nehéz volt. Leginkább az, hogy azt is megkövetelték, hogy a pályaudvaron a kocsikat mi kapcsoljuk össze. Egyszer egy kocsit véletlenül kihagytam, Miskolcig fáztak az utasok. Amikor a főnök hivatott, hamukázhattam volna, de inkább beismertem, hogy én vagyok a ludas, pedig sejtettem, hogy jól megbüntetnek. Nem is tévedtem, fél évig 20%-os bércsökkentést kaptam.”

„Fogadok, hogy nem esett jól.”

„Éppen akkor hallottam Chiara Lubichtól, hogy a keresztény világiak hivatása szent hivatás. Egy író golyóstolla felér egy misszionárius-kereszttel, s egy gyári munkás úgy kezdje a munkát a gyári sziréna szavára, mint a szerzetes a zsolozsmát a harang hívó szavára. Ez számomra a mozdonykürt hangja.”

„Láttam, hogy itt a fiatalabb szakik felnéznek rád.”

„Itt van ez a Robi: egy másik fordából jött, ahol a munkát mintha kissé lazábban vették volna, meg egyetlen gyerekként is nőtt fel. Eleinte sok bajunk volt egymással, de világosan megmondtam neki, hogy mi megy, és mi nem megy... Persze sok mindent együtt is csináltam vele, hogy el ne veszítse a kedvét. Most már minden rendben van. Gyuri nagyon figyel arra, amit mondok és csinálok. Vele arról is lehet beszélni, hogy mi van bennem, miért melózok így. De az idősebbekkel is jól kijövök. Múltkor, amikor egy munkahelyi probléma miatt olyan volt a műhely, mint egy méhkas, mondtam nekik, hogy ne bántsuk egymást, hanem tartsunk össze. Amikor a Szentestén dolgoztunk, csináltunk bent is egy kis ünnepséget. Meg olykor munka után is kicseréljük gondolatainkat, egy üveg sör mellett a büfében. Egész jó közösség alakult ki.”

„Két vasutasstrájk közt vagyunk... A lakosság kezd szembe fordulni a vasutasokkal az okozott kényelmetlenségek miatt. Azt is mondják, hogy az egész mögött a szakszervezeti vezetők és egyes pártok érdeke lapul.”

„Három gyerekünk van. Fizetésünk nagyon kevés, gondjaink vannak. Amit a végén mondtál, abban viszont van valami igazság. De az is igaz, hogy a minisztérium sok vonal felszámolását tervezi. Pedig akkor sok

kis településnek annyi. Mindent összevéve úgy terveztem mégis januárban, hogy nem fogok sztrájkolni. Éppen éjszakásak voltunk, éjfélkor indult a sztrájk. A kollégáim egyszerre tették le a munkát. Úgy éreztem, nem tehetem meg, hogy fűtülök a szolidaritásra. A sztrájk harmadik, utolsó napján viszont éppen kezdtük a nappali műszakot, mindenki az volt, hogy a délben induló vonatokhoz meglegyenek a kocsik, egyszerre vettük fel a sztrájk ellenére a munkát.”

Itt a tollforgató kicsit elmerengett. Lehet ilyen meg olyan elvi szempontokat tekintetbe venni valamely döntés előtt, ezek fontosak is. De ami csalhatatlan a jó döntéshez, az a másik ember szempontja. Munkahelyen azé, akivel meg akinek dolgozom. Az ő neve pedig: felebarát.

Alvincen

(id. Frivaldszky János: Egy nap Alvincen. ÚV, 2005. 10. 20-22.)

Az egységnek, az Evangéliumnak, Istennek elkötelezett emberek, két ország önkéntesei találkoztak nemrég egy erdélyi városban.

Aki az elmúlt tizenöt évben Magyarországról még nem lépte át a román határt, annak legelőször az tűnik fel, hogy vannak útburkolati jelek és közvilágítás. Igaz, a jugoszláv háború óta oda-vissza egy-egy sávon dübörög az egész balkáni kamionforgalom, s aki nem tud beletörődni a cammogásba és előzni szeretne, gyakran az életével játszik. A táj változatos, gyönyörű, s nehéz egyetérteni azzal a Petőfi-sorral, hogy „Mit nekem, ti zordon Kárpátoknak fenyesekkel vadregényes tája!” E környezetben azonban még kirívóbbak a letűnt rendszer itt-ott felbukkanó gigászi ipari szörnyei, amint holttetemeik felett a korrózió varjai keringenek. De vannak új épületek is a városok szélén, a globalizált tőke zöldmezős beruházásai, céges zászlókkal, neonreklámokkal, úgy ahogy illik. Más új épülettel nem is találkozunk.

Illetve mégis. Hirtelen vadonatúj ortodox templomok bukkannak elő. Az országhatáron ugyan világossá vált, hogy itt a nemzeti lobogó színei mások, s az államnyelv is más, de most először szembesülünk azzal a ténnyel, hogy egy másik országban járunk, némileg egy másik kultúrában. Az említett templomok ugyanis olyan nagy számban és olyan méretekkel jelentkeznek, hogy rögtön felvetődik egy kérdés: látogatják-e majd őket mások is, mint a liturgiát végző pópák. Formaviláguk sem a balkáni cseréptetős templomoké, hanem többnyire álló hasábok öt csillogó hagymakupolával, mint a középkori orosz templomok. Nyugati szemmel nézve: tájidegen egzotikus virágok.

Nyugati szemmel.... De talán nem kellene inkább azok szemével nézni, akik megépítették? Ortodox szemmel nézve a Mennyei Liturgiához csatlakozó, s azt ábrázoló földi liturgia újabb és újabb megszentelt helyei

ezek, s mint ilyenek, helytől és időtől függetlenek. Egyes gazdagabb falvakban azonban még nagyobb meglepetés vár. Egymás után sorakoznak két- és háromszintes, több száz négyzetméteres családi házak, boltíves árkádokkal, kőbábos loggiákkal. A csillogó hagymakupolák számát illetően pedig nemcsak a templomokat, de egymást is lepipálva. Hát ezek is „templomok” a maguk módján, persze: valami más istenségé.

A Gyulafehérvár melletti Alvincre tartunk, vagy tucatnyian, csupa férfiak. Nálunk valamivel többen várnak ránk, szintén férfiember. Ha valaki úgy fejezné be a mondatot, hogy „erdélyi magyarok”, kiegészítésre szorulna, mert vannak köztük románok is szépen, Moldvából is, Havasalföldről is. Ő hozott össze minket: a „Legyenek mindnyájan egy”, mint önkénteseit. A kassai vértanúról, az erdélyi Pongrácz Szent Istvánról elnevezett, 18. században épült házban, a hajdani ferences kolostorban fogad minket *Kolumbán Imre*. Ő a csíkszeredai Csibész Alapítvány gondnoka. Ez olyan, mint *Böjte Csaba* ferences testvér dévai alapítása, de annál régebbi és világi. Imre „pityókaborral” kínál, azaz olyan szeszes itallal, amely nevével szerényen a nálunk krumplinak nevezett terményre utal. Nem tudjuk, hogy mi benne a technológiai trükk vagy székely furfang, mert határozottan boríze van. Még a szőlőmag kesernyessége is érződik. Imre azonban nem hagy sokáig kétségben: A náluk nem termő szőlőből készült, amit a hegyekben megtermő pityókáért cseréltek.

A szerető vendégfogadás igazán testvéri, mintha ki tudja mióta ismernénk egymást. Pedig nem így van, az ismerkedésnek csak most jött el a sora.

Hogy *Pál Marci* szintén székely, magyaros bajusza miatt le sem tagadhatná. Oxigénygyárban dolgozik, olykor éjszakai műszakban is, amit nem tud megszokni. Örül, amikor cége ács munkákban való jártasságát veszi igénybe, mert akkor nem kell éjszakáznia. Kellemesen meglepődve érzélem, hogy vendéglátóink foglalkozási statisztikája tükrözi a társadalomét. A társalgás a legnagyobb természetességgel kétnyelvű. Minden, ami elhangzik magyarul, azt román fordítás követi és viszont. Látszik, ez már bejáratott gyakorlat. *Valentin Vacaru-t* Szabófalváról, miután 25 évet töltött el villanyszerelőként a közeli város egyik gyárában, most szélnek eresztették. A találkozóra kapálásból jön. Amikor arról esik szó, hogy Máriákként Jézust adva a világnak minden helyet Mária-kegyhelyé tehetünk, megjegyzi: ő, bár gyakori zarándoka a moldvai Cacica kegyhelynek, csak a mostanihoz hasonló alkalmakon találkozik a megélt evangéliummal. *Alexandru Suciú* Marosvásárhelyről jött. Oda 15 éve költözött, amikor a nemzetiségi ellentétek a legsúlyosabb formát öltötték. Mint görög-katolikus, hivatásának tekinti a katolikusok és ortodoxok közti hídépítést.

Eujen Câmpean egy olasz cég fiókjának gazdasági igazgatója Kolozsvárott. Olyan, főleg magyarokból álló kis közösségbe jár, amely

Tyukodi László körül szerveződött – benne a vejével, *Googa Ottóval*. László, meg a plébánosa győzte meg a kántorképzőt végzett *Juhász Antalt*, hogy az egység lelkesége nem valamiféle szekta, sőt, a Szentatya nagyon is támogatja. A sok évtizedes vallási elnyomás fondorlatai a hívő keresztényeket nagyon gyanakvókká tették minden újítással szemben. Bevallja, hogy a nemzeti önazonosságában érzett állandó fenyegetettség és a megalázottság is nehézséget okozott ennek a lelkeségnek az elfogadásában: „Hosszú ideig képtelen voltam egy asztalhoz ülni egy románval.” A nemzetiségek közt kiépült intézményes gyanakvás légkörében élve hány román is mondhatna ehhez hasonlót! A szintén kolozsvári *Becze László* domborintarzia-iparművész – vagy amint magát nevezi: „kézműves” – mint munkanélküli vegyész-mérnök fedezte fel ezt a talentumot magában, a többiek biztatására. Egy-egy alkotásában felfedezhető a loppianói – némileg rokonjellegű – műhely ihletése. Ő a kétnyelvű találkozók egyik fő tolmácsa.

Batki Öcsit keresztneven senki sem ismeri, ezért én sem firtattam nagyon. Az ő csoportjuk Resicabányán igen színes: románokon és magyarokon kívül vannak csehek, horvátok, németek, szerbek, ruténok és talán még más nemzetiségűek is. Azon a vidéken volt a temesi árvíz. Víttek a károsultaknak segítséget, ételmezt, meg amit tudtak. Egész falvakat sodort el az ár. Az egyik összeomlott házban a lerogyott, de egészben maradt tető alatt egy ágyban-fekvő nénit találtak a sárban, aki nem akart már sehová sem menni, oda vitték neki a szükségeset. Romániában két hete vasutassztrájk van. Öcsi tudta, Isten akarata, hogy eljőjön ide, megtéve a jó kétszáz kilométeres utat. S tudta azt is, hogy Isten majd küld neki járművet. Talált is egy alkalmi magánbuszt, majd egy autóstoppot, ami egészen a házig elhozta.

Hogy miért jött létre ez a találkozó? Kalandból? Hiszen az utazás kinek-kinek túlságosan is sok fáradságába került. Igen, valamiféle kalandból. A találkozásért, s most nem annyira a két nemzetiség, de a két ország találkozásáért, hiszen az előbbi náluk már létező gyakorlat. S vajon miről elmélkedtek a résztvevői? A Mennysországról, ahol a Szeretet harmóniát hoz a személyek sokféleségébe, és folytonos táncot a köztük létrejövő találkozásokkal, szétválásokkal és újabb találkozásokkal.

Románia a nemzetiségi és felekezeti ellentétek országa – más országokhoz hasonlóan – meglévő társadalmi problémákkal. Akikkel most találkoztunk, alig vannak többen, mint annak idején az apostolok, mégis, éppen arra éreznek evangéliumi elhivatottságot, hogy begyógyítsák ezeket a sebeket. Reménytelen feladat egy 22 milliós országban? De hát, azok is csak tizenketten voltak – jóllehet, Jézussal közöttük. Az Ő jelenléte pedig – ígérete szerint – nem csak a tizenkettő kiváltsága. S a huszonegyedik században ezek a romániai keresztények – egymás közt és a környezetükkel – éppen ebben a kölcsönös szeretetben törekszenek élni.

Repülővel Szófiába

(Frivaldszky János: Egy szív és egy lélek. ÚV, 1994. 7. sz. 11.)

Három bulgár hölgy, akik a Mozgalom római Központjában egy találkozón vettek részt, átutazóban voltak Budapesten. Életükben először voltak Rómában s most mentek haza Szófiába. A repülőtérrel Évi hozta el őket kocsival Ivánhoz és Ilihez, ahol vacsorát, szállást és reggelit kaptak. Majd Iván elhozta őket hozzánk autóval Terézzel együtt, aki tolmácsolt.

Szívesen vállaltam kíséretüket a repülőgép indulásáig; a vendéglátások — bár sosem könnyűek — mindig nagyon szépek voltak eddigi tapasztalataim szerint. Együtt mentünk misére, egy kicsit várost nézni, majd otthon megebédeltünk. Vettem BKV jegyeket és a kellő időben útnak indultunk. Azt is tisztáztuk, hogy bulgár jegyük van, így a Ferihegy 1-ről indul a gép. Annyira egyszerűnek látszott az ügy, hogy már az is megfordult a fejemben, hogy csak a buszig kísérem őket, de éreztem, hogy „végig” kell szeretnem...

Nem sokkal a repülőtér előtt — a többiek helyeslése mellett — az egyikük így szólt: „ez az út számomra az 'egy szív, egy lélek' tapasztalata volt, ahogy a januári Életige is írja. Ahogy kézzel kézre adtak bennünket. , , s nemcsak Budapesten... ”

A repülőtéren némi várakozás után sem látjuk kiírva a szófiai gépet. Megyek a felvételhez, kéri a jegyet, kiderül, hogy visszafelé MALÉV gépre szól. Futás a buszmegállóba, ott áll egy piros 93-as, föl, ...fellélegzés.

Úgy tíz perc elteltével lesz gyanús, hogy erre már jártunk. Kiderült, hogy a 20 méterrel előtte lévő megállóból indult a helyes busz és mi a rossz irányba szálltunk fel. Ekkor komolyan megijedtem. Most már a második tévedés; veszélyben van az indulásuk. Általában nagyon körültekintő vagyok... ilyesmi még sohasem fordult elő velem. Múlnak a percek, végre ülünk a helyes buszon s számolgotom, hogy a gép indulása előtt kb. negyedórával fogunk megérkezni. Lehet, hogy fel sem veszik már őket, hiszen a jegyen is ott a figyelmeztetés...

Egyszerre volt bennem félelem és bizalom. Nem lehet, hogy tönkre menjen ez a gyönyörűen sikerült útjuk! Bátorítóan rájuk mosolyogtam és csak szeretetet próbáltam sugározni feléjük.

A reptéren előrefutottak, én utánuk a kofferkulival az emeletre.

Liftbe be, liftből ki, éppen én is odaérek, mire a felvételnél végeznek. Ekkor hirtelen az egyikük — Nelli — felkiált: „De hol van a piros bőrönd?!” Végigfutjuk az útvonalat visszafelé. Sehol. Talán a buszon maradt... Végül döntenek, elmennek koffer nélkül, de megadják a címüket. Az az érzésem, hogy a pánik és a szeretet egyszerre ér tetőfokára bennem.

Ilyen nincs, ez lehetetlen. Pedig igenis van. Mennek, és bőrönd nélkül. Pedig biztos benne voltak Nelli legszebb ruhái, hiszen először volt Rómában.

... a bőröndöt még fél óráig kerestem: reptéren, autóbuszon... Végül megtudtam, hogy a liftben volt, ott esett le, s a biztonsági szolgálat vette magához. Megígérték, hogy a 24 óra múlva induló gépre felteszik, ingyen. A címet is tudják, mert a biztonsági szolgálat felnyitotta a bőröndöt, hogy nincs-e benne robbanóanyag és benne voltak az iratok, útlevéllal együtt.

Telefon a szófiai fokolárba. Másnap este hívom Nelliéket. A bőrönd megérkezett! „Köszönöm!” mondja, de a többit nem értem. De mire volt jó ez az egész?

Lassan megértem: Arra, hogy Isten gondviselése a napnál világosabb legyen. Hogy kiderüljön, hogy a Gondviselés az „egy szív és egy lélek” valóságán át hat, minden emberi hiba, tévedés ellenére.

Női munkaerők

(-fidar- : Tájékp árvíz után. ÚV, 2002. 10. 6-7.)

Sándorral mentem el a Duna-menti faluba – félúton Esztergom és Komárom között. Látni szeretnénk volna, mire jutottak az alig két hete levonult árvíz után.

Sándor húsz éve vállalkozó, egy térfogatmérő automaták javításával, beszállításával foglalkozó, a maga nemében egyedülálló laboratóriuma van Budapesten. A falu református lelkészével, Évával öt éve ismerik egymást.

„Azon a – sokak által, sokat emlegetett – buszon találkoztunk először, amelyen egy római nemzetközi ökumenikus találkozóra utaztunk, s azóta többször is. Éva az idén megkért minket, hogy tegyünk tanúságot az ő gyülekezete előtt, a református templomban a fokoláre tapasztalatunkról. Vagy tizenötén voltunk ott 'a busz' utasai közül, úgy kétszer annyian a helyi gyülekezetből, volt néhány helyi katolikus is. A templomi tanúságtételek és ismerkedés után volt bográcsozás is a Duna-parton a református egyházközség és a résztvevők támogatásával.

Augusztus közepén megint arrafelé jártam az ottani márványbányában, útközben benéztem Évákhoz. Már fenyegető volt az árvíz közeledte, rakták a homokzsákokat. Illetve rakták volna, de nem volt elég. Hazafelé egyfolytában kerestem telefonon a különféle katasztrófa-elhárító szervezetet, hogy valamit segítsék nekik.

Husadikán, az árvíz levonulása után már felszabadították az utakat, érdeklődtem Évánál meg Istvánnál, a helyi lovarda gazdájánál, a piknik egyik résztvevőjénél, hogy miben segíthetnék, mert tudtam, hogy mindketten a Duna-parton laknak. Istvánnak jól jött volna egy nagynyomású

fecskendő a házfalakra tapadt iszap lemosására. Tudtam szerezni ilyet, de benéztem egy diszkontba is öt kanna fertőtlenítőért, seprőért, gumikesztyűért, miegyébért. Láttam, meg tudom venni, így világos volt, hogy meg is kell vennem ezeket. Szóltam, hogy négy férfit el tudnék vinni a kocsiban takarítani, de Klári, aki ott volt minden ökumenikus rendezvény háttérében, azt válaszolta, hogy ne csodálkozzak, ha női munkaerő jön. Viszont adott velünk az útra rengeteg palacsintát. Még arra is gondolt, hogy én nem eszem édeset.

Számomra a női egyenjogúság régóta nem kérdés, de azóta sem tudok magamhoz térni abból, ami ott történt. Fel nem tudom fogni, hogy tudták elvégezni ezt a gigászi feladatot, honnan volt bennük ennyi energia. Több száz, átázott homokzsákot úgy adták egymásnak ott négyen, Erzső, Gyöngyi, Szidónia meg az olasz Cinzia mintha labdázta volna. Először egyvégtében dolgozni akartak estig, de elmondtam, hogyha istállóboxonként szünetet tartunk, jobban haladunk.”

Éva nagytiszteletű asszony megmutatta nekünk az azóta rendbe tett kertjét, amiben a bokrokon még jól látszott, hogy meddig ért a víz. Aztán elmondta, hogy az ökumenikus piknik, amin még egy görögkeleti esperes is volt a „busz” utasai közül, milyen nagy visszhanggal járt gyülekezetében. Végül átkísért minket Istvánékhoz, akiket valóban komoly kár ért.

Istvánról annyit tudtam, hogy korábban megjárta a Himaláját is motorkerékpáron. Ő jutott el a világon a legmagasabbra ezzel a közlekedési eszközzel, de a lovakat a motornál is jobban szereti. Szépen gondozott lovai ott sorakoznak egymás melletti boxokban, életkor szerinti sorrendben. Az árvíznek már alig van nyoma, de a háziak még a padláson laknak.

„Öt éve jöttünk ide, azóta megállás nélkül, egy fél nap szünet nélkül dolgoztunk. Hasznunk egy fillér nem volt, csak nullszaldósok voltunk. Már az idén fel is vetődött bennem, hogy Istenem, mutass valami jelet, hogy kell-e ezt még tovább csinálnom, vagy menjünk-e innen a csudába? Augusztusra már beszereztük a téli szénát. Mikor nyugodóban volt a nap a pajta mögött, elégedetten gondoltam mindig arra, hogy mennyi és milyen illatos szénánk van. Olyan illatos, hogy szinte harapni lehetett.

Aztán jött az árvíz híre. Homokzsákokat szereztünk, elkezdtek rakni őket az épület körül. Néhány napos munka után jött egy árvizes szakember, húzott egy vonalat a falra 1 m-rel a homokzsákjaink fölé, hogy eddig fog érni a víz. Azonnal abbahagytuk a védekezést, és menteni kezdtünk. Először a lovakat. Mindenhez azonban nem volt már idő, a víz elöntött minden épületet, elvitte a szénát is. Az éjszakát egy magaslaton álló szekér alatt töltöttem. Hajnalban jöttek a kíváncsiskodók, fényképeztek, kérdezték, hogy mit csinálok a szekér alatt. Mondtam, hogy szerelem a kocsit.

Mikor reggelizni akartam, az egy darab kenyérem mellett ott pislogott az egér. A kedvenc fotelemben vastag, olajos iszap és piszkos víz.

Rettentő magányosnak, tanácstalannak, tehetetlennek éreztem magam. Ez lett annyi munkám eredménye? Itt van hát a jel, amit kértem!”

Az öles termetű, szittyá-arcú, borotvált fejű, Himaláját járt férfi hangja elcsuklik:

„S ekkor felhívott Sándor, hogy mit segíthetne. Nem is tudtam, hogy mit. Aztán beállított négy fiatal hölgyel, vékonyak voltak, olyan madárka-formák. Hiányzott a segítő kéz is, de legfőként az a lelki béke, ami nekik megvolt. – Hát itt van az a jel, amit kértem! – Sándor csak annyit kérdezett, hogy mi a legfontosabb, mi legyen először készen. Mondtam, hogy a lovak. Előbb a nyerges, aztán az istállók. Aztán már csak annyit mondott, hogy hozzak egy csőhosszabbítót, kapcsoltassam vissza az áramszolgáltatatóval az áramot, meg ilyeneket. Tettem sorban, amit mondott. Reggel nyolctól este nyolcig egyfolytában dolgoztak, fél óra ebéddővel. No meg elment a négy hölgy még húsz percre, amíg a plébános megáldoztatta őket.”

A nap közben nyugodni tért a már egyáltalán nem illatos és egyáltalán nem is tele pajta fölött. Ekkor egy több napja nekem feltett kérdés csendült meg a gondolatok mélyén, s ez így szólt:

Hol lehet találkozni azzal az egyházzal, amely nem hatalom, nem hivatal, nem liturgia? Hogyan érhető tetten?! Hol? Hogyan?...

Lehet, hogy ilyen dolgokban?...

Világ Világossága

(F. János: Ti vagytok a világ világossága ÚV, 1998, 10. sz. 17-18. old)

Olvasóink már számos beszámolóból tájékozódhattak a Fokoláre mozgalom sokirányú, széleskörű tevékenységéről. Mindezen élet középpontjában a fokolárok, azok az együtt élő férfi ill. női közösségek állnak, melynek tagjai az alapító Chiara Lubichot követve arra kapnak meghívást, hogy ott állandó, bensőséges, kölcsönös szeretetben éljenek. Erről a szeretetről ígérte meg Jézus (Mt. 18,20) hogy az lelki értelemben világra hozza Őt. Ezért a Jézusért, jelentéktelennek tűnik minden világi karrier, s mégis, ami megújul körülöttük, az éppen maga a világ.

Ismerjünk most meg egy fokolarinót, Lacit, Vizsolyi Lászlót, abból az alkalomból, hogy Münchenbe költözik.

„A Mennysország egy darabját kell itt hagynom veletek” – e szavakkal búcsúzik. „Az elszakadás előrevetíti a végső elválást mindenkitől és mindentől. Nagy hála van bennem, hogy kapok egy új lehetőséget az újrakezdésre.”

A szeretett közösségtől való elválást, amelynek felépítésében vagy huszonöt éve részt vett, mint egy kis meghalást éli át az ember, még akkor

is, ha egy fokolarinó hazája, épp sajátos hivatása miatt, az egész világ, s akkor is, ha ez az elválás szülőhazájától életében nem az első.

'73-ra nyúlnak vissza a kezdetek. Egy gödi lelkigyakorlaton hallott először az egység lelkiségéről. Ez ott mélyen megérintette a résztvevőket. Feltették maguknak a kérdést: „van valami akadálya annak, hogy mi is úgy éljünk, mint azok az emberek, akikről itt hallottunk?” Bár illet korábban egyikük sem tett, elkezdtek megosztani lelkük kincseit egymással.

„Még nem fordult elő velem, hogy Istennel való kapcsolatomról másoknak beszéljek, különösen pedig nem ennyi ember előtt. Azzal az elhatározással tettük ezt, hogy közben két dolgot tartunk szem előtt: Istent igyekszünk szeretni teljes szívünkkel, a többieket pedig úgy, mint saját magunkat. Soha nem tapasztalt örömet, békét, szabadságot, egymás iránti nagylelkű szeretetet tapasztaltunk meg mi, akik korábban nem is ismertük egymást. E napok után vonultam be katonának. Hatalmas erő és fény volt bennem: Isten szeret, és ezért logikus volt, hogy igyekezzem szeretni a mellém kerülő bevonuló fiatalokat.”

Laci hangja fátyolosan, tekintete derűs, valami finom harmónia járja át. Az ember feltételezi, hogy talán soha nem is élt át komoly válságokat.

„A válságok — azt gondolom — életünk velejárói. Bizonyos nehézségek mélyen érintettek, ha nem így lett volna, csak valami könnyű fuvallatról lett volna szó, azok nem tudtak volna Isten elé állítani, s nem is maradtak volna meg emlékezetemben — de pozitív hatással voltak rám.” S itt elmond néhány ilyen esetet. „Ott volt bennem az Isten-választás, Neki mondtam igent. A konfliktusok az Istennel való kapcsolatot nem tudták megsebezni. Hittem abban, hogy ezek mögött Isten valami ajándékot készít. És ott volt körülöttem a közösség élete is, mely mindig bátorított.

Ott volt. Az elmúlt huszonöt évben folyamatosan. És azt megelőzően is a harmóniát hozta örökségül a szülői házból, Zuglóból.

„Az első indítást tőlük kaptam. De sohasem erőltettek semmit, szabadság volt, mindig öröm volt otthon. Az első élményeim egyike: a szüleimmel együtt vagyok a misén. Mennek áldozni, s az ő áldozásuk számomra jelenti a kapcsolatot Istennel. Megismertem aztán más hiteles keresztényeket is, szüleim pap barátait. Igaz emberek voltak, sok meghurcolásban volt részük.”

Miközben minderről beszél, kézmozdulatai nem egy szónok expresszív gesztusai, aki velük szavait nyomatékosítja, sokkal inkább azt árulják el, hogy énjét nem annyira szavaival, mint inkább ujjjaival tudná kifejezni, színekkel és formákkal. Már tizenkét-tizenhárom éves kora óta képzőművésznek készült, gimnazista korában pedig festményei egy francia-magyar tinédzser-kiállítás legjobb darabjai. Szegeden földrajz-rajz szakot végez a tanárképző főiskolán. Közben egyre erősödik kapcsolata a lelkiséggel. Megszakítja tanulmányait egy évre, hogy módja legyen

közelebről is megismernie a fokolárok mindennapi életét. Az Erfurtban töltött esztendő megerősítette benne az elhatározást, hogy ő is fokolárban szeretne élni.

„'80 őszén egy üres budapesti lakásba egy összecsukható ágygal költöztem be egyedül. Négy házaspár fokolarinó és én alkottuk ott az első férfi fokolárt.”

Különös fordulat volt életének, hogy még a rendszerváltozás előtt, 1986-ban úgy tölthetett el három évet az olaszországi Loppianóban, a fokoláriskolán, hogy a magyar államtól firenzei képzőművészeti tanulmányokra kapott engedélyt. A művészet mint ideál ekkorra már régen nem létezett számára.

„Egyértelmű volt, hogy Isten akaratából tettem félre a művészetet. A firenzei tanulás csak afféle fűszer volt a loppianói élethez, egy Istenért elveszített dologért kapott százszoros. Itt eleinte éppen az jelentett már nehézséget, hogy valami olyat csináljak, aminek nincs számomra nagy perspektívája, s mégis tegyem azt teljes szívvel, százszázalékosan. Olyan mutató volt ez, ami nem is könnyen sikerült. A művészet olyan, hogy ötvenszázalékos befektetéssel az eredmény ötvenszázalékost sem ér el. Érdekes volt belefogni egy olyan képbe, amelyről tudtam, talán az utolsó lesz. És valóban az is lett, mert bekövetkezett a rendszerváltás, és a loppianói ott tartózkodáshoz nem volt többé szükségem alibire.”

Egy a Chiarának írt levelében többek közt elmondta, hogy életének főbb eseményei mind valamiképp Máriához kötődnek. A válaszban Chiara ajándékként egy életprogramot szeretne rábízni, melyet egy névvel fejez ki: „Luce”, azaz Fény, „Ti vagytok a világ világossága”.

„E név jelentésének felfedezése folyamatos a számomra. Ez a fény annyiban világít, amennyiben a bennem lévő emberi képes a háttérbe kerülni. Ez a fény Máriában is Istennek a fénye.” Egy „nemlétezés” fénye. Amikor egy, a művészetre született személy nem valamely, fényben látható tárgyat hoz világra, hanem magát a fényt.

Laci búcsúzik tőlünk, de ahová megy, ott ugyanaz az élet várja, mint amit itt hagyott. Mennysorságot hagy itt, s ott megtalál egy másikat.

AZ ARANY TÚLÁRAD

Nemcsak szó

(F. J.: A közösséget teremtő Ige. Pax et bonum! 35. sz. 1996. május, 5-6.)

A Fokoláre-lelkiség követői több mint ötven helyen az országban ún. helyi közösségekben találkoznak.

A budai kerületekből és Budaörsről havonta egyszer összejövünk mi felnőttek és a fiatalok (a gyerekek – a lányok ill. a fiúk – korosztályuknak megfelelően külön találkoznak), hogy kicseréljük a mindennapi életben valóra váltott Evangéliummal kapcsolatos élményeinket. Úgy negyvenen-ötvenen, s ezért már egy magánlakásban nem is férünk el, hanem többnyire valamely középület termében keresünk helyet. Esetleg egy hittanteremben, de semmiképpen nem akarjuk, hogy feszélyezve érezzék magukat azok, akik más felekezetűek, vagy más meggyőződésűek. Mert vannak köztünk napi áldozó katolikusok és templomba nem járó emberek, munkás és tudományok kandidátusa, fiatal, felnőtt, nagyszülő, házas és egyedülálló, de mind egyenlőek abban, hogy a szeretetben akarnak előre haladni, s erre nem tudnak jobb lehetőséget, mint a közösséget.

A Szentírás egyetlen mondatában is jelen van az Ige, mint az Eukarisztia egyetlen morzsájában is Isten, aki a Szeretet. Ő hoz össze minket, nemcsak hogy megértsük az ígét vagy elmélkedjünk rajta, hanem hogy behatoljon fizikai életünkbe is. Néhány hónapja Jézus egyik legradikálisabb mondatát olvastuk el közösen, szokásunk szerint a mozgalom alapítója, Chiara Lubich kommentárjával: „Szeressétek ellenségeiteket”. Egy hónappal később szinte záporoztak ennek a sokak szerint „élhetetlen” javaslatnak az átélt tapasztalatai. Rájöttünk, hogy igazi ellenségünk ugyan kevés van, de mint „ellenség” megközelíthető egy-egy barátságos gesztussal, mosollyal, jó szóval – egy kellemetlen munkatárs, egy a sorban élénk tolakodó várakozó, a telefonszám változás miatt minket rendszeresen tévesen hívó ismeretlenek, vagy akár a bosszantó szófordulatáról évtizedek óta leszokni képtelen férj. Nagy ösztönző ereje van annak, ha az ember azt hallja a másiktól, hogy a szeretet-teli közeledésre az ellenszenves ember megenyhült, de talán még inkább, mikor azt, hogy sorozatos kudarcok ellenére újra és újra próbálkozik valaki a szeretettel.

Van egy 14 éves kisfiú az egyik délszláv országban, akinek a háborúban édesapja fizikailag, édesanyja lelkileg megrokkant, házukat lerombolták. A Fokoláre-mozgalom ún. táv-örökbefogadási akciója keretében a közösség elvállalta, hogy addig segíti anyagilag a távolból, amíg felnőtt nem lesz. Havonta adjuk össze a pénzt, ki 100 forintot, ki 1500-at ad,

amennyit rendszeresen tud. Levelezünk is vele, amióta találtunk valakit, aki a leveleket lefordítja.

A szeretet egyre közelebb hoz bennünket, a közösség tagjait egymáshoz. Azon túl, hogy havonta összejövünk, örülünk, ha az utcán vagy a boltban összetalálkozunk és váltunk egy-két szót ügyes-bajos dolgainkról. Hogy van két hullámos papagájunk, amit kalitkával szívesen elajándékoznánk, vagy hogy a gyerek kinőtte az ágyát, és elcserélnénk felnőtt méretűre. Van, aki felveszi videóra a jó tévéműsorokat, és kölcsönadja azokat, hogy azt lehessen nézni, amit az ember valóban akar. Van úgy, hogy így talált munkát egyikünk a másiknak. A közösen megünnepelt születésnap, házassági évforduló, kirándulás a gyerekekkel mind nagyszerű alkalom arra, hogy egymás közt éljük meg a kölcsönös szeretetet, váltsuk életre az Evangéliumot.

Az Ige élete mindez, a hétköznapi konkrét eseményeiben. Jézusé, akinek lelki végrendeletéből egyre jobban vonz minket : „Legyenek mindnyájan egy” (Jn 21, 17). Jézus igéi egyre inkább közösséggé formálnak minket.

Délszlávok és mások

(-fidar-: Felebarátaink határainktól délre. ÚV, 1999. 1.7-8.)

Ilyenkor, az év elején az ember kicsit még a karácsony hangulatában él. Aztán a farsang, bálok, néhányaknak téli sportos vakáció, vastag pénztárcás szórakozások... Mindez egy békében élő, rendezett gazdaságú országban. Pedig déli határainkon alig valamennyire túl másképp zajlik az élet. Meg sokfelé még a világban... Szinte érzelemmentesen nézzük nap mint nap a képernyőt, mintha csak filmműtermek álborzalmi volnának.

Vagy van más lehetőség is? Valami megoldás?

Egy lehetőség, a sok közül:

Megkerestük a Fokoláre mozgalom új családjainak felelőseit, Körmendy Marcsit és Imrét. Ők áttekintést adtak a szükségét szenvedő délszláv és más gyerekek iránti távszolidaritás jelenlegi helyzetéről. Ebbe a már nyolc éve működő akcióba Magyarország az 1994. évi római Familyfest után kapcsolódott be. 22 délszláv, 1 brazilai, 1 elefántcsontparti gyerek talált magyar pártfogókra, vagy amint egy délszláv gyerek nevezi pártfogóit: „komaszülőre”.

„Mit lehet tudni ezekről a gyerekekről? Tagjai-e a Mozgalomnak?”

„A legfontosabb tudnivaló róluk: a környezetük leginkább rászoruló gyerekei, igazi nyomorgók, reménytelen helyzetben élők, akiknek e támogatás nélkül a betevő falatjuk sem nagyon lenne meg. A közös nevező, hogy 'éhesek, szomjasak, ruhátlanok'. Semmilyen egyéb feltételnek

nem kell megfelelniük. Itt a mozgalom nem egymás tagjait segíti. Arról sincs szó, hogy valami erénydíj volna, az, amit valami értékek vállalása fejében adnánk. — Eleinte csak a nevüket, életkorukat tudtuk, meg fotó volt róluk. Többükről azonban most már sok egyéb személyes dolgot is tudunk többéves levelezés után. A brazil kislány a mozgalom által fenntartott szociális létesítményben él, a többiek általában családjakkal. A szülők — a család gyakran csonka — munkanélküliek, rokkantak, betegek. Mindenesetre mindegyikük mellett áll a mozgalom valamely elkötelezett tagja, aki ennek lelkületével közvetíti a rendszeres anyagi segítséget, ami nem készpénzben, hanem élelemben, tanszerben, egyebekben jut el hozzájuk.”

„Tehát egy egész világra kiterjedő szeretethálózatról van szó, ahol az egyes személyek, közösségek csomópontjait a távolságokon átívelő szeretet köti össze és hozza közel egymáshoz egyfajta szeretet-internetben. De kik alkotják a magyar 'csomópontokat’?”

„Vannak egyes családok, egyedülálló személyek, akik egy-egy gyereket vállaltak, de zömmel a mozgalom különböző helyi közösségei. Vannak olyanok, akik a tévében látták az erről szóló híradást és így csatlakoztak hozzá.”

„Mekkora az aktivitás?”

„Jó kérdés... Egy család és egy vidéki közösség időközben felhagyott a támogatással. Igazából kevés személyes kapcsolatunk volt velük, s úgy tűnik, az itteni szeretethálóba sem sikerült bevonni őket. Egy darabig megpróbálta a többi közösség pótolni az így keletkezett lyukat... Az érdi és szegedi közösségünk 'komagyereke' időközben pedig elérte a 18 éves felnőttkort és éppen ez az akció tette érzékennyé a tagokat a közelükben élő rászorulókat iránt, most őket támogatják.”

„Persze, a felnőttkor nem merőben jogi, formai kérdés...”

„Valóban. A brazil kislány ottani pártfogói például örömmel írták, hogy betöltötte 14. évét és tud dolgozni, nem szorul támogatásra, de ha akarjuk, küldenek egy másik címet. A délszláv területeken viszont az egész gazdaság romokban áll, a 18. életév betöltése önmagában nem jelenti azt, hogy valaki munkaképes.”

„Hallottam, hogy óriási a munkanélküliség, és ahol van munka, ott kb. 5000 Ft a havi fizetés, tehát ezt nyilván egyedileg kell megvizsgálni.”

„A nehézségekhez tartozik még az is, hogy a gazdasági helyzet az elmúlt évek során sokak számára itt is érezhetően romlott. Van olyan is, hogy időközben egy házaspár nyugdíjba vonult és csak a felét tudja előteremteni. Egy kecskeméti fiatalember eredetileg társaival vállalt egy gyereket, aztán csak egyedül maradt, s neki sem ment mindig egyformán anyagilag. Az akció lelkületét nála éppen ezek a nehézségek erősítették: Volt úgy, hogy csak azt tudta félretenni, amit saját igényeit csökkentve megspórolt: Egyszer egy barátja fizette az uszodajegyét, akkor a jegy árát.

Másszor eggyel kevesebb gombóc fagyit vett. Egy pesti öt gyerekes család éveken át rendszeresen fizette hozzájárulását az általa vállalt gyerekért. Az idén valahogy nekik is kevésbé ment jól. A fiatalasszony azonban arra gondolt, hogy mégis mindez toronymagasan van az ottani rossz felett. Gondolt egyet, összenyalábolta gyerekei használható, feleslegessé vált ruháit és ezt adta el, hogy el tudja küldeni a vállalt összeget, mert erre a gyerekekre is ugyanúgy kell gondolnia, mint az otthon lévőkre. Most azt tervezik, hogy miután az utazás lehetővé vált a harcok elültével, meglátogatják személyesen is.”

„Végül is minden a szereteten múlik...”

„A családok úgy vállalták el a gyerekeket, hogy előtte megbeszélték saját gyerekeikkel. Egy vidéki orvos család havonta megtartja 'Iván napját', amikor mindent rá való tekintettel tesznek. Egy budaörsi család olyan kislányt vállalt, aki az ő lányukkal közel egyidős, s ő is részt vállal a kapcsolatban levélírással.”

„A levelezés nem lehet valami egyszerű...”

„Eleinte valóban bonyolult volt. Fordítót kellett keresni, hónapokig kellett várni a válaszra; volt, hogy hiába. Gyakran elveszett a levél. Ám sokan nem hagyták abba, s kialakult egyfajta rendszeres kapcsolat, amely kinyitja az itteniek szemét arra, ami ott van, kinyitja a szemet egy világméretű testvériségre, amelyben a „távoli” is közelivé válik, az ottaniaknak pedig nagy lelki támogatást jelent, a szerető Isten megtapasztalását. Több csoport, illetve család küld évente egy, olykor két csomagot. A sashalmi közösségnél leginkább a csomagküldésnél derül ki, mennyire az egész közösségé a gyerek, nemcsak azoké, akiknek telik a havi hozzájárulásra. A csomagba mindenki hoz valamit, együtt csomagolják, hogy mi kerüljön alulra, mi felülre. Egyik ragasztja, másik felírja, harmadik elviszi.”

„Tehát a nehézségek mellett igen sok szépség is tapasztalható. Most gondolom, a 'komaszülők' zöme kitartóan folytatja a támogatást.”

„Valóban. Elmondanám a szombathelyi közösség esetét.... Ott a közösségben megbetegedett az, aki a távszolidaritás ügyét kézben tartotta; azután aki átvette ezt a feladatot, annak meghalt a férje, és lelkét érthetően ez töltötte be. De úgy látszik, az elfogadott fájdalom szeretetté vált, s az akció újraindult. A végső lökést az adta meg, hogy a közösség két tagja Medjugorjében járt zarándoklaton s ott saját szemével látta az ottani viszonyokat.”

„Igazából az lenne a szép, ha ez az akció újabb 'komaszülőket' tudna megnyerni a kiesettek pótlására, sőt, ha a támogatás nemcsak a jelenleg vállalt gyerekek felnőtté válásáig tartana.”

Igen, de mindenkinek a Lélekre kell hallgatnia, hogy mennyi anyagi forrást tud valamilyen célra fordítani és milyen célra.

Meg dévaiak

(id. Frivaldszky János: A másikban élni. ÚJV, 2004. december. 18-19.)

A Nagykőrösi Lapok adott hírt a tizenegy éves *Roli* vízi balesetéről. Tizenegy hónapig feküdt kómában: Az utolsó pillanatig reménykedtek a szülők, de az osztály is, vezető főorvosával, *dr. Gyenes Vilmossal* az élen. Egy időre jobban lett, már reagált édesanyja jelenlétére, aki naponta elutazott hozzá. A szülők, s az intenzívesek erőfeszítéseit látva, összefogtak civilek, alapítványok és református egyháziak egy lélegeztető gép megvételére, hogy a kisfiút a szülők otthon ápolhassák. *Dr. Velkey György* igazgató, a Bethesda Református Gyermekkorházban – ahová Roli átkerült közben – már gyűjtést is kezdeményezett, amikor betegüket váratlanul elveszítették.

Egy ilyen esetről mások már régen lemondtak volna. Dr. Gyenest kérdezem, hogy mik voltak az ő indítékai.

„Csak tettük a dolgunkat. Imádkoztunk is érte, meg a szülőkért is, a hozzátartozókért is. Erőért, hogy feladatainkat el tudjuk látni. A műszerész, aki kicsit tartózkodóan vett részt addig a munkában, Rolihoz minden nap feljött. Az édesanyja hősiesen ápolta. Később elmondták egy súlyos beteg szülei: ezt látva kaptak erőt, hogy elviseljék gyermekük szenvedését. Roli pontosan annyi időt élt, amennyit kellett. Egy nappal sem többet vagy kevesebbet.”

Mennyire más ilyen szemmel látni a történeteket...

„Sok évvel ezelőtt volt egy plébánosunk, Nagy Károly, akinél láttam, hogy az, amit hirdetett, radikális és teljes összhangban van az életével. Az egyik nővér biztatott, hogy ismerkedjem meg vele – megjegyzem, nővérektől, beteghordóktól és takarítónőktől már nagyon sok emberséget tanultam. Kiderült, hogy a plébánoshoz egy közösség is tartozik. Én is csatlakoztam. Ez volt második megtérésem. Aztán elhelyezték, mi – a közösség – meg nemcsak hogy együtt maradtunk, hanem jobban el is köteleztük magunkat. Mintegy pótolni őt.”

Két éve hárman polgári kört alapítottak, a nem túlságosan hengegő Jobb Lator néven. Olyanokat hívtak meg előadást tartani a 400 főnyi közönség előtt, mint Balczó András, Eperjes Károly... Meg a Déván árvaházát alapított, s akkor még alig ismert Böjte Csaba ferencest. Az orvosok azonnal megígérték, hogy elmennek Dévára megvizsgálni az orvosilag kellően el nem látott 400 gyereket. Böjte atya a szentek bölcsességével mosolygott. Hányan megígérték ezt már!

Am itt valóban felkerekedett egy válogatott szakorvos-csapat, két alkalommal is. A betegeteket kiszűrték, többeket Magyarországra hozattak át

kezelésre. „Volt olyan gyerek, rosszul összeforrt csonttöréssel, akit gyógytornászaink hoztak helyre. Úgy tűnt, hogy mi adunk valamit, pedig lelkieken mi kaptuk a többit – jegyzi meg Gyenes főorvos. – A gyerekanyag összessége egyébként egészségesebb, mint nálunk. Erősebbek, s kevés köztük a tévé előtt ücsörögő, csipszen és kólán elhízott gyerek.”

A civil kezdeményezések többnyire közös érdekvédelemre alakulnak, egyfajta önzésre – legyen az bár közösségi, mégiscsak önzés. Itt viszont, Jézus szavait követve, olyanokat „hívtak meg a lakomára, akik nem tudják viszonzni.”

A Bethesda kertjében beszélgetünk. Felbukkan egy kis páciens a mamájával, aztán orvosok, nővérek. Érezhetően szeretetteljes, közvetlen a kapcsolata mindegyikükkel, egyáltalán nem „főorvosi”. „Ez most Cili doktornő volt, az Egéssérült Központ egyik lelkes dolgozója. Amikor azok az esetek történtek a kórházról-kórházra küldözgetett égéssérült gyerekekkel, ez a kórház vállalta el a munka dandárját. Így jött létre az osztály. Igazgatónk, dr. Velkey kezdeményezése volt, teljesen a Bethesda szellemiségéből fakadóan. Ennek ő a hűséges továbbvivője, habár katolikus, a káposztásmegyeri plébánia tagja. Ő hozott engem is ide. A vele való találkozás újabb sorsforduló volt. Azt is elmondtam neki, hogy most mi beszélgetni fogunk. Csak annyit mondott: 'Rendben, ha előbb megimádkozod, amit mondasz'”.

A Bethesda szellemiségéről szeretnék többit tudni. „A Bethesda az 'Irgalmasság Háza', ahol Jézus meggyógyított egy beteget. A gyógyító Jézust, az érdek nélküli szeretet szükségességét hirdeti. Amikor átjöttem, a legtöbben nem értették, miért teszem, hiszen a fizetésem kisebb lett, mint előző helyemen volt, lévén ez egyházi fenntartású intézmény. Sőt, itt a paraszolvencia is új megvilágításba kerül. Hát én – egyebek közt – éppen ezért jöttem. A pénz tudatos elfogadása, vagy elutasítása sok mindent meghatároz az orvosok életében.”

De hát paraszolvencia nélkül hogy lehet megélni? „Az igényeket kell a jövedelemhez szabni. Egyébként van lehetőség magánrendelésre is. A paraszolvencia a magyar egészségügy rákfenéje.”

Kiderül, hogy a főorvos ügyeletet is vállal. „Ötvenkét évesen az ilyesmit már a fiatalokra szokták hagyni. Ezek amellet *kijárós* ügyeletek, ami azt jelenti, hogy ha kell, ki is megyünk a beteghez.” Rendszeresen tartja a kapcsolatot az Országos Kardiológiai Intézettel is, közelebről: az emberi kapcsolatot a többi kardiológussal. „De sokszor arra is van lehetőségem, hogy egy-egy gyerek-beteget áthozassak hozzánk, mert itt jobban tudunk figyelni rájuk, mint egy országos intézményben, ahol mások a szempontok.”

Apró epizódokat mesél a mindennapokból. „A másik kórházban előfordult, hogy kollégáim a szülőkkel kíméletlenül közöltek diagnózisokat. Kész tényként, pedig nem mindig voltak megalapozottak. A szülők pedig sírva fakadtak. Úgy igyekeztem enyhíteni, hogy árnyaltabban mondtam el a

dolgot, s vele azt is, hogy a kolléga most indiszponált volt. Mindenkit kell szeretni. Ebben a kollégák is benne foglaltatnak. Azok is, akik nem jóakaróim. Őértük is kell imádkoznom, segíteni őket, ha bajba jutnak, védeni őket az igazságtalanságok ellen, ha úgy adódik. Minden beteg, minden család új lehetőség a szeretetre. Nekem kell kezdeményezni, ha kevés is az időm, ha semmi emberi szimpátiát nem ébresztenek bennem, akkor is.”

A betegekben gyakran a szenvedő és a kereszten elhagyott Jézust látja. „Ő, maga Roli, de a drogos, alkoholista szülő elhagyott gyermeke is Ő, vagy Ő a 400 grammos, vergődő koraszülött. De Ő a mi megcsúfolt egészségügyünk is, s benne mi is, a sokszor vergődő lelkiismeretünkkel. Igyekszem a másik ember világába belehelyezkedni. Múltkor az egyik gyerek apukája volt vagy száznegyven kiló. A rendelés végén, a feleségével négy szemközt maradva, megkérdeztem, hogy felvethetem-e férjének a túlsúlyt. Mikor jóváhagyta, megtettem. Komolyan elgondolkozott rajta – holott nyugodtam kikérhette volna magának –, s érezhető hálával mondta, hogy így még orvos nem beszélt vele.”

A másik ember életében élni... Igen, a keresztyén éppen így találja meg önmagát.

A hidak fővárosa – GENFEST 2012

(id. Frivaldszky János, Budapest, híd- és szerkezetépítő mérnök: Honnan tudták a fiatalok? (ÚV, 2012. április, 4.)

Ha erre a logóra nézek, egy mély inspiráció, egy isteni empíria jelenléte fog el.

Összejött Budapesten egy csoport kevés előítélettel és tapasztalattal rendelkező fiatal a világ minden részéből. Nem volt másuk, csak a köztük lévő szeretet, mély lélegzeteket vettek egy város nem-fizikai levegőjéből, s ebből megszületett valami egészen különleges.

„*Let's bridge*” – mondták, s nem valószínű, hogy tudtak arról, hogy a Gen Rosso együttes egyik legrégebbi dalának címe magyar fordításban így hangzik: „Váljunk híddá” – *Let's bridge*. Arra viszont pontosan ráéreztek, hogy a szakma ítélete szerint a budapesti Duna-part nemcsak a világörökség része, hanem a világ legszebb híd-együttese is. Egyenként véve őket mindegyiküknél akad szebb a maga nemében, de *együtt* a legszebbek. Azt sem valószínű, hogy tudták, hogy nemcsak két partot kötnek össze. Ezek a hidak forrasztották össze azt a három várost, eggyé, a mai Budapestté, amelyet a technikai forradalom előtt az a széles folyam elválasztott egymástól. Mindegyik budapesti Duna-híd más, más-más időben épült az elmúlt 150 év alatt, mindegyik más műszaki logika szerint válaszol az „alkossunk egy várost” kihívására. Mindegyik a kora legkorszerűbb

alkotása, mindegyik más, de egyek. S ebből fakad igazi szépségük. S az pedig a fiatalokra vall, hogy közülük nem a legpatinásabbat választották logónak, hanem a legmodernebbet, amely leginkább a jövőbe mutat.

Ami pedig a választott színét – hogy lila – meg az esemény témáját illeti – ami az „Egység” – ettől fog el engem leginkább az a különös érzés. Még a diktatúra idején tudtuk meg, hogy Chiara Lubich – a földrajzban tanultaktól némileg eltérően – nem öt kontinensre, hanem hét nagy területre osztotta lelki tekintetben a világot, s mint a térképeken szokás, mindegyik területet más-más színnel jelölte. Kelet-Európa a éppen lila színt kapta, s azt az ígét az evangéliumból: „Isten egy” (Jn 17,22), kicsit jellemzésül, de inkább programként. Számomra akkor úgy tűnt, hogy teljesen ráérez arra, ami nálunk van: A vasfüggönyön túliak számára elgondolhatatlan leleménnyel tartottunk egymással a kapcsolatokat, s most a rendszerváltozás után pedig a legnagyobb hiány a politikában éppen az egységben van.

Minderről honnan tudhattak ezek a fiatalok?

Hidak és hálók

(-fidar-: Tizenkétnapos lelkigyakorlat, ÚV, 2012. december. 4.)

Nem éreztem jól magam és elmentem a sebészeti szakrendelésre, ahonnan már nem is mehettem haza. Mentővel kórházba szállítottak. Amikor feleségem behozta a pizsamát meg egyebeket, eltűnődve megemlítette, hogy lehet, egyszer ő is, én is ebben az épületben fejezzük be földi pályafutásunkat. Ez eszembe juttatta azt a kis csoportot, amely az egészségügy különböző területein dolgozókat tömöríti és engem is, aki beteg minőségben vagyok jelen. De arra is gondoltam, hogy itt most nem a magam szakállára vagyok beteg, hanem mint ennek a közösségnek a tagja vagyok itt a kórházban. Feleségem minden nap jött látogatóba és magával hozta az Eucharisziát, de látogattak a gyerekeim, a rokonok, barátaim. Kérdezték, hogy ugye nagyon unalmas, rossz, stb. itt az élet. Őszintén azt kellett válaszolnom, hogy eltekintve az ellátási fogyatékoktól, igazából úgy érzem magam, mint egy Máriapolin, annyi szeretetet érzek és kapok. A Genfest üzenete a „hídépítésről” bennem élt és ezt iparkodtam mindenki irányában megélni. Köszönni a cigány takarítónőnek, akit mindenki élettelen mozgó eszköznek tekint csupán; elmondani a kiégett, megbecsüléshiánytól szenvedő és ettől agresszív nővérnek, hogy mennyire fontos a munkája.

Közben az egyes ágy megürül, elérzékenyülve búcsúzunk. Máris itt az új beteg a pszichiátriáról. Keresem tekintetét, de nincs teljesen magánál, bár a hivatalos kérdésekre válaszol. Éjjel háromkor felgyújtják a villanyt. Megkezdődik a leltározás: „Egy anyakönyvi kivonat, négyezer forint, egy

pár cipő, két gatyá....”. A holttestet lepedőbe csavarják, majd ismét sötét lesz. Elaludni nem tudok, hajnalig mondom érte a rózsafüzért. Ötkor jönnek a halottszállítók. Reggel megszólítom az egyik nővért, hátha megmozdul benne valami: „Ugye, akárhányszor is fordul elő, mindig megrázza az embert?” Egyetértett: „Nem gondolta volna senki, hogy ilyen gyorsan elmegy.” A tizenkettedik napon nagy öröömre vehetem a sátorfámat. Alig érek haza, cseng a telefon. A csapat egyik tagja hív, aki kiszámolta, hogy ezen a napon kell hazamennem.

Iskola de miből

(-fidar- : Iskola Salánkon. ÚV, 2000. 3. 6-8)

A nemzetiségi összetételében rendkívül sokszínű Kárpátalja négyezer lakosú magyar falujában, három napig tartó ünnepléssel szeptember végén egy új, tizenegy évfolyamos iskolát avattak. Az esemény sokak szerint a falu utóbbi ötven évének messze legnagyobb eseménye volt.

A négyszintes, 23 tantermes, korszerűen berendezett, tömegével és meredek tetejével a közeli hegyeket idéző impozáns létesítmény országos viszonylatban sem jelentéktelen: A néhány év óta gazdasági nehézségekkel küzdő fiatal köztársaság egyetlen befejezett ilyen jellegű beruházása. Az intézményt *V. I. Zajcsuk*, kijevei oktatási miniszter nyitotta meg, *M. P. Dovzsanyin*, Nagyszőlős-járasi tanácselnök pedig köszönetet mondott mindazért, ami ehhez a naphoz elvezetett: a magyar és osztrák szponzoroknak és a széleskörű összefogásnak. Iskolát építeni képes szponzor esetében az ember azonnal bankokra, vagy legalábbis gazdag vállalkozásokra gondol, itt azonban egészen másról van szó. Erre utalnak *Leonyid Kucsma*, ukrán köztársasági elnök üdvözlő táviratának a helyi újságokban idézett szavai is: az iskolát ugyanis „a lelki indítás és jóság igaz szentélyének” nevezte. Először is a Bécs melletti Wiener Neudorf *Marika-Freunde* (Marika Barátai) elnevezésű köréről, amely úgy jött létre tizenkét éve, hogy a most 70 éves *Gerti Marchart* elkezdett különféle használható dolgokat gyűjteni, hogy ezek eladásából szklerózis multiplexes érdis barátnője, Marika, azaz *dr. László Mária* részére elektromos rokkantkocsit vehessenek Marika azután megajándékozottból maga is ajándékozóvá lett férjével, *Várföldi Tamással* együtt azáltal, hogy az Ausztriában azóta is folyamatosan gyűjtött ruhaneműt és egyéb használati cikkeket elhozzák, és belőlük Érden jótékonysági akciókat rendeznek. Ez nemcsak azok javára történik, akik így olcsón jutnak nekik szükséges dolgokhoz, de a befolyt összeget magát is jótékony célra fordítják. Mind Ausztriában, mind Magyarországon több száz ún. szíves segítő dolgozik ezért minden ellenszolgáltatás nélkül, szabad idejét, fizetett szabadságát is adva, olykor

— ha egy-egy szállítmány rakodására, továbbítására van szükség — éjszaka, szakadó esőben, hóban is. Az osztrákok gyűjtik, csomagolják és raktározzák, a magyarok elszállítják, szétválogatják, az érdi rászorulóknak juttatják, illetve egy részét Kárpátaljára szállítják. Plakátokat nyomtatnak, egész Érdet értesítik. Különböző világnézetű, életkorú, pártállású férfiak és nők, de mind átérték már azt a lényegi fordulatot, amelynek révén nem önmaguk, hanem a másik ember áll a középpontban. Fogékonyak az összhangban és a másakra való figyelemmel végzett tevékenységre és már tapasztalatból tudják, hogy „nagyobb öröm adni, mint kapni”, és „adatok, és akkor majd nektek is adnak.” Jó részük nyugdíjas, de van köztük aktív, magasan kvalifikált személy, háziasszony, gimnazista is, vagy olyan munkanélküli, akiben ez a tevékenység tartja az erőt, hogy ki ne hulljon a társadalomból.

Tíz éve hozták létre az *Egymásért Alapítványt*, és a jótékony cél pedig Kárpátalja lakosságának megsegítése lett. A kezdeményezés előbb említett három elindítója katolikus, s mert életüket az egység lelkiisége határozza meg, a támogatottak közt semmiféle megkülönböztetést nem tesznek sem nemzetiség, sem vallás, sem világnézet alapján, egyedül a rászorultságot tekintik. Kifejezett céljuk a nemzetiségek közötti feszültség leépítése, a népek közötti egység. A jótékonyági akciókat iskolákban tartják, a fajták szerint szétválogatott és bemutatott ruhákból „mindenki a szükségletei szerint” vihet és ennek fejében anyagi „képességei szerint” adhat pénzbeli adományt az adott iskola javára. Eddig összesen 18 oktatási intézmény részesült ily módon segélyben, amit különböző javításokra fordítottak (tetőzet, padló, tornaterem), valamint beszerzésekre (könyvek, szemléltető eszközök, padok, magnók stb.). Az évente általában kétszer rendezett kárpátaljai akción egyenkint mintegy 100 szíves segítő vesz részt. Köztük tucatnyi osztrák, akik így közvetlen tapasztalatot szerezhetnek az ottani viszonyokról, és igen gyakran közvetlen pénzbeli támogatást is adnak helyben felmerülő egyedi esetekben. Húsz-harminc magyar jön velük, akik az akciót lebonyolítják, felelőseik, *Czigány Péter* ny. igazgató és *Kékesiné Magdolna* ny. üzemvezető irányításával. A többiek kárpátaljaiak; egyik részük már részt vett saját településükön ilyen akción, nagyobbik részük helybeli. Az ő segítségükkel, nyelvtudásuk, valamint a látogatók személyes ismerete és a velük folytatott párbeszéd révén találhatja meg minden ruhadarab a maga gazdáját, illetve így tárható fel a rászorultság mértéke. A kárpátaljai szíves segítőik felelősei két nagyszülősi fiatal: *Szűk Katalin*, közgazdász és *Dudinszki József*, pedagógus. Ők biztosítják a helyi feltételeket, a szállást családoknál, a kapcsolatot az iskolával, s a segítőik meghívását. Ők állítják össze a helyi közigazgatás, a pedagógusok, a lelkészek segítségével az adott település legelesettebbjeinek névsorát is, akiket még az akció alatt lakásukon keresnek fel élelmiszer-csomagokkal, ajándékokkal.

Az ünnepség második napjának szónokai a kijevi parlament helyi képviselője, valamint az oktatási közigazgatás több vezető személyisége voltak. *Orosz Ildikó*, a kárpátaljai pedagógusszövetség elnöke azt emelte ki, hogy itt nincs szakadék a szavak és tettek, tantestület és szülők közt. Ez alkalommal áldották meg az iskolát a salánki *Robert Levcsenko* görög katolikus paróchus, liturgikus öltözékben, a mennyei liturgiát a földön megjeleníteni hivatott bizánci liturgia énekével; *Lajos Mihály* református esperes palástban és fővegben a Biblia szavaival, és *Tihamér atya*, nagyszülősi ferences házfőnök barna csuhájában, aki azt tartotta fontosnak, hogy ő is az esperes által választott ígét emelje ki, s hogy a paróchusnak úgy legyen segítségére, hogy a szenteltvíztartóját fogta.

Miközben a három lelkész, mint egy család három testvére egymásnak adta át a szót, az áldást és az üdvözlést, — mindaz, aki a történeteknek kezdettől fogva szemlélője volt, örömmel mérhette fel az eddig megtett utat: A falu mostanra a polgári és lelki közösségi összefogás modelljévé vált. Az a falu, amely az Alapítvány első ottani akciója alkalmával éppen az erős vallási megosztottság miatt nem tudta a megkapott pénzádományt hasznosítani, s az inflációban közben az elveszítette értékét. S tudták kimondatlanul is, miért érdemel külön köszönetet *Homoki Árpád* helybeli tanár: Ő volt az ugyanis, aki rábírta Tamásékat, tartsanak egy második akciót is — amely ezután már sikeres volt — a düledező ódon iskola beázó tetejének kijavítására. Majd egy harmadikat is 1996-ban, abból a célból, hogy az idő közben elkezdett és hirtelen félbemaradt új állami iskolaépítkezést legalább az időjárás pusztításától megóvják. Időközben mind a Marika Barátai, mind az Egymásért Alapítvány jelentős kapcsolatokra és elismertségre tett szert a maguk településein mind a lakosság, mind a helyi polgármesterek, mind a parlamenti képviselők előtt. Wiener Neudorf önkormányzata elkezdett pénzádományokat adni az iskola javára, majd az osztrák alapítású HIFA nemzetközi segélyszervezet is bekapcsolódott az építkezésbe és az épület felszerelésébe. Így egyszerre megjelent a láthatáron az, amit addig kizártnak tartottak: Az iskola befejezésének lehetősége. A salánki tanárok, szülők és sokan mások erre szabadidejükben egyre többen és többen jöttek fizikai munkát végezni az iskolához — más hasonló esetekhez hasonlóan — példa nélkül álló módon. Hogy mást ne mondjak, minden meszelésnél saját kezűleg újra és újra lemosták az ablakokat — nehogy a mész belemarjon az üvegbe —, amit legfeljebb saját lakásában tesz meg az ember. A lelkesedés, az adni akarás lendülete magával ragadta a gazdasági helyzet miatt ellehetetlenült közigazgatást is, minden nehézség ellenére előteremtettek bizonyos pénzeszközöket, s így be tudtak kapcsolni több állami építővállalatot is. Így aki az avató ünnepségen jelen volt — osztrák vagy magyar, pedagógus, polgármester vagy képviselő — joggal érezte sajátjának az épületet, s ezt a beszélgetésekben öntudattal el is mondták, mert pontosan tudták, hogy mi

volt az a tett, ami nélkül erre az ünnepségre nem kerülhetett volna sor. El lehetett mondani, hogy mindnyájan a nap főszereplői voltak. *Barta József* iskolaigazgató ezt a képet használta a magyar tv-knek adott interjújában: „Ez az iskola néhány nagyobb és számtalan kis pilléren áll.”

Az ünnepség szűkebb körű második felében az iskola tanulói magyar és ukrán szavalatokkal, népi táncsal mondtak köszönetet, de eljöttek erre az alkalomra olyanok is, akik az említett „szponzorok” egyéb tevékenységeit köszönték meg: Így egy ukrán kislány, akit több műtétrel járóképesse tettek, majd a 12, személyesen átadott tolókcasi egyikének a tulajdonosa. *Anna Velehán* az általa vezetett 160 fős árvaház rendszeres támogatását köszönte meg. A program végén egy fontos közigazgatási funkciót ellátó pedagógus mélyen meghatva ezt mondta szomszédjának: „Ami engem itt megérintett, az a tisztaság volt. Itt az emberről leválik minden, ami nem az.”

A harmadik nap a pedagógusoké és a tanulóké volt. A kertben gyülekezés közben odaszalad Marika tolókcasihoz az ötödikes, eleven tekintetű *Jaroslava Kész*: „Olyan jó, hogy el tetszettek jönni!” 'Te ukrán vagy, vagy magyar?' „Ez is meg az is.” 'És miért olyan jó, hogy eljöttünk?' „Mert vendégül láthattuk magukat!” 'Valaki talán nálatok volt megszállva?' „Nem, de vendégül láthattuk magukat! ! !”

A pedagógusok adni-akarása és lelkesedése különösen az elmúlt négy hónapban minden képzeletet felülmúlt. Nem számított pihenés vagy alvás, s hogy egyelőre töretlen maradtak saját földjeiken a málé csövei, a forgó tányérjai, leszedetlenek az izabella és otelló fűrtjei. Mindez egyúttal olyan szótlán és szándéktalan tanítás is volt diákjaik számára, amit ha akarnak, ők is használhatnak az életben, mert nélkülözhetetlen hazájuk felvirágoztatásához. Tanítás, igen, s „nem középiskolás fokon”

Miközben a vendégek autóbusha már hazafelé készülődött, a görög katolikus templomban — ünnep lévén — a liturgia elkezdődött. „Világosság az igaz világosságból, igaz Isten az igaz Istentől” — énekelték az utcán is hallhatóan a Hiszekegy nagy Titkát az Atyáról és a Fiúról, Istenről, aki a Szeretet, s aki nem magányos. Akinek a világa itt a földön — élhető világ.

Az ami Gertiben megszületett, megszületett Marikában és Tamásban is. Az ő egységükből sok minden származott. Sok száz emberben felébredt a szeretet.

S ez pedig ennek az iskolának igaz története.

Árvíz Kárpátalján

(fídar: A csoda negyedik napján. ÚV, 1998. 12.11-14. old)

Kinek fordul meg a fejében, hogy lakásában egyik óráról a másikra árvíz jelenik meg, tönkretéve mindent, bútort, elektromos felszerelést, ruhát és legfőképpen az év folyamán a télre félretett élelmet, magával sodorva a megélhetést jelentő kisállatokat is? Egészséges fantáziájú embernek bizonyára nem. Márpedig ez történt november elején Kárpátalja több mint száz, amúgy is minden képzeletet felülmúlóan szegény falujában, kisvárosában. Krumpli, káposzta, liszt, takarmány esett áldozatul ennek a víznek sem mondható szennyes áradatnak, mert az a trágyadombok, árnyékszékék tartalmát is magával sodorva zúdult pincére, lakásra. Házak ezrei mentek tönkre, elhallgattak a telefonok, kialudt a villany és a menekülők ott maradtak elvágva minden segítségtől: mert az utakat, vasúti töltéseket is elmosta az ár, még a hidakat is lerombolva. A károsultak megsegítésére megmozdult egész Magyarország, elkezdtek áramolni a segélyszállítmányok. De minden csoda 3 napig tart. Ám mi van a csoda negyedik, ötödik, századik napján?

Erről kérdeztük az érdi Egymásért Alapítvány alapítóit, Várföldi Tamást és Marikát, akik már 10. éve szerveznek Ausztriából rendszeres segélyszállítmányokat Kárpátaljának éppen erre a területére, minden ősszel és tavasszal, évi 4-6 kamion áruval.

„Az idei őszi akció elmaradt, mert nem kaptuk meg az ukrán hatóságoktól a szükséges vámmentességi engedélyt. Az előkészített 1400 karton ruha ott állt a tárolókban. November 5.-től egyre vészjóslóbb hírek érkeztek Kárpátaljáról, majd a katasztrófa ténye, amire a hatóságok megnyitották a határokat. Hétfőn már pakoltunk. A már elkészített árut kiegészítettük takarókkal, ágyakkal, matracokkal, gyertyával, 800 kg alapélelmiszert vásároltunk és november 9-én már indult is egy 100 m3-es kamion 18 tonna áruval. Így ez lett az első segélyszállítmány jelentős a nagyszőlősi Ferences Misszió Szociális Karitatív Központjában. Ha megkapjuk ősszel az engedélyt, ez a szállítmány is a Tisza martaléka lett volna, így pedig legjobbkor jött a hatékony segítség. A katasztrófa után a ferencesek ingyenkonyhája 24 órában üzemelt, napi 700 adag meleg ételt vittek ki az elárasztott falvakba, de csak annak jutott étel, aki már két napja nem evett. A gyorssegély a lehető legjobbkor jött. Még ezen a héten, november 12-én újabb pótkocsis kamion indult zsúfolásig tömve ruházattal, kötszerrel, gyógyszerrel és élelmiszerral, amelynek egy részét Erden gyűjtöttük. Egy további teherautót indítottunk közvetlenül Ausztriából osztrák barátaink célzott adományával, 2 élelemmel megrakott személyautó kíséretében, amelynek nagy részét — bevett szokásunkhoz híven —

személyesen tudtuk kiosztani. Kárpátaljai barátaink figyelmeztettek, hogy a segélyt ne csak magyarul településekre irányítsuk, mert ez nemzetiségi feszültségeket gerjeszthet.”

„De hisz eddig sem tett az Egymásért Alapítvány különbséget nemzetiség, vallás, pártállás szerint, csak a rászorultságot nézte...”

„Így van. Ezért a nagyobbik kamiont a Nagyszőlősi járásba küldtük, miután a Magyarországról jött segélyek nagy részét Beregszászra irányították. A kisebb kocsit Tiszabökénybe vittük, ahol már dolgoztak salánki barátaink...”

„Ugye, Salánk az a falu, ... amelynek javára a legelső segélyakciót indítottuk el annak idején, s amely azóta is a legtöbb segítséget kapja tőlünk. Az új iskolájuk építését is támogatjuk. Kicsit az 'első szerelmünk'”.

„Salánk is veszélyeztetve volt. Éjjelnappal 200 férfi dolgozott a gáton, s a falu megmenekült. Az iskolaigazgató saját hatáskörében 3 nap tanítási szünetet rendelt el és a 40 pedagógus, meg a gimnazisták átmentek kétkezi munkára, romeltakarításra, mentésre Tiszabökénybe. A salánkiak még a maguk keveséből is adni tudtak: az iskola gyűjtést szervezett, egy teherautónyi élelmet és ruhát vittek magukkal.”

„Mi igaz a 'maffiák' segélydézsmálásairól?”

„Ahol a segély szervezeten jut át, főleg egyházi vonalon, tapasztalataink szerint minden eljut a károsultakhoz. Az ilyen hírek terjesztése a lelkiismeret elhallgattatását célozza.”

„Mik a legújabb hírek?”

„Ismerve az Alapítvány tevékenységét, több adományozó keresett meg bennünket. Egy multinacionális cég nagyvonalú adományát, egy érdi és egy budaörsi református gyülekezet 1500 kg-os élelmiszer- és pénzsegélyét, a helyi önkormányzat 3 furgonnyi és az ercsi egyházközség gyűjtését mi közvetítettük oda, ahol a legnagyobb szükség volt rá. Állandó kapcsolatban állunk a ferencesekkel, egyeztetünk velük is a szállítmány helyét, időpontját illetően. Nagyon örülnek annak, hogy többnyire adagolt csomagokat küldünk. Ezzel az ottani Karitás munkatársait kíméljük. A nagy tételes élelmiszert inkább szegénykonyhákra juttatják el. Még ma is (november 26.) vannak helyek, amelyek csak helikopterrel vagy kételtű járművel érhetők el. Volt földcsuszamlás is, de a kár mértékéről alig lehet tudni valamit. Csak azt, hogy itt nagyon nagy a baj.”

„De mi lesz télen?”

„Most élelemre van a legnagyobb szükség. Alapélelmiszeren (liszt, cukor, rizs, olaj) kívül száraz élelmiszere, mint száraz bab, lencse, rizs, füstölt áru és konzerv. A víz — azt a keveset is, amijük volt - mind elvitte. A hegyekben fő élelmiszer a nyáron gyűjtött szárított gomba, erdei bogyók. Ezt most nem tudják pótolni. Munka, fizetés nincs, az állam nem tud segíteni. Komolyan fenyeget az éhezés. A ferencesek becslése szerint a kampány kb. 2 hétre biztosít elegendő tartalékot.

Ezért sok-sok kamion burgonya kellene. Krumplival jól lehet lakni, adott esetben a kenyeret is pótolja, amikor élesztő hiánya miatt még kenyeret sem lehet sütni. Az élelmet Szabolcsban lehetne beszerezni, hogy kevesebb szállítási költség terhelje az akciót. Egyébként van egy álmom: Egy zsák krumplival (1200 Ft) egy család egyhavi minimális szintű ételmezését lehetne biztosítani. Ehhez minden magyar családnak vállalni kellene legalább egy hónapra egy árvíz sújtotta család táplálását. Az evakuált 30 000 fő számára egy ilyen akció legalább 46 millió forintjába kerülne országunknak. Persze még némi hagyma, kevés zsiradék és füstölt árú is segítené. A háborút is sokan krumplin és babon vészelték át.”

„És hol van még a fűtés, az újjáépítés?”

„Én hiszem, hogy Isten mindent javunkra tud fordítani. Bízom abban, hogy ez a katasztrófa sokakat felráz a közömbösségből és a szolidaritás csodákat művelhet. Tavaszra pedig vetőmag és építőanyag kellene és pénz, sok pénz, valamint segítő kezek az újjáépítéshez, akár csak pár napra, egy hétre is.”

„Az alapítvány, ugye közhasznú?”

„Igen. Tudunk adóigazolást adni azok számára, akik pénzadományokkal szeretnének segíteni. Segélyszállítmányainkat folyamatosan tervezzük. Természetbeni adományokat, pl. tisztítószert, fertőtlenítőszert, gyógyszert, takarót, hálósákat, száraz élelmiszert folyamatosan elfogadunk (ruházatot egyelőre nem kérnek).”

Két világ

(-fidar-: Két világ találkozáspontján. ÚV, 1999. 11. 16-18.)

Az egyik a kisebbik: a sérült embereké, akik valamilyen veleszületett ok, betegség vagy baleset révén egész életre súlyos fogyatékosságot hordoznak. A másik: a többieké, akik tekintete rémülten elrebben róluk, rendezetlen mozgásukat látva. Ez a világ a kerekesszékek számára többnyire járhatatlan, pedig mégis annyira szükséges és áhított; hiszen a társadalom súlypontja itt van, ahová ők is tartoznak. De hol is van a nem megosztott világ?! Kevés helyen. Ezek közt talán a legszebb a Gánton, a Vértes belsejében nagy szeretettel felépített, Fecskepalotának elnevezett üdülőkörház, ahol évente olyan 1400 személy tölt el egy-egy hetet, akik a többi ötvenegyet intézetben, olykor sötét, rossz szagú bérházban töltik, de még a legkedvezőbb esetben sem ilyen gyönyörű természeti és épített környezetben, szerető, szakavatott emberek között. Egy lélegzetvételnyi pihenés erőgyűjtésre. Mindez két ember kapcsolatából született, mindkettőjük négy gyermek édesapja: az egyikük egy kevés szavú gazdasági szakember, Héjj Tibor: akkor sikeres vállalkozó, most nemzetközi gazdasági tanácsadó cég budapesti irodája egyik vezetője; a másikuk színes

fantáziájú, átható szervezőerejű gyógypedagógus, Orbán Péter: akkor már túl első alapítványának megszervezésén, azóta éppen e Fecskepalota miatt nemzetközileg elismert ún. társadalmi feltaláló. Az 1991-ben indult Szép Jelen Alapítványhoz nem sokkal később csatlakozott az ország első közjogi méltóságának felesége, maga is egy értelmi sérült emberekért működő alapítvány kuratóriumának elnöke, szeretetével, személyes és politikai tekintélyével. Azóta e programhoz 25 települési önkormányzat és civil szervezet tartozik, korábban informális módon, mostantól egy Konszenzus Szövetségben.

A Fecskepalota ma, 1999. szeptember 17-én, öt éves fennállását ünnepli. Az egész délelőttöt kitöltő program csodája, hogy miközben nem méltatlan az olyan személyiségekhez, mint az államelnökné, a minisztérium kiküldöttjei, két országgyűlési képviselő és a helyi polgármester, ugyanakkor nem unalmas sérült gyerekeknek sem. Ehhez persze az is hozzá tartozik, hogy a gyerekeknek közben rendelkezésre áll több lófogat egy-egy kör sétakocsikázásra, meg maguk is hozzájárulnak a programhoz mesemondással, felolvasással, egy szép hangú kislány pedig hallatlanul intelligens népdalénekléssel.

Göncz Árpádné asszony — itt: Zsuzsa néni — beszédében az összefogást emeli ki, amely révén e háznak, „e megvalósult álomnak”, éppen az itt megforduló emberek sokfélesége miatt „lelke van”. Azt szeretné, ha ez a maga nemében egyetlen intézmény követésre találna, hiszen az evangélium szerint, a gyertya nem azért van, hogy a véka alá rejtse, hanem hogy kitegyék a tartóra és világítson mindazoknak, akik a házban vannak, és láthatóvá váljon mindazoknak a tette, akik itt dolgoznak, és ezzel dicsőítsük a Mennyei Atyát is. Hozzáteszi még — gondolva a jelenlévő fél tucat tévékamerára, rádió- és egyéb tudósítókra —, hogy az egész országnak hallania és érezni kellene a mai nap történeteit. Valaki így idézi őt: „Itt azért szeretek lenni, mert itt még mosogathatok is.” Másvalaki, egy mozgássérült, csendben hozzáfűzi: „Azt is szokta mondani, hogyha hozzánk jön, tőlünk erőt kap.”

Orbán Péter, a kuratórium elnöke mint mondja — attól fél, hogy nem tudja szavakkal kifejezni a Fecskepalota lelkét, ezért kihív egy szellemi sérült fiút, kibontja cipőfűzőjét, majd megkér két önként jelentkezőt, hogy kössék meg ketten, egyikük a jobb, másikuk a bal kezével. S rámutat arra, hogy ez azért sikerül, mert ketten egyet akarnak, mint az itt jelenlévő 25 partnerszervezet is. Ebbe az együttműködésbe mindenki a legjavát hozza, éppen ellenkezőleg, mint az indiai piknikről szóló mesében, ahol a közös hordóba mindenki vizet hozott, azt remélve, hogy a többiek majd csak bort hoznak. Végül tanúságot tesz keresztény hitéről, ami azért nem jelenik meg az épületben feszület formájában, hogy lehetőséget adjon bárki csatlakozására, mert „a beteg minden filozófián felül áll.”

Rébay Lajos, a Szociális és Családügyi Minisztérium miniszteri biztosa szerint „gondolatkörünk: együtt lenni, együtt érezni, egyetértésben cselekedni”. Úgy érzi, itt hitelesen csak úgy tud szólni, ha maga is érintett, ezért saját édesanyját említi, aki rokkantként őutána még két gyermeket hozott a világra. „Neki nagy szerepe volt családuk egységének növekedésében.” „Ha magunkba nézünk, hogy mikor éreztük magunkat boldognak, teljes embernek: akkor, amikor magunkat teljes figyelemmel valaki másnak szenteltük.”

Héjj Tibor, az alapítvány alapítója végül néhány szóval bejelent a már megvalósult két integráció — a sérülteké és a szervezeteké — után egy még teljesebb integrációt: „megteremteni a sérültek és fogyatékosok számára egy olyan lehetőséget, hogy ne csak üdülés alkalmával éljenek emberhez méltó környezetben, befogadva, hanem a hétköznapiakban is. Szeretnénk egy olyan vállalkozást indítani, amely munkaalkalmakat biztosít nekik, hogy érezhessék hasznosságukat, mi pedig természetes egységben élhessünk velük. Így a vállalkozás világát is integrálni akarjuk jogilag egy ún. közhasznú társaság (kht.) formájában, amelyben az itt termelődő nyereség közhasznú célokat szolgál.” A nem mindenki által követhető téma részletes fejtegetése helyett egy előkészített írásos anyagra utal, amelyből a részleteket is megtudhatja az érdeklődő.

A program ebédrel ért véget, maga a találkozás azonban nem: Egészségesek és betegek, kerekesszékesek és gyalogjárók, gyerekek és felnőttek eleven nyüzsgésével, amit beragyogott a szeptemberi napfény aránya. A gyerekek édességgel a kézben szaladgáltak, a felnőttek a sérültek kézműves alkotásait nézegették, az adományozók a kijelölt asztalra tették ajándékaikat. Az itt átéltekre nincs más szó: Minden szeretet.

S ez alól senki sem tudta kivonni magát, még a leghűvösebb médiák legobjektívebb képviselői sem.

Mészárosné Hőbe Ildikó (Fecskepalota, üdülővezető):

„Vagy három éve találkoztam ezzel a programmal, úgy éreztem, ez az, ami mellé tudnám gondolataimat rendelni. Az itt kapott fizetésem nem nagy, ebből nem tudnánk megélni. Nem azért csinálom, hogy pénzt keressék. Ahogy itt az emberek örülnek nekem, mosolyognak rám, ez valami — mással pótolhatatlan.”

Győri Ferencné, Erzsébet (Victory Alapítvány):

„Húsz éve vagyok szklerózis multiplexes beteg. Volt, hogy egy ideig írni sem tudtam. Itt együtt a betegek egymásra jó hatással vonnak. Ha valaki nálam jobb állapotban van, ez felfelé húz engem, ha valaki rosszabb állapotban van, az emel: nálam sokkal rozogábbak is élnek életüket, és klasszul csinálják. Édesanyámnak ugyanez volt a betegsége; akkor én még egészséges voltam. Ezért az egyik nagy feladatom: a multiplexesnek megvilágítani az egészséges hozzátartozó helyzetét és fordítva. A mai világ

amúgy is nehéz, különösen ilyen élethelyzetben, amikor fizikai zűrök is vannak. Ezen túljutni, az egy plusz öröm. Mi jobban tudjuk értékelni az élet apró dolgait. Vadi egészséges emberek nem egyszer megköszönik, hogy velünk lehettek. Ez is olyan dolog, ami erőt ad helyzetünk elviselésére. Sokan azt mondják, neked könnyű, mert beletörődtél. Nem, én nem beletörődtem, én elfogadtam, és ez óriási differencia. Második éve működtetünk egy lelki elsősegély telefont ilyen betegeknek *Nem esem kétségbe* néven. Meg tudom élni betegségemet borzasztó tragédiaként, de értékeit is meg tudom találni. Senki sem egészséges teljesen. Lehet, hogy a szomszédom ugyanúgy szédül, mint én, ugyanúgy zsibbad, mint én, és a munkahelyén a létért kell küzdenie, dolgoznia, hogy ki ne rúgják, betegállományba sem mehet. Állapotunk egy lehetőség. Ha magam ellen dolgozok, bárki akar is segíteni, nem tud. A nehéz pillanatokban mindenki maga van. A szeretet a döntő. Szeretet nélkül nem működik semmi. Ha egy pohár vizet adok a másinak, de közben ki tudja, mit gondolok róla, akkor az nem fog használni.”

Új Város: A társadalomban gyakran van szó lenyúló ujjakról, magunk felé hajló kezekről, itt viszont kézfogásról...

Göncz Árpádné (Kézenfogva Alapítvány): „Ne általánosítsunk... A társadalom, mint olyan, nem az, aminek a sajtó mutatja, sőt... A sajtónak azon kívül vannak egyéb megjelenései — az Új Város jelesül ilyen — de sok más olyan sajtóterméket ismerek, amelyek a jó civil mozgalmak híreit közlik. Igazából a kis közösségekben nevelődnek az emberek, a társadalom ilyen közösségekből áll. A fogyatékosok közt és értük hét éve végzett munkámban rengeteg pozitív tapasztalatot szereztem. A fogyatékosok nagyon éhesek a szeretetre, ugyanakkor rengeteg szeretetet képesek adni. Másrészt, akik értük dolgoznak, családtagok, szakemberek, önkéntesek... Nem annyira a rivaldafényben lévő »nagy« emberekre kell figyelni, hanem azokra, akik készek másokért tenni, akikről esetleg nem tud más senki, csak közvetlen környezetük. Egyikük mondását nagyon megjegyeztem magamnak: »Azért vagyunk, hogy adjunk«. Az ilyen szellemű közösségeket kell keresni. Bármilyen elnevezésű legyen a közösség, ahol a szeretet működik: Adják hozzá saját erőiket és tágítsák köreiket! Én nyilvánosan nem lehetek elkötelezett egyfajta közösség iránt, tekintettel a helyzetünkre, de meggyőződésemmel, hogy minden szeretet egy forrásból származik és egy mederbe tart.

Ami a kht-t illeti, láttam az anyagot, nagyon jó, alaposan kidolgozták. Két ehhez hasonlót ismerek, ezek közül egyet csak olvasmányból: a fokoláre mozgalomét, a közösségi gazdaságot.”

„Nagyon köszönöm a beszélgetést!”

„Én is köszönöm szépen. Köszöntöm azokat, akik Önökkel dolgoznak!”

ÁRAMSZÜNET

Kudarccal egy hajóban

(F. János: Kedves Szerkesztőség! ÚV,1998, 7. sz. 4.)

Május 10-én pártom – egy ellenzéki kis párt – delegált az egyik szavazatszedő bizottságba. A választási jó eredményért sokat dolgoztam előtte. Napokat töltöttem kopogtató-cédula gyűjtéssel, plakátragasztással, szórólap-terítéssel. Elhatároztam, hogy a bizottság minden tagjával a szeretet olyan kapcsolatát építem ki, mint amelyet szeretnék a megválasztandó parlament képviselői közt. Reggel 1/2 6 órakor jöttünk össze a szavazóhelyiségben. Négy hivatalnok, öten pártok küldöttei. Egy közülük kormánypárti, a másik három kisebb ellenzéki párt képviselőjében vett részt a bizottság munkájában. Ezen utóbbiak közül egyet ismertem a templomból. Odamentem hozzá és említettem neki, hogy én szeretnék ezen a napon az evangélium szellemében részt venni a munkában és megkértem, kössünk erre szövetséget.

A nap folyamán ezernyi alkalom adódott arra, hogy elhatározásomat tettek kövessék. Láttam például, hogy a jegyzőkönyvvezetőnek eléggé szűkös az asztal, amit rendelkezésre bocsátottak. Hoztam hát neki egy másik helyiségből egy további kis asztalt, így már kényelmes helyen tudott dolgozni.

A kormánypárti kolléga mellé ültem le, beszélgetést kezdtem vele egészen hétköznapi dolgokról. Később felajánlottam, hogy miután itt a közelben lakom, szemben a szavazóhelyiséggel, ő válassza meg, mikor szeretne ebédelni menni, én alkalmazkodom majd őhozá, s csak akkor megyek én el, ha ő már megjött.

Ezután elkezdődött a szavazás igen fárasztó menete. Én az érkezők számlálását vállaltam. Napközben többször haza-haza néztem, de minden egyes alkalommal külön egyeztettem ezt az elnöknővel, jelezve számára azt, hogy számomra elsődleges ez a munka, s a vele való kapcsolat. Délután megtudtuk, hogy az egyik szavazókörben bombariadó volt. Ez elég nyomasztólag hatott a köztünk levő légkörre is. Valamit tenni kellett, hogy ezt feloldjuk. Hazaszaladtam egy csokiért. Visszaérve bemutattam a bizottságnak: „Ezt a levélbombát most találtam. Ideje lenne együtt hatástalanítani...” Délután a mozgó urnát kellett azokhoz a betegekhöz kivinni, akik ezt előzetesen kérték. Mint kiderült, általában hosszú viták tárgya szokott lenni, hogy melyik két párt delegáltja vigye. Itt most más volt a helyzet. Azzal a kollégával, akit meghívtam erre a kalandra együtt kértük és kaptuk meg ezt a feladatot. Szép jelenet volt, amikor együtt vittük az urnát az utcán két fülénél fogva. Emlékezetes marad mindkettőnk számára az a pillanat, amikor egy olyan szavazóhoz mentünk, aki nagyon rosszul látott. Mondta, nem látja, hol, mit kell behúzni. Ő mindenesetre a

kormánypártra szeretne szavazni. Szívesen segítették, s húztuk be együtt az általa kívánt párt neve mellé az „ikszt”.

Este 7 órakor kezdődött meg a szavazatok összeszámlálása. Én szándékosan az egyik kormánypártra leadott szavazatokat összesítettem. A végén így azzal a megjegyzéssel tehettem le az asztalra ezeket: „Milyen szép gyűjtemény!” 1/2 10-kor fejeztük be a számlálást jó hangulatban. Fogalmam sem volt, mi volt az országos eredmény. A kerületben a mi jelöltünk elég jól állt. Ezután mentem át pártunk központjába. Nagyon nyomott, gyászos hangulat fogadott. Kiderült, hogy egy képviselőnk sem jutott be a Parlamentbe. Nekem viszont annyira szép volt ez a nap, hogy semmit nem tudott rontani rajta pártunk katasztrofális eredménye. Ezt a nagy ajándékot kaptam az egység lelkiségétől: megtapasztaltam hogy az igazi boldogság az, ha válaszolok Isten szeretetére.

Színház az éjszakában

(F. János, Budapest: Az európai kultúra tragédiája. ÚV, 2002. 5. 4-5.)

Március tizenötödikén este, az ünnep emelkedett hangulatában ültem a tévé elé, hogy részese legyek a gyönyörűen kivilágított új Nemzeti Színház első előadásának, Az ember tragédiájának.

A színház technikai lehetőségei valóban lenyűgözőek. S ez a mű, amely oly sok – s helyenkint fantasztikus – színen játszódik, valóban nagyon alkalmas ennek kihasználására.

Már rögtön a paradicsomi jelenetnél is, ahol az első emberpár védettségét azzal fejezték ki, hogy egy foszforeszkáló burokban éltek. Igen ám, csak hogy ez a „Paradicsom” sokkal inkább hasonlított egy űrhajóhoz, azaz egy repülő börtönhöz, mint „királyi díszkerthez” amit a szó eredetileg jelent. Az embernek szinte kedve támadt kijönni belőle.

Ki is jöttek Lucifer szavára, ahogyan voltak, meztelenül.

Igen, lehet mondani, a színpadi meztelenség korjelenség, sőt, szinte *elengedhetetlen* kellő számú néző toborzásához. Még azt is lehet mondani, hogy Ádám és Éva valóban meztelenek voltak.

Ám ami annyira természetes volt az eredeti bűn előtt, az ugyanannyira zavaró számunkra, akik már azóta élünk. Nem véletlenül éltek a lemeztelenítéssel a 20. század diktatúrái is, ha akár Auschwitzban, akár az Andrássy út 60-ban akarták megalázni az embert. Ebben az előadásban – ellentétben a Bibliával – ráadásul ősszüleink felöltöztetlenek maradnak a Paradicsomon kívül is. Kiszolgáltatva Lucifernek, akinek idegenvezetése mellett járták végig a történelmet.

Az előadás főszereplője ugyanis egyértelműen Lucifer.

Az Úr és az angyalok világa Madách költeményének színpadi utasításai szerint még *láthatóan* jelenik meg.

A közismert, mintegy 30 éves rendezői változat szerint az Úr már csak a *hangjában* létezik. Ebben a rendezésben viszont az angyalok kara idomított iskolásgyerekek szajkó-kórusa, a főangyalok pedig hotel-portási ruhában feszítenek repülésre alkalmatlan csirke-szárnyakkal a vállukon, az Úrnak már hangja sincs, csupán képernyőn SMS-ben üzen.

Sőt, ezt is csak a darab elején.

A mű ugyanis Isten nélkül fejeződik be, a rendező már az SMS-es létezés sem engedi meg neki. Nem vetődik fel így az a lehetőség sem, hogy végül is a történelemnek csak egy Lucifer-féle interpretációját láttuk, s nem úgy, amint azt Isten látja. S a mű végszáva sem hangzik el, amit e műremekből szinte minden magyar ember tud: „Mondottam, ember, küzdj és bízva bízzál!”

Itt lehetetlen nem gondolni egy, az Új Város áprilisi számában közölt írásra. Ez a filozófus Bergyajev diagnózisát mutatja be a kortárs európai kultúráról, amely éjszakáját éli, sőt egyre mélyebbre megy benne, mert kivetette magából Istent. Ám a cikk címe vigasztaló: „Az első hajnalsugarak”. Az az emberiség, amely a köztünk lévő Jézus kultúráját tudja létrehozni, ismét visszahozhatja Istent a társadalomba. Felépíthet egy olyan kultúrát, amelynek zenéje nem az éjszaka zenéje többé. Egy olyat, amelyet eláraszt a napfény. S végülis mi más lenne a célja az emberiségnek? S mi ennek az újságnak és olvasóinak?

Gyógyít-e a szeretet?

(F. János, Budapest: Fogykúra ÚV, 2002. 2. 2-4.)

A szemorvos elküldött vércukorvizsgálatra. Kézbe véve az eredményt azt javasolta, hogy sürgősen keressem fel a belgyógyászt. Az illetőt már régebről ismertem: „Le kell fogynod, öregem! A szervezet egy ekkora testsúlyhoz nem tud elég inzulint szolgáltatni, különösen a te korodban. Visszajössz három hét múlva három kilóval kevesebbel! De valóban gyere vissza, mert ha eltűnsz, vége! Egyedül nem lehet lefogyni!” Nem írt fel sem port, sem tablettát; sem napi egy kiló savanyú káposztát másnap meg tíz tojást; sem delejes karkötőt, sem talpmassázst, sem tűszúrást. Tudta, hogy én is tudom, hogy koplalás nélkül nem lehet lefogyni. Több sikeres és látványos fogyókúra volt már mögöttem. Igaz, mindegyiknek a végén a nehezen leadott kilókat úgy vettem vissza, mint a kifacsart szivacs a vizet.

Amikor kimondta az ítéletet – azazhogy a terápiát, megkönnyebbültem. Már régóta szenvedtem a jócskán három-számjegyű kilóimtól, de azt is éreztem, hogy nem vagyok annyira fiatal, hogy össze tudjam szedni a kellő akaraterőt a várható megpróbáltatáshoz. Meg végül is

lehetek „egészséges kövér ember “ is. Most viszont egyértelművé vált a dolog, ez kifejezetten felszabadított.

Három hét múlva visszamentem három kilóval kevesebbel, a laborvizsgálat is jó eredményt mutatott. Tíz hét alatt tíz kiló jött le rólam. Bár még messze voltam a két-számjegyű súlytól, sokan felfigyeltek a haladásra.

Csakhogyl eljött a Karácsony. Három nap alatt visszajött három kiló, pedig még csak azt sem mondhattam volna, hogy amúgy igazából a kedvemre ettem volna a sok ünnepi jóból. Aztán négy hetet töltöttem azzal, hogy visszaküzdjem magamat az elért tíz kilóhoz.

Négy hét telt el így a Karácsony után. A villámháború lövészárokharcá alakult át. Elkecsereelve mentem el a belgyógyászhoz.

A laboreredmény most sem volt rossz. „Ne izgasd magadat! A fogyókúrák elején amit az ember lead, többnyire víz. A zsír elégetése sokkal nehezebb, nagy akaraterő kell hozzá. Elég havonta egy kiló. Ha nem sikerül, gyere vissza. Ha igen, elég lesz három hónap múlva.”

Elmondtam neki, hogy mennyire eredetinek találtam azt a meglátását, hogy egy olyan gyógyászati esemény mint a fogyókúra, nagy mértékben függ nem-gyógyászati, társadalmi, emberek kapcsolatán múló tényezőktől. „Így van. Ha egy cukrost hosszú ideig nem látok, száz százalék, hogy rossz eredménnyel jön vissza.”

Miközben hazafelé tartottam új erőre kapva egy emberi kapcsolatból, arra gondoltam, hogy amit mondott, valószínűleg nemcsak a fogyókúrára vonatkozik. Érdekes volna a gyógyászatot úgy látni, ahogy azt Isten látja. Hogy tulajdonképpen mi is az, ami igazából gyógyít. A vegyi-biológiai-technikai folyamat-e, aminek kiteszik a munkadarabot, – vagyis a beteget – vagy az embereknek egyfajta kapcsolata, amelynek a mondott praktikák csupán eszközei?

Miért boldogok a sírók?

(id. Frivaldszky János: Meredek utakon fölfelé. ÚV, 2005. 12. 20-21.)

Végül is, ki a sikeres ember? Vannak róla felületes fogalmaink. Am Laci története többe elárul a túlélésben győztesek titkáról.

Meglátogattam Pécsen Sámson Lászlót, barátomat. Igazából annak szeretnék utánajárni, hogy miért tartom őt sikeres embernek, holott nincs munkája, helyesebben két hónapig még „főfoglalkozású apa”. Próbálom megérteni Laci titkát, amely olyan rejtélyes, mint azok az evangéliumi mondatok, amelyek szerint a kicsik a legnagyobbak, meg hogy aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt, és viszont. Mi a feltétele annak, hogy egy

síró boldognak mondhatta magát és mi is őt? Mitől látom Lacit kiteljesedett embernek? Mert annak tartom.

Bár jogsim nincsen, feltűnik vezetési stílusa, ahogy matuzsálemi Renaultjával felfelé halad a girbegurba, egynyomú, mégis kétirányú forgalmú utcákon, fürgén előnyt adva a szembejövőknél, amit azok méltányolnak is. Kedvemért ma a teraszépítés soron következő munkaműveletét hagyja félbe, éppen pallókat válogatott a zsaluzáshoz.

Kérdezgetem negyvenhat évről, huszonegy évnyi házasságáról, s arról a tizennégy évről, amióta azzal a munkával keresi a kenyerét, ami éppen akad.

Közben megjön felesége, *Margit* is, aki sok év gyás után komoly, szakmájának megfelelő munkát talált. Szüleit gyerekkorom óta ismerem Budáról. Laci, akinek szülei falusi tanítók, – sokszor fűjtatta gyerekkorában az orgonát litániákon, s közben elragadta annak szépsége, hogy *Mária Aranyház és Elefántcsonttorony*.

Margittal Gyulafehérváron ismerkedett meg egy papszentelésen. Tanulmányi szünetekben – sok más társukhoz hasonlóan – gyakran vállalták azt a korántsem veszélytelen szolgálatot, hogy az ateista diktatúra alatt álló Erdélybe rendszeresen vallásos könyveket szállítsanak titokban.

Aztán egy lelkigyakorlatra hívták meg őket Lesenceistvádra. Nem is az volt, hanem tanúságtételek sora. Hogy hogyan fakadt hétköznapi szeretet-tettek a megélt evangéliumból. Beszélt ott gyerek, falusi néni, mindenfajta ember. Olyan is, akit – írásaiból – már jól ismertek. 'Amikor hazafelé jöttünk, mondtam Lacinak, hogy egy pillanatra álljunk meg.' A csillagos ég alatt Margit kettőjük gondolatát mondta ki: 'Csak így érdemes keresztény életet élni.' – De hogyan? – érdeklődöm. 'Hát, ahogy a gyerekdal mondja: Tudod mi a fontos? Szeretni fontos.'

Egy évre rá Margit is végzett az egyetemen. Összeházasodtak. Mint geológus, jó állást kapott Pécsen az uránbányánál, Lacit is tárt karokkal várták gépészmérnöki oklevelével.

„Terveztem egy hidraulikus traktort, amely ferde árokparton is tud járni. A következő a hínárvágó csónak volt. Annak idején két hátizsákkal jöttünk Pécsre, majd saját új, háromszobás lakásunk lett, amelyhez vállalati segítséget is kaptunk. Kellott is, mert sorban születtek a gyerekek.”

A rendszerváltozás után azonban sötét felhők kezdtek gyülekezni. Az addig teljesen kiszámítható jövő összezavarodott. Hogy az uránbánya bezárt, ez volt a kisebb baj. Margit úgyszólván gyásos volt. Laci előre menekült: szakméműveletre jelentkezett, a legmodernebb számítógépes szakra.

„1991-ben kaptam meg a másoddiplomámat, a rákövetkező napon a munkakönyvemet.”

„*Mi segített neked ebben a helyzetben?*” „Távol élő szüleinken és testvéreinken kívül a közösség. Először is Margittal, akivel mindent megbeszéltünk. Ez biztonságot adott döntéseimben. Aztán lelkeségünk

közössége, ahogy mellém állt, akár anyagilag is. Sokat gondoltam arra, amit köztük hallottam: A nehézségek, ha elutasítjuk őket, belenyomnak a földbe, de ha elfogadjuk, felemelnek. Bújtam az álláshirdetéseket. Semmi. Ez nagyon nyomasztott. Végül örültem, amikor egy tanári állásra találtam egy technikumban. Mindenki boldog volt, a nagymama örömeiben átölelt. Úgy állapodtunk meg, hogy egy tárgyat kell tanítanom egy évfolyamnak. Majd két leckével előttük járok. Csak az alakuló értekezleten derült ki, hogy nem egy évfolyamról van szó, hanem négyről, s nem egy tárgyról, hanem háromról, tankönyv pedig egyikből sincsen. Mit tegyek? Éjszaka nem tudtam aludni, s ha igen, kivert a hideg veríték. Teljesen kikészültem. Margittal beszéltem meg a dolgot, és azt mondta, hagyjam abba. Orvos segítségére lett szükségem, amihez kellett alázat, hogy elfogadjam. Ennél kisebb dolgokért is lettek már öngyilkosok – mondta, amikor elmentem a rendelésére.

Próbáltam sok mindent, nyelvtanfolyamot, szakmai továbbképzést. Időnként volt egy-két munkám is. Aztán Margit talált munkát és én mentem gyesre. Közben lakásunkat még családi házra is el tudtuk cserélni, mert egy barátunktól kapott kölcsönből tehermentessé tudtuk tenni.”

„*De hol találni ilyen barátokat?*” – érdeklődöm. „Az ember ajándékba kapja.” No igen, gondolom, olyan, aki maga is ajándékká tud válni!

„Aztán adódott egy ügynöki munka. Ráadásul úgy látszott, hogy ennek révén részt vehetek abban a közösségi gazdaságban, amit *Chiara* indított el, és ami engem annyira lelkesített. Öt évig dolgoztam az általam felépített ügyfélkörrel, amikor kiderült, hogy tévedtem, feleslegessé váltam. Most már egyenest mentem az orvoshoz. Hónapokba telt, mire rendbe jöttem. Fizikai munkákat is elvállaltam. Ez sokszor kikapcsolt. Akadt más is, programozás, modellezés, géptervezés, műszaki rajzolás: néhány napos, néhány hónapos munkák. Elképzelheted, hogyan éreztem magam; de mindez szerénységre tanított! Mi minden nem lehet bálvány!”

Vacsorához ülünk. *Gergő*, a legnagyobb, Budapesten egyetemista. *Eszter* most érettségizik, az iskolai diák-önkormányzat elnöke. A kölni katolikus ifjúsági találkozóról mesél. *Judit* idén már az áhított iskolában tanul, boldog, hogy kiharcolta. *Kinga* természetesen fogadja, hogy a hétéves *Balázs*, amikor elpilledt, az ölébe hajtja a fejét.

A közös ima után ki-ki munkájához, majd ágyba tér, hogy másnap kipihenve, megreggelizve, kapkodás, idegeskedés nélkül 6 óra 50-kor be tudja tenni maga mögött az ajtót. Amint Laci mondani szokta: „A buszt nem elérni, hanem bevárni kell!”

Mi ketten még csaknem éjfélig beszélgetünk. „Nézd csak ezt” – mondja végül és kivisz a házból. A levegőt – mint mondani szokás – szinte harapni lehetett, zengett a tücskök szeptemberi kórusa, s az óriási telihold velünk szemben beragyogta az egész völgyet.

Igen, értem. Nem a „mit”, hanem a „hogyan”! Mert gondjaink folyton a kereset és hatáskör útvesztőibe tévednek. Itt pedig túlélni, felelősséget hordani, egymást és másokat szeretni tudó emberek élnek.

Mitől boldogok a sírók, mitől nagyok a kicsik, és mitől nyerne a vesztesek? Amitől Laci is.

Megcsókolni a Szörnyet

(-fidar-: A kislány és a szörnyek. ÚV, 2002. 8-9. 5.)

A tévésómen elővezette a gyerekeket. Egy kisfiú meg egy kislány, 6-7 évesek. A kereskedelmi műsorokkal táplált közönség jókat derül a kereskedelmi műsorokkal táplált gyerekeken.

„*Vannak-e szörnyek?*” – „Nincsenek, csak csúnya emberek. Voltak, de már kihaltak.”

A készüléket nem én kapcsoltam be, nem kapcsolhatom ki.

„*Milyenek a szörnyek? Van-e családjuk és autójuk? Stb. Stb.*”

A tévévarázsló jókat derül a műsoron derülőkön.

„*Hogyan lehet legyőzni a szörnyeket?*” – „Lelövöm pisztollyal!” „*De ha nincs pisztolyengedélyed?*” „Megetetem méreggel!” „*És ha nem éhes?*” „Elkezdem szeretni, persze csak úgy csinálom, és ettől eltűnik.” –

Mit is mond? Az agymosás mégsem volt százszázalékos. Igen, a varangyról van szó, amelyet a leány megcsókol és az királyfivá változik. Nem tűnik el, hanem átváltozik. Királyfivá.

Az a szörnyűséges jelenség, az utolsó az emberek között. Az, aki elől iszonyattal eltakarjuk arcunkat. Aki odaadta életét engesztelő áldozatul. De aki feltámadt. Aki feltámaszt. Ha átöleled. Ha megcsókolod.

De szívből, nem úgy, hogy csak úgy csinálom. Ebben mégsem volt igaza a kislánynak.

Mária passiója Mel Gibson szerint

(id. Frivaldszky János: Mel Gibson Máriaja. Új Ember, 2004. április 11-18. 10.)

Irtózom a vértől, kegyetlenségtől, szadizmustól. Eszembe sem jutott, hogy megnézzem *A Passiót*, amíg valaki, aki látta, s úgy gondolkozik, ahogy én, nem ajánlotta.

A borzalom borzalom maradt, ám valamiképp átlényegült. Azt azonban, hogy mi is történik, Mária arcáról értettem meg. Ő volt számomra e kegyelem közvetítője. Amint végig jelen volt az eseményekben, szemét Fiára függesztve, Benne élve, nem törődve saját szenvedésével, átadva Neki

minden maradék életét. Amint őbenne élt Jézus, úgy élt ő is Jézusban. Olyan Valaki, aki részese lett a keresztútnak, a megváltásnak.

A Vigasztalan Asszony, az Erős Asszony.

Meghallgatja Fia végrendeletét: „Íme, a te fiad.” Amikor pedig Jézus holttestét az ölébe veszi, utolsó tekintetét ránk emeli. A nézőkre. Vádlóan? Tehetné. Ám úgy néz, ahogy Jézusra nézett. Teljesíti akaratát. Meghív egy vele való kapcsolatra. Hogy megszülessen bennünk Jézus.

Az albertfalvi Mária városa

(-fidar-: Egy ország méretű ház ÚV, 1999. 4. 8-10.)

A tudósító már egy ideje tud valamit ezekről a dolgokról, de közelebből nem ismerte az eseményeket. Ám miután valaki különösen is felhívta a figyelmét, hogy érdemes mélyebben megismerkednie ezzel a témával, megkereste Máriát Albertfalván, akitől az egész elindult.

„Az egész a 1995 évi veszprémi nyári országos találkozón, a Máriapolin kezdődött. Nagyon szerettünk volna elmenni jó páran, mert tudtuk, hogy ezen valami új kezdődik, ami előrelépés lesz lelkiségünk közösségi voltában, de a betegség nem engedett. S bár mindannyian elhatároztuk magunkban, hogy mindent ezért ajánlunk fel, azért mégiscsak szomorúak voltunk. Amikor először felhívtak telefonon a találkozóról, erős vágy ébredt bennem: felépíteni – képletes értelemben – egy nagy házat, melyben úgy lagnának a betegek, hogy kölcsönös szeretetük által ígérete szerint Jézus jelen lenne, minden fájdalmuk pedig kincsek forrása. Lehet ez a nagy ház az egész ország, hiszen szeretetünk legyőzheti a távolságot is. A telefonlác végigszaladt a betegek közt, tovább adva a veszprémi találkozó híreit, megerősítve az egységet közöttünk, és összegyűjtve a mi híreinket is, hogy betegségét szeretetben élve, ki-ki mit tapasztalt meg.”

„*De mi is lényegében ez a lác?*”

„Egyfajta forradalom, a szereteté, ahogy Chiara Lubich írta sok évvel ezelőtt egy tolókoksis fiúnak, aki ezzel a felhívással fordult a többi beteghez: 'A forradalom, amelyet kirobbantottunk, nem tőlünk van, hanem Istentől, és mint ilyen, ha előrehaladt, az azért van, mert közöttünk igen sokakat érnek szenvedések, fájdalmak. Hányan, de hányan mondhatjuk el, hogy volt részünk abban a kiváltságában, hogy fizethettünk! Hányan, de hányan jártuk meg a legmélyebb szakadékokat! ...Sokan nem ismerik a szenvedés felbecsülhetetlenül nagy értékét, jóllehet nem ez számít, hanem hogy Isten letekint a szenvedőre. És ez az a pont, ahol mindannyiunknak, akik szenvedünk, a bennünket egyesítő kiáltásban kell kirobbantanunk a forradalmat abban a nagy forradalomban.'”

„*Forradalom?*”

„Igen, de hogy mi is ez végül, azt igazából ezen a földön senki sem tudja, csak akik már elmentek. Minél nagyobb fájdalmat élt át valaki bekapcsolódva ebbe a kölcsönös szeretetbe, annál többet értett meg belőle, mint Anikó, Kati és Miklós, akik pár hónap alatt csodálatos dolgokat éltek meg. Nem telefonos beteglátogatásról van szó, szociális kezdeményezésről, az is persze, de csak következményként. Nem az a cél, hogy ne legyen szomorú a beteg, – persze ezt is eredményezi – hanem hogy a köztünk lévő Jézussal találkozzék, ahol saját szenvedését Isten szemével látja. Ha félig meghalsz is, nem a fájdalom az elsődleges és hogy belehalsz, hanem az öröm. Nem olyan heje-huja öröm, hanem, hogy van az egésznek értelme.. A szeretetnek egy fajta örülete.”

„Örület?”

„Igen, az volt, amikor Ilonka néni pl. tüdőgyulladással feküdt, szó szerint egy-két percre tudott csak felkelni, de akkor rögtön hívott, hogy bekapcsolódhasson, és elmondta éppen mi az, amit él. Levegőt is alig kapott, és a telefon után több órát kellett aludnia, hogy erőt gyűjtsön. Általában nagyon figyeltem arra, hogy mennyi a telefonszámlám. Itt a szeretetnek azonban egy olyan mértéke volt jelen, amikor az ilyesmi már nem számított. Leveleket diktáltunk egymásnak telefonon, ki-ki hozzátett valami személyeset. Erzsike Zuglóban, aki bár súlyos beteg volt és rettenetes fájdalmak gyötörték, ezt kérdezte: „biztos elég ez a kis szenvedés, amit a többiekért felajánlhatok?”

Az egri Kati szenvedései közepette, amikor semmire se volt képes, legalább egy mosollyal akarta megajándékozni látogatóját. Hogy ez a mosoly mennyibe került, azt csak ő tudta. Anikó a kórházban a kezelések között, vagy otthon, megpróbálva legyőzni az egyre sűrűsödő rosszulleteket, szerette volna mindenkinek hírül adni, hogy Isten nagyon szereti! Jánoshalmán is sokan kapcsolódtak be a láncba, rendszeresen összejöttek imádkozni az összes betegért. S általa megerősödött az ottani közösség. Amit megtapasztaltunk – a telefonvonalon keresztül kicsit jobban megismerve egymást, és együtt örvendezve minden könnynek, amit a szeretet nagylelkűségével és közös erővel fel tudtunk ajánlani – az maga a csoda volt!

'Ez volt életem legszebb Máriapolija – mondta Judit. Egyáltalán nem éreztem a fizikai távollét hiányát, mert lélekben ott voltam. Boldog vagyok!'

Erzsike pedig így emlékezett vissza: 'Megtapasztaltam, hogy aktív részese vagyok a Máriapolinak, a többiekkel együtt csináljuk.' Aztán jöttek új Máriapolik és emlékezve erre a csodára ismét feléledt a telefonlánc és újra meg újra sokan bekapcsolódtak. Aztán a találkozók között is élő maradt a kapcsolat.”

„Tehát egyfajta állandó Máriapoli, Mária-város, vagy legalábbis annak egy háza...”

„Igen, talán... Pedig sokszor egyáltalán nem ismerjük egymást... Cseng a telefon. Valaki gondol rám! Nem is egy ember csupán, hanem sokan, sokan szeretnek! Istenem, de jó! Ebben a szeretetben valahogy megsejtem: minden fájdalomnak és könnynek van értelme! Még nem értek semmit, de már hiszek ennek a köztünk lévő 'Örömmek'. Szeretném tudni, mi van a többiekkel, akik segítenek nekem. Talán én is tehetek értük valamit? Együtt teszünk minden lépést, akkor is, ha sírunk. Micsoda kaland! A kapcsolat egyre forróbb közöttünk. Ima és felajánlás... De mindez nem valami komor dolog, mert közben érzem a többiek szívét dobogni. Az övékét, akik üdvözlétüket, tanácsaikat küldik a vonalon és megerősítenek, amikor úgy érzem, nem bírom tovább. Szeretnék még többet adni... talán az életemet?”

„*De mit jelent ez, hogy konkrétan adod az életedet?*”

„Például ma operálnak valakit, akkor övé minden, hisz engem operálnak... Nagy titok ez az egymásban-létezés... Valaki haza készülődik, utolsó napjait éli. Lélekben mellette a helyem... És azok mellett is, akik fizikai erejüket adva léptek be ebbe a történetbe és meg is tudják látogatni őt. Mellette a helyem, hogy közel hozzam számára a Mennyszágot, ahová a szeretet csodája folytán, rajta keresztül, még mi is bepillantunk. Így megértettem, hogy a szereteten kívül minden hiábavaló és elfecsérelt dolog, a szeretet viszont mindent legyőz! Születendő kisbaba, krízisben lévő család, szenvedő beteg, hazakészülő ember, találkozók – mind-mind egy-egy alkalom, mely a hétköznapi szeretetkapcsolatunkat ünneppé varázsolja és önkéntelenül megerősítjük a hálót közöttünk, hogy tartsa fenn azt, akinek szüksége van rá. Egyetlen összmunka ez! De van valami titok ebben a kapcsolatban. Azokban a pillanatokban, amikor szeretek és elfelejtem magamat, akkor érzem, hogy Valaki jelen van köztünk. Nem látom, csak érzem. Legyőzi és értelmet ad a nehézségeknek, reményt ad, és könnyeim mellett is boldog vagyok! Jézus, igen, Ő az. Ha valakit e nélkül hívok fel, csak rutinból, minden felesleges. Ebben a köztünk lévő kapcsolatban Jézussal leszünk képesek arra, hogy együtt vigyük ezt a kincsekkel teli csomagot, miközben jóval nagyobb erőre teszünk szert.

Egyik nap postánk érkezett egy munkatársunktól, akinek 20 éves fia súlyos betegségében utolsó napjait élte. Próbáltunk valamennyien mellettük állni, s bár nem igazán tudta mi is ez a lánc, mégis nagyon megérintette. Így irt: 'Köszönetet szeretnék mondani mindazokért, amit értünk tesztek. Köszönjük, hogy segítő kezetekkel és szívetekkel enyhíteni próbáljátok azt a leírhatatlan fájdalmat, amit érzünk. Fiam is, mi is, nagyon szeretünk benneteket, téged és a barátaitokat... Hisszük és reméljük, hogy van túlvilág, ahol boldogság, szeretet és nyugalom vár rá...'

Igen, Jézus köztünk csodákra képes. Jézus közöttünk mindig csoda. Lehet, hogy nevéen nevezzük, lehet, hogy csak érzékeljük. Egyszer csak Zsóka felteszi magának a kérdést: 'vajon miféle áramkörbe kapcsolt be

engem most Jézus a lábtörésemmel?' Aki egyszer betegsége során kapcsolatba került a láncsal, az később, amikor meggyógyult, akkor is szíven viseli. Mert amit ajándékként kaptunk, az az emberi méltóságunk, és hogy az élet minden pillanatának van értelme nemcsak az örömeknek. Van értelme tolokocsiban ülni és iszonyú fejfájásoktól a felfekvés okozta sebekig mindent nagylelkűen felajánlani, mint Judit teszi, vagy szüntelen újabb és újabb betegségeket elviselni, mint Marcsi. Van értelme a kórházban elviselni, hogy már csak ketteske meg hármaska lettél, mint Mária néni. Miért? Mert túl ezeken a dolgokon, vagy éppen általuk, találkozunk az élő Istennel, kinek szemével nézve egészen mások a dolgok, mint amilyenek mi gondoljuk.

Nemrég Verával kerültünk kapcsolatba, egy barátnőm fiatal kolléganőjével, akinek rejtélyes betegségéhez, műtéteihez ez a lánc adott erőt. A látogatásokba, a faxokba a többi kolléganők is bekapcsolódtak. Vera tevékeny részese lett a láncnak, azáltal, hogy ő is felajánlotta a többiekért valamennyi szenvedését.”

„És hogyan hívsz föl olyan beteget, aki számodra ismeretlen?”

„Elmondom, hogy ki a közös ismerős, elmondom, hogy mit élünk közösen. ...Persze azt is, hogy magam is beteg vagyok.”

„Kiskorod óta...”

„Hároméves koromban kaptam el a fertőző gyermekbénulást. Teljesen lebénultam, csak a szívem és az eszem maradt épp. Fél évig vastüdőben feküdtem. A Isten szüntelen gondviselésének és a szüleim végtelen szeretetének köszönhetem, hogy innen kikerülve elkezdődött a gyógyulás. Hónapokat, féléveket töltöttem a különböző kórházakban, míg lassan-lassan kezdett visszatérni a mozgásom. Érdekes volt, hogy mindig pont annyit tudtam megtenni, amennyire szükségem volt. Például, amikor iskolába kellett járni, pont annyit tudtam menni, hogy elérjek a közeli iskolába, később a távolabbi gimnáziumba, majd az egyetemre. Szüleim és testvérem szeretetén keresztül, egyrészt megtapasztaltam, mit tehet egy beteggel a környezetének szeretete, másrészt egyre erősebb lett bennem a hit, hogy minden szenvedésnek óriási értéke van! De milyen az ember. Nemcsak az lehet nehézség, ha meg sem bírok mozdulni, vagy óriási tragédia ér, hanem a mindennapok monotonitása is. Emlékszem, mennyire nem szerettem a nap-nap után vég nélkül jövő tornát, vagy hogy minden reggel fel kell vennem a gépet a lábamra, ami télen fagyáshoz vezetett. Aztán műtétek, gipszek és újra kórház. Itt a gyerekek között még meg volt az alkotás vágya, még túl tudtak lépni a nehézségeken, de a felnőtteknél már csupa szomorúságot tapasztaltam. Sokat gondolkodtam ezeken a dolgokon, miközben műtétek után hol gipszben, hol gipsz nélkül hónapokat, máskor fél évet feküdtem. Egyszer egész különleges körülmények között – már felnőtt fejjel – ismertem meg az egység lelkiségét. Óriási felfedezés volt! Ami először megérintett az az volt, hogy nincs két világ, egy profán, ahol

gyorsan és unottan végzem a tornát, s a többi dolgot, és a másik a szent, az ima, a templom. Ezzel a tiszta szívvel megtett gesztussal, hogy 'neked, Jézus', minden szentté válhat. Egyetlen egész lesz az élet. Nagyon boldog voltam. És elkezdtem Jézusért adni a dolgokat. Minden olyan pillanatban, amikor sikerült, egy új csodálatos felfedezést tettem. De persze ennek ellenére se ment mindig. Aztán megértettem, hogy ahogy az egyes ember élete megváltozik, úgy megváltozhat minden körülöttünk. És egyre inkább éreztem ezt a hívást: tenni azért, hogy átistenítsük a világot, a társadalmat.”

„*Szerinted miért van az, hogy e lánc, háló, vagy ház együttműködői csaknem mind nők?*”

„A férfiak szerintem nehezebben osztják meg fájdalmaikat, más semmi...”

„*Nekem a gerincem fáj és egy éve naponta tornásznom, hetente úsznom kell, egyik keservesebb mint a másik. Lehetne ez az én apportom?*”

„Hát persze...”

ÉGI VÁROS

Szentek városa

(id. Frivaldszky János: Újabb strófák. Új Ember, 1999. VII. 18. 12.)

Nemrég, szent László királyunk napján, amikor az „Isten, hazánkért...” kezdetű éneket énekeltük, eszembe jutott, hogy milyen kár, hogy új szentünk, szent Kinga napján nincs mit énekelnünk, de hasonlóképp vagyunk szent Hedviggel, a kassai szent vértanúkkal, sőt boldog Apor Vilmos püspökkel is, aki pedig maga is kellett, hogy ezt énekelje, benne kérve saját szentté válását is, - ami mint tudjuk, teljesült. Aztán az is eszembe jutott, hogy az ének utolsó versszakában a bűnösöket *verő* Isten képe nem teljesen újszövetségi: Isten a bűnösök *megváltója*.

Ezen felismerések jegyében születtek a következő strófák:

*Kinga királyné anyja lett a népnek,
férjével együtt mint angyalok éltek.
Hedvig királynő szíve Jézusé lett,
egy ország így tért meg.*

*Hit csorbitását papjaid nem hagyták:
Testedért Kassán életüket adták.
Hős Vilmos püspök a nyomukba lépve
a gyöngét megvédte.*

*Bár bűnösökként, de Egyházad népe
hittel, reménnyel járulunk Elédbe:
Bennünk is váljon életté, 'mit hirdet
a Te Örömhíred!*

Mit gondolnak, lehetne-e ezt énekelni?



(id. Frivaldszky János: Helyreigazítás. Új Ember, 1999. VIII 1. 6.)

E strófák története mindössze annyi, hogy nagyon fáj, hogy a magyar közvéleményben olyan kis visszhangot keltettek hazánkban Szentatyánk minket érintő kanonizációi, egyáltalán, hogy a magyar egyházi közvéleményben alig van jelen a hívők életszentségre való törekvése, ami pedig minden keresztény életcélja volna, legyen az világi vagy szerzetes,

akárki. A kapott levelekből annak örültem a legjobban, amelyben arról értesítettek, hogy a Csallóközben már énekelték is Kinga-napkor.

„Hit csorbítását papjaid nem hagyták”. Azt akartam a továbbiakkal mondani, hogy amint a Kassai Vértanúk Krisztus Testéért, azaz az egyházért és a mise Eucharisztiajáért adták életüket, ugyanezt tette Vilmos püspök is az Isten Népeért meghalva. Egyébként a *gyöngékben* gondolkodom mindazokra, akikért életében kiállt: plébános korában a falusi szegénységért, később a zsidóságért.

Chiara emlékszáma

(fidar: Cseppet sem csodálkozom... ÚV, 2009. január-február 4.)

... Cseppet sem csodálkozom, hogy a Chiara-számhöz nem nagyon jöttek hozzászólások. Én magam sem tudnék Chiara életéhez semmit hozzá tenni, vagy őt megpróbálni méltatni. Chiara annyival nagyobb a mi léptékünknel, hogy ezt meg sem érdemes kísérelni. Itt az ember csak tisztelettel elhallgat. Az igazi méltatás lelkiségének hű megélése volna sajátléptékű életünkben, s az erről szóló tapasztalatok közösbe adása.

Harc a fényért

(fidar: Aki az életet választotta. ÚV, 1999. 8-9. 22-23.)

Tari Sándor, zákányszéki gazda néhány hónappal ezelőtt, 70 éves korában hazaköltözött. Haza, Istenhez, akit életében sokszor választott, végleg pedig utolsó óráiban. Gazda volt, de gazdag sohasem, életének döntőbbik felét a megélhetőségért való élet-halál harcban töltötte el, s volt olyan Szentestéje népes családjának, amihez a feldíszített karácsonyfát a Vegyesbolt kirakatából zárás után a boltvezető adta oda. Gazdag nem lett, pedig megvolt benne az erre való törekvés, s minden képesség, energia, szervezőerő, ami egy nagygazdaság megszerzéséhez és irányításához szükséges. Az a világ azonban nem kedvezett a személyes felelősségvállalásnak. Amikor pedig családjában egy-egy új élet jelentkezett megszületésre — s ez tízszer is megtörtént — ő nem a jólétet, hanem az életet választotta.

A bordányi huszonöt éves hentesmester a szomszédos Zákányszékről nősült. Jövendőbelije, Annuska hűségesen kivárta hároméves katonáskodását a fiúnak — aki képes volt a háború után testvérét a málenkij robotra hurcoltak soraiból is kimenteni —, mert tudta, hogy amilyen

kemény és megalkuvást nem ismerő, rá ő is támaszkodhat bármi körülmények közt. Bennük két világ találkozott: Bordány dorozsmai föld volt, ahol csupa é-vel beszélő kunok éltek, akik szívesen mentek akár gyárba is dolgozni, Zákányszék viszont szegedi határ, ahol ő-vel beszéltek és a földet mindennél többre becsülték. Hentesüzletét bezáratták, gazdálkodni kezdett. Aztán házát is el kellett adnia, csak a tanyájuk maradt, ahol megvethették a lábukat. „Lehetett volna a világhoz igazodni, de az lett volna a föltétel, hogy a vallásáról mondjon le az ember. Én nagyon nehéz természetű ember vagyok, nem tudok igazodni. Örültem egy kicsit ennek a másnak: szegényebbek voltunk, de legalább tisztának éreztük magunkat. Az emberek tiszteltek érte” — mondta egy alkalommal. Gyerekei végig iskolai hittanra jártak, s arról is lebeszélte őket, hogy mint többiek, kisdobosok, úttörők legyenek. Mindezek ellenére — vagy éppen ezért — mindenki szerette, sokan támogatták anyagilag is, lelkileg is, mint ahogy ő is másokat, legnagyobb szegénységében is. Mindezt nyolc élő gyerekük mellett, pedig a társadalmi nyomás igen erős volt, hogy súlyos fogyatékkal született első gyereküket intézetbe adják, és többet ne is vállaljanak. „Ha hallgattunk volna rájuk, megakadályoztuk volna Istent későbbi nagy ajándékozásában.” Gyakran idézte az evangéliumból ezt a két mondatot: „Amit a legkisebbek közül egynek is tesztek, nekem teszitek... Aki egyet is befogad e kicsinyek közül az én nevemben, engem fogad be.” És valóban, kilencedik, tizedik gyermekét ugyanazzal a szeretettel fogadta, mint az elsőt, s mikor őket elveszítették, a legnagyobb fájdalmat élte át.

„Édesapánk a kórházból hazatérve leült és sírt-zokogott. Ötévesen elcsodálkoztam, hogy az édesapák is szoktak sírni. Kérte, imádkozzunk, hogy anyuka életben maradjon. Utána ünnepi ebédet készített... Az a családi légkör és az a meleg szeretet, amellyel átölelt bennünket, mindig szívemben él” – emlékszik vissza István fia.

Utolsó éveiben látszott, hogy átértékeli életét, mindazt, amit tett, alkotott. Visszatekintve felajánlotta mindent Istennek. Aztán elérkezett utolsó betegsége, melytől igen sokat szenvedett. Vagy egy hétig volt kómában. Senkit nem ismert fel, semmire nem reagált, csak arra, amikor azt hallotta: „most és halálunk óráján”. Amikor kicsit jobban lett, magához tért és ragyogó arccal adott hálát Istennek, hogy még elbúcsúzhat övétől. Családja azt hitte ebből, hogy meg fog gyógyulni. Ezt válaszolta: „Nem tudjátok, hogy hol jártam! Láttam a kék eget és egy fehér ruhás embert, aki visszaküldött. Azt mondta, nem szereti a kövéreket”. Azt hitték, tréfál, ezért vidáman megnyugtatták, hogy a betegség már teljesen lesoványította. Vagy két napra rá Kati lánya volt vele. Főlig kómás állapotban volt. Egyszer csak nyöszörögni kezdett: „Ne menj el, ne hagyj! Ott jönnek a boszorkányok és az ördögök! Le akarnak rántani... de én nem hagyom...! Most már értem, hogy honnan jön az a sok genny, vér, szenny... Láttam az ördögöket”. Kati először csak azt hitte, hogy félrebeszél, aztán rádöbbsent, hogy ennél többről

van szó, s bár ki akarták küldeni, ő, kockáztatva az összeveszést is, ottmaradt édesapja ágyánál.

Temetésén, bár mindenben hagyományos volt, mégsem a gyász hangulata volt a mérvadó. Gyerekei arra törekedtek, hogy visszaadják „apuka lelkületét”. S ez oly mértékben sikerült is, hogy mindnyájuknak, s főleg édesanyjuknak olyan volt, mint egy ünnep. Családjának tagjai így kezdték búcsúztatóját: „Ismertük erényeit és hibáit is, de mi, akik mellette voltunk életének, szenvedésének utolsó időszakában, tanúsíthatjuk, hogy Isten megtisztította őt. És ez ad nekünk bátorságot ahhoz, hogy példaként állítsuk magunk elé, bemutatva erényeit — mint hivatást — azokon a pontokon keresztül, ahol ő Istent választotta”.

Utolsó éjszakáját együtt töltötte vele legidősebb fia, mert a doktornő és az ápolónők kivételesen beleegyeztek: „Ott ültem papám mellett, ébren volt. de kómában, nem volt öntudatánál, szemének csak a fehérje látszott. Mondani akart valamit, de nem volt rá képes. Egyszer csak ezt hallottam érthetően: 'Mög kő halmom.' Láttam, hogy szenved, inkább lelkileg, habár már korábban elfogadta halálát: most azonban haláltusáját élte. Eppen ezért volt számomra igen világos, hogy nagyon jelen kell lennem számára, még ha nem is ismer fel többé. Tartottam a kezét, simogattam a homlokát, s ezt mondogattam — nem annyira szavakkal, mint inkább a lelkemmel: 'Veled vagyok. Kicsit még tarts ki! Nemsokára ott leszel Jézusnál, aki vár téged.' Megnyugodott erre és elaludt. Öt perc telhetett el s újra felriadt. 'Veled vagyok...' Erre újra megnyugodott. Az egész éjszaka így telt. Azt éreztem ezekben a pillanatokban, hogy tisztának kell lennem, kifejezése kell, hogy legyek annak az egységnek, amit a fokolárban élünk. Így Mária karja vagyok; Máriáé, akit Jézus bennünk látni kíván; Máriáé, aki imádkozik 'értünk bűnösökért most, és halálunk óráján.' Nagy kívánság ébredt bennem, hogy minden haldoklót elkísérhessek egészen a másik életig. Láttam ugyanis, hogy a mai kultúra nem tud mit kezdeni a halállal. A haldoklók magukra maradnak éppen azokban a percekben, amikor a legnagyobb szükségük volna a másokra, legnagyobb drámájukban nincs kihez menniük. Jézus azonban ezt a bűnt is magára vette, amikor maga is egyedül, kítaszítva, elhagyatva halt meg, senki sem fogta a kezét. A többi beteget is elkezdtem szeretni, egy mosollyal, konkrét segítséggel, egy pár szóval. Észrevettem, hogy kettőjük elmebeteg, szavaik nem függnek össze a valósággal. De mit is számít mindez!? Hálások voltak szavaimért, felvidámítottam őket. A nem értelmes szavak is képesek szeretetet, mérhetetlen értéket hordozni. Papám esetében ezek a szavak — testtel és lélekkel kifejezett — hangok nélküli szavak voltak. Kora reggelre összejött az egész család. Marika húgom most tudott először bejönni, papánk egyedül őt látszott megismerni azzal, hogy megszorította a kezét. Ez volt utolsó szeretet-tette. Kevéssel később elindult az Égbe. Úgy tűnt, egészen gyermekké vált, tisztává, mint aki már itt a földön átélte a

tisztítótűzet felkészülve a Mennyszágra.” Azt tette, ami egész életének mottója volt. Az életet választotta. Amint a legidősebb fia mondja: „Át kellett mennie a veszítés, a megsemmisülés éjszakáján ahhoz, hogy eljusson az Atyához, s másoknak is papája lehessen. Ővele mindig találkozom az Atyánál. Most már jobban értem az Atyát, úgy beszélgetek vele, mint édesapámmal.”

Történt mindez abban az évben, amit a Szentatya az Atyának szentelt.

Vizenjárás

(id. Frivaldszky János: Uram, parancsold, hogy hozzád menjek [...] (Új Ember, 2001, VIII. 19-26.)

Ma Péterről szólt az evangélium, aki a vízen járt. Aztán következik a szentbeszéd, ami nálunk hétköznapiakon is van. Plébánosunk arról szól, hogy az idén már tizenöten veszték a Balatonba. Még egy kissé „kívülről” hallgatom a homíliát, amikor megemlíti, hogy vasárnap a mi plébániánk hívei közül egy hatgyerekes család három tagja lett a tó áldozata. Abban a pillanatban tekintetem fennakad Márián, aki hat felnőtt gyereke közül az egyik nagylányával van itt a misén. Te jó Ég, csak nem ők!? Balaton-parti házuk van, abban magam is többször vendégeskedtem.

Aztán újból elérnek a szavak, s egyre mélyebben érintenek. Mennyire emberi volt Péter kétkedése, amikor süllyedni kezdett. Milyen nehéz Isten akaratát olyankor elfogadni, amikor az emberben még a lázadás is megszületik.

A hívek könyörgésében egyértelművé válik: róluk van szó. Balázsról, az egyetlen fiúról, s aki nemrég lett napi áldozó; Panniról, az egyetlen „révbejutott” gyerekről, aki néhány év óta Kinga nővéreként szerzetes, s nagynénjükről, Vilmáról, aki – saját gyermekei nem lévén – második anyjuként vett részt nevelésükben.

Kicsordul a könnyem, nem érdekel, hogy látják-e a zsebkendőmet. Micsoda veszteség... S ha a mi gyerekeinkkel történt volna...

A mise végén feljűk indulok, Mária azonban felmegy az oltárhoz, plébánosunktól megkapja a mikrofont, – és bár reszket a keze, halk, tagolt szavakkal mondja a történetet:

„Gyönyörű vasárnap volt. Együtt voltunk a tízórás misén, majd sok régi ismerőssel beszélgettünk. Otthon elkezdtem főzni, a többiek addig belegázoltak a part felé görgő hullámokba.

Már jó ideje élvezték a vizet, amikor Panni felkiáltott, hogy görcs állt a lábába. Váratlanul túljutott azon a határon, ahol hirtelen mélyülni kezd a tó. Vilma volt hozzá a legközelebb, máris elindult érte. Aztán Balázs már

kettejüket próbálta menteni. Kata segítséget akart hozni, de mire odaért volna egy szörfössel, már senkit sem láttak.

Vilma arcán béke volt amikor megtalálták. Panni arca olyan áhítatos volt, mint a templomban szokott lenni. Balázst másnap találták meg, úgy mosolygott mint kisfiú korában.”

*

A hatóságok – igen helyesen – intenek a fürdőzés veszélyeire, s nyilvántartják a görcsök okozta balesetek számát. Ám ez a család hatvan éve fürdik ezen a helyen. A történet ezért nekem most valami egészen másról beszél.

Panni Istennek szentelte az életét, s Ő ezt elfogadta. Vilma és Balázs pedig az életüket adták Panniért. „Senkinek nincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja barátaiért.” Vilmáról sejteni lehetett, hogy inkább másokért él. *Kinga* szerzetességének együtt örültünk a szülőkkel. De azt ki gondolhatta volna, hogy ezt a csendes Balázst, Isten egyszer még hősként fogja elém állítani?

Ha lehetne, szóval, ha lehetne, igen, ha lehetne sorsot választani, – de azt az Úr választja nekünk – ha mégis lehetne... az övékét választanám.

A hű kulcsár

(id. Frivaldszky János: Az Úr megérkezett, s őt szolgálatában találta. (ÚV, 2005. 7. 11-12.)

Nem volt szerzetes, nem tett soha elkötelezettségi nyilatkozatot, s mégis maga volt az elkötelezettség a szeretetben, önmaga adásában és a másik elfogadásában.

Amikor elmondtam, hogy *Radnóti Tiborné, Zsuzsáról* akarok írni, beszélgető partnerem rám nézett, majd egy pillanat szünet után nyomatékkal ennyit mondott: „Ő egészen különleges mértékben megértette és élte az egység lelkiségét. Olyan valaki volt, akiről aligha lehet méltó módon írni.”

Ebben sok igazság van. Nem véletlenül őrzöm – hét és fél éve – gyászjelentését, s azt a mosolyt, amely utolsó találkozásunkkor belőle sugárzott: ez egyszerre mutatta a felebarát szeretetét, egyszerre az Istenbe gyökerezettségét, és egyszerre özvegyi léte kiszolgáltatottságát. Tudtam, hogy annak idején írnom kell róla, mert lehetetlen, hogy e lapokon szó ne essék, hogy mit jelentett ő a közösségnek. Annak idején. Ennek ideje pedig, úgy tűnik, most jött el.

Mohos Andrea családja Egerben Radnótiék közvetlen szomszédja volt. „Hívő katolikusok voltak, kiálltak hitük mellett a kommunista időkben is. Férje a helyi zeneiskola igazgatóhelyettese volt. Egy alkalommal közölték, hogy ha templomba jár, nem maradhat meg ebben a funkcióban. 'Legfeljebb nem leszek igazgatóhelyettes.' – mondta. De maradt, mert nem

találtak alkalmasabbat. Nehéz körülmények közt éltek. Ötödik gyerekük elfogadása komoly áldozatot jelentett. A gyerekszoba falára egy kisbaba kép került ezzel a felirattal: „Aki egyet befogad ezek közül, engem fogad be”. Nagyon szerettek bennünket, szomszéd gyerekeket is, bármikor mehettünk hozzájuk, sokat beszélgettünk, náluk mindig otthon érezhettük magunkat.”

Mondják, hogy e nehéz körülményeik miatt Zsuzsa nem egyszer súlyos válságot élt át, komolyan aggódtak érte. Ám közben új horizont nyílt meg előtte. *Fábián Zsuzsannának* ebből a későbbi időszakából vannak róla emlékei. A hetvenes évek második feléből, a „nyílt órákról”, amelyeken *Tomka Ferenc* atya az egység lelkiségének felfedezését adta tovább. Később Radnótiék lakása vált e lelkiség találkozóinak színhelyévé, ott olvasták el közösen *Chiara* aktuális lelki üzeneteit is. „Zsuzsa nénivel egyszerre voltam testvér- és anya-lánya kapcsolatban. A kettő folytonosan váltakozott, kiegészítette egymást. Diszkrét volt, s ötgyerekes mama létére sohasem adott kéretlen tanácsokat. Mellettem volt minden helyzetben. Mikor megszületett *Kriszti*, rajongott érte – persze én is. Évekkel később azt a feladatot kaptam, hogy foglalkozzam tíz éven aluli kislányokkal. Többször együtt rendeztünk találkozót az ő általa vezetett gyerekcsoporttal. Bár ő képzett hitoktató volt, képes volt tőlem megkérdezni, hogy mit hogyan tegyen.”

Bozsik Zoltánné Márta úgy emlékszik rá, mint az egri közösség „motorjára”. „1983-ban mentem férjhez, ettől kezdve kerültem közvetlen kapcsolatba vele. Mesélt a házasság szépségeiről, és a nehézségeiről is. *Zoli* fiam a keresztyereke lett, ő pedig jött vasalni, segíteni. Nagy volt a szervezésben, mások látogatásában, süteménysütésben a találkozóok alkalmára. De kért segítséget is, ha kellett. Őszinte, nyitott szívvel osztotta meg örömét, bánatát. Férje halála után egyszer azért hívott fel, hogy elmondja, mennyire hiányzik neki.”

Van, akiben az hagyott róla mély élményt, hogy családotól náluk nyaralhatott. Van, akiben az, hogy egyszer misén nem volt nála pénz, és Zsuzsa csúsztatott a kezébe, hogy legyen mit a perselybe dobni: 'A gyerekeimnek is én szoktam adni'. A feleségemnek annak idején elmondta, tudja magáról, hogy gyógyíthatatlan beteg; ennek ellenére vidám volt, határozott és nagylelkű. Az élete vége felé ez a hitéért megpróbáltatásokon is átment asszony megtanulta elfogadni és szeretni a nem-hívőket is.

Báló Borbála 1995-ben költözött munkája kapcsán Kecskemétre Egerbe. Ott *Jávorka Lajos* atyától érdeklődött, hogy kit ismer Egerben, és ő Radnóti Zsuzsát ajánlotta. „Amikor felkerestem, azonnal ott tartott vacsorára. A meleg, családi légkör nekem nagy lelki segítséget jelentett. Természetesen találtuk meg egymással a hangot. Sokat hívott. Ő volt a közösség lelke, 'telefonközpontja'. Ő mozgósított, tudta, hogy kire lehet számítani. Egyszer megkért, hogy jöjjek és segítsek a fiatalok találkozására színes kendőket varrni. Amikor látta, hogy nagyon fáradt vagyok, először

lefektetett, amíg kipihenem magamat. Máskor a két kilométerre fekvő Csebokszári lakótelepre a betlehemes sátorhoz egy atya két élő bányást kért. Zsuzsa nem ismert lehetetlent, megkérdezte, hogy nem vinném-e el a bányásokat az autómmal. Oda ugyan nem fértek be, ezért már úgy határoztunk, hogy gyalog terelgetjük el őket. Közben találtak más megoldást. Egy találkozó előtt megkérdeztem tőle, hogy meghívhatom-e rá egy ismerősömet. Azt válaszolta, hogy akkor, ha attól kezdve a gondját viselem. Hát igen, ő is ezt tette velem. Amikor férje meghalt, legkisebb fiát beíratta a váci piaristákhoz. 'Nem tudom az apát pótolni' – mondta. Nem sokkal később ő is követte férjét. Halála után olyan üresnek éreztem magamat, hogy bár ott volt a közösség, az fordult meg a fejemben, hogy ezek után miért is maradjak Egerben.”

Zsuzsa hittanórát tartott az egyik iskolában. Amikor onnan elindult, akkor érte a szívroham. Csak annyit mondott: „Istenem!”

„Az Úr így válaszolt: Ki a hű és okos kulcsár, akit ura szolgálai fölé rendelt, hogy ha eljön az ideje, kiadja részüket az élelemből? Boldog az a szolga, ha megérkeztek ilyen munkában találja. Igazán mondom, minden vagyonát rábízza.” (vö. Lk 12,42-44)

Az ünnep

(Frivaldszky János-Vizsolyi László: Pali bácsi – Ami a legértékesebb ÚV, 1997. 5. sz. 12-13.)

Dr. Zöldy Pál, sokaknak egyszerűen csak Pali bácsi, 77 éves korában csendben – ahogyan élt – és váratlanul befejezte földi életét. Feleségével együtt úttörő szerepet töltöttek be a Fokoláre Mozgalom magyarországi történetében. Pali bácsi a Mozgalom önkénteseként akart élni, így érezte magát — saját szavaival — „bekapcsolva Isten Szeretettébe, az Egyház egységébe”.

Halála előtt néhány órával barátai telefonon még beszéltek vele. Ő a rá jellemző nagy békével és derűvel köszönte a felajánlott helyet a szombathelyi kocsiban, mely Sümegről Pestre vitte volna az önkéntesek februári találkozója. Ilonka néni — felesége — egészségi állapota miatt úgy érezte, inkább otthon van a helye. Nagy szeretettel üdvözölt mindenkit, s biztosította a többieket: „lélekben ott leszek veletek”. És valóban, soha nem volt annyira jelen közöttük, mint azon a vasárnapon... A telefonbeszélgetést követő éjszaka a szokásosnál éberebb volt, de még akkor sem lehetett sejteni, hogy aztán hajnali 4 óra tájban egyetlen sóhajrással át fog menni az Örök Életbe. Február 8-a, szombat volt.

Temetése napján — bár hétköznap volt — annyian voltak, hogy be sem fértek a sümegi plébániatemplomba. Jöttek az egész Dunántúlról,

Budapestről, a környező falvakból... Dr. Szendi József érsek atya huszonkét pappal koncelebrálta a gyászmisét. Beszédének két alapgondolata: „Ha a búzaszem nem hal el, nem hoz termést...” és Jézus elhagyottsága a kereszten, „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem...”. Pali bácsit igazi tanúságtevő kereszténynek, példaadónak, közbenjárónak nevezte az Égben, aki már maradéktalanul élheti a szeretet örömét. A szentmise végeztével a polgári szónok „Sümeg minden idők egyik legnagyobb személyiségeként” emlékezett meg róla. A templomtól a temetőig mintegy ezren kísérték át a városon, imádkozva, énekelve. Valaki így jellemezte a menetet: „Olyan, mint egy feltámadási körmenet!”

Zöldy Pali bácsi 1920. április 19-én született Szabadkán, vallásos falusi tanító családban. 1944 decemberében kapta meg orvosi diplomáját, majd azonnal bevonult katonának. Hadifogságba esett és súlyosan megbetegedett. Tüdőbetegségét saját maga állapította meg, az 1946-ban bekövetkezett gyógyulását csodálatosnak tekintette. Ez motiválta abban, hogy tüdőgyógyász lett. Igen tehetséges orvos volt, de hívő katolikus volta miatt nem számíthatott különösebb előmenetelre. Miután megnősült, Sümegen kapott állást: az akkor létrehozott tüdőgondozó vezetését rábízták. Itt dolgozott 1955-től haláláig, 42 éven át.

Keze alatt a tüdőgondozó felvirágzott, 1964-re országos mintaintézeté nyilvánították. Munkája közben rengeteg tapasztalatra tett szert, ezt állandóan tovább adta kollégáinak szóban, szakmai tanácskozásokon, közleményekben, sőt később nemzetközi konferenciákon is. Nagy szerepe volt a TBC, a „*morbus hungaricus*” leküzdésében. A szülőföldjétől távol gyökeret tudott verni, sőt sümegi lokálpatrióta lett. Sümeg geológiájától, őslény-kövületeitől történelméig, a művészeti emlékekig mindent megismert, fiataloknak, érdeklődő látogatóknak szívesen beszélt róluk, sőt a plébániatemplom freskóiról szakfolyóiratban még cikket is írt. Egyébként is igen olvasott ember volt. Szépen hegedült, egy időben a városi zenekart is vezényelte. Annyira naprakész volt, hogy már akkor alapítványi kurátor volt, mikor még legtöbben nem is tudták, hogy mi az alapítvány. Szeretetreméltó, csendes, szerény, derűs, mosolygós ember volt, akitől távol állt az ön-érvényesítő szándéknak még a gondolata is. Talán éppen ezért válhatott rendkívül népszerűvé. A tiszta tekintetű, egyenes tartású és mégis szerény főorvos jellegzetes alakja a templomba járó emberek számára is közismert volt. A kommunista időszak alatt, a hatvanas években, a félelem légkörében is jel volt. A helyi közigazgatásba tanácsstagnak választották. Hosszas mérlegelés után végül elfogadta a megbízást, amit aztán lelkiismeretesen és szolgálatként élt meg.

Felesége, Ilonka néni a 40-es évek végén a katolikus leánymozgalom egyik vezető alakja volt. Hat gyermekük született. A kereszténység sohasem volt számukra magánügy. Igazán a közösségben, a kölcsönös szeretet légkörében érezték magukat otthon. A „Zöldyékhez”

bekopogtató fokolarinik a magyar vendégszereteten túl mély és elkötelezett keresztény családdal ismerkedhettek meg Sümegen. Ezután szívesen és gyakran beugrottak hozzájuk magyarországi útjaik során. 1970. nyarán Pali bácsiék is részt vettek Balatonbogláron az első hazai Máriapolin. Ettől kezdve életük elválaszthatatlanul összefonódott Chiara karizmájával.

Pali bácsi halálát követő napon, vasárnap, az önkéntesek egész délelőtt csak róla beszéltek, megosztották egymás között vele kapcsolatos élményeiket. Többen érezték jelenlétét azon a februári vasárnapon, a rá való emlékezés közben kialakult mennyország légkörében. Általános meggyőződést fejeztek ki ezek a mondatok: „Bátran, bármelyikünk kérhet már tőle bármit... Bármilyen bajodban szólhatsz neki... Hiszen már régóta készen állt erre az útra!” Barátaiban sorra idéződtek fel az apró történetek: Hogyan láttak feleségével vendégül egy családot behűtött dinnyével, egy másikat megígért halászlével, hogyan vitte el étterembe vagy városnézőbe vendégeit. Hogyan érdeklődött egy gyerekei miatt aggódó apától: „Vertek-e már szöget a szekrénybe?” Hogyan köszöntötte fel énekkel az egyik társának születésnapos kisfiát. Hogyan tette kalapját külföldön a rágógumi automata alá, mikor egy társa túl nagy pénzt dobott a gépbe. Hogyan kereste a boltban az almaecetet, mert felesége ezt a fajtát szerette a legjobban, miként gondozta magas kort megélt édesanyját annak haláláig, és hogy ugyanolyan szeretettel végezte a háztartás ellátásával járó feladatokat, mint korábbi főorvosi szolgálatát. Érzéke volt a humoros helyzetek iránt, de igen tapintatos is volt. A vele beszélőre átragadt derűje, békéje, higgadtsága, alázatossága, egyszerűsége. Letisztult gondolatai voltak. Valaki azt mesélte, hogy amikor vele beszélt, nem jött elő kínzó, szokásos beszédhibája. Mindig készségesen hallgatta a másikat. Magára vette mások terheit. Egy fiatalembernek, aki súlyos nehézségek közé került, levelet írt, újságokat, könyveket küldött. Levelei a természetfelettire irányultak, gyakran tartalmazták a megélt szeretet egy-egy tapasztalatát. Egyik levelében, melyben összegezte egy időszak eseményeit, a legfontosabbként az önkéntesek között megkötött „egység szövetséget” említette: „Ez eddig, ilyen komolyan nem volt...” Majd így összegezte elhatározását: „Szeretetlenben lenni olyannyira, hogy lemondok most mindenről, mindarról, ami vagyok — amit akarok... Másképpen: Isten akaratával való teljes egygyéválást vállalom... akarom!” Egy másik levelében Máriával kapcsolatban pedig ezt írta: „A Szűzanya megszólítása 'Imádkozz érettünk bűnösökért, most és halálunk óráján'. Milyen fontos óra az és milyen jó lesz, ha a Szűzanya ott lesz!...” Majd másutt: „mindig mindent lehet újramezteni... az a legértékesebb, ha hallgatjuk és életre váltjuk az Ő Igéjét. Minden mást, bármennyire is fontos, a második helyre kell tenni.” Hogy az Ige mindig a szeme előtt legyen, kifüggesztette az ajtaja szemöldökfájára az életigét.

Chiara, miután értesült Pali bácsi haláláról, ezt a táviratot küldte Ilonka néninek:

„Megkaptam kedves Pálunk váratlan Mennysországba indulásának hírét. Biztosítalak az imáimról és egységemről. Nagylelkű szeretete a Mű iránt biztos, hogy elnyerte jutalmát, és most ő fog az égből segíteni téged és minket mindannyiunkat a Szent utazáson. Öllelek, Chiara.”

Pali bácsival immár gazdagabb lett a mennyei Máriapoli, de hisszük, hogy mi is gazdagabbak lettünk személyében egy pártfogóval, aki folytonosan bátorít, hogy mindig újra lehet kezdeni, és arra figyelmeztet, hogy „az a legértékesebb, ha hallgatjuk és életre váltjuk az Ő Igéjét.”

Új Ég, új Föld

(F. János, Budapest: A hasábfá. ÚV, 2002. 1. 5-5.)

A Damjanich utcai harmadik emeleti lakásban meggyújtották a gyertyát.

A jelenlévők már jó ideje beszélgettek, amikor az egyikük ezt találta mondani: „Jó dolguk lesz a Mennysországbban az énekeseknek, mert ott mindig Istent fogjuk dicsőíteni....”Egy másikuk, – egy sebész – ragyogó arccal így folytatta: 'Nekem ott tennivalóm nem lesz, mert nem lesz többé betegség, de – s itt szomszédja, a méhész felé fordult – neked annál inkább, hiszen a Mennysországbban biztos rengeteg a virág, s virágon pedig méhek....'

A sebész szavainak első felén mintha valami árny suhant volna át, – mint mikor egy fekete hasábfát dobznak a tűzre, de mert a tüzet táplálta a fa, még magasabbra csapott tőle a láng.

Az orvosnőnek – mert a sebész orvosnő volt, olyan, akinek a családja a betegek és a munkatársai – szavaira nem tudott mondani akkor senki semmit, de az elhamvadt hasábfá illata még sokáig ott volt a levegőben.

S a hasábfá ezt válaszolta:

Való igaz, a test feltámadásakor új ég lesz és új föld. Természetesen virágok is lesznek, meg méhek és természetesen méz is. S természetesen az építész épületei is feltámadnak, de úgy, ahogy megálmodta őket, s nem ahogy elkészültek. S feltámadnak a csillagász csillagai is, amelyeket felfedezett; olyan csillagnak pedig, amelyet senki fel nem fedezett, nem lesz értelme feltámadni.

Másfelől – tagadhatatlanul – nem lesz sem pápa, sem püspökök, viszont az apostolok – és persze utódaik is – ott ülnek majd ítélőszékeiken a Fiú mellett az Ítéletkor, s ki-ki az ő szemükből és arcukról tudja majd megérteni azt, ami saját életében szeretet volt.

Az az egészség pedig, amivel itt mit sem törődtek ha megvan, ott úgy válik boldogság forrásává, hogy az orvos szakismerete tükrében

pillanthatjátok meg, abban a tükörben, amely valahányszor egy beteg felé itt szeretettel fordul, egyre fényesebb lesz.

S a doktornőnek még hozzáfűzte:

Csak fényesítsd napról napra azt a tükröt, s ott sem maradsz majd munka nélkül. Az ő örömük a tiedétől függ, az övékétől pedig a tiéd.